

ZBIERKA

STANOVÍSK NAJVYŠŠIEHO SÚDU A ROZHODNUTÍ SÚDOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

3/2020

OBSAH***Rozhodnutia vo veciach občianskoprávných*****29. Spoločný nájom bytu manželov.**

Právo spoločného nájmu bytu manželmi zaniká aj v prípade, ak sa jeden z manželov stane výlučným vlastníkom bytu počas trvania manželstva. Ak manželia medzi sebou neuzavreli nájomnú zmluvu k bytu, manželovi, ktorý nie je jeho vlastníkom právo nájmu k bytu nesvedčí. 4

30. Príspevok na výživu nevydatej matke.

Na rozdiel od výživného pre dieťa, účelom príspevku na výživu nevydatej matke nie je vyrovnanie životnej úrovne s otcom dieťaťa, ale s pôvodnou životnou úrovňou samotnej matky pred tehotenstvom a po pôrode. Schopnosti, možnosti a majetkové pomery otca dieťaťa pri určení výšky tohto príspevku je potrebné skúmať v rozsahu jeho spôsobilosti vyrovnať túto zníženú životnú úroveň matky. 10

31. Vznesenie námietky premlčania spotrebiteľom a dobré mravy.

Pri riešení otázky, či sa vznesenie námietky premlčania spotrebiteľom výnimočne prieči dobrým mravom (§ 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka), súd skúma aj to, či dodávateľ dostatočne predvídal dôsledky svojho konania a náležite vyhodnocoval správanie spotrebiteľa a tiež to, či pri uplatňovaní svojich práv voči spotrebiteľovi postupoval s náležitou mierou starostlivosti a opatrnosti v súlade so zásadou, podľa ktorej právo patrí bdelym. 14

32. Rozhodovanie o výkone práva poľovníctva.

O výkone práva poľovníctva podľa § 12 zákona č. 274/2009 Z.z. o poľovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov rozhoduje nadpolovičná väčšina vlastníkov spoločného poľovného revíru počítaná z výmery všetkých poľovných pozemkov v spoločnom poľovnom revíri. 25

33. Voľba zástupcov zamestnancov.

V súdnom spore o neplatnosť skončenia pracovného pomeru na návrh zamestnanca sa zamestnávateľ nemôže dovolávať neplatnosti voľby zamestnaneckej rady, resp. zamestnaneckého dôverníka a to ani ako otázky prejudiciálnej. 33

34. Uplatnenie odporovateľnosti právneho úkonu.

Žalobu o vyslovenie neúčinnosti právneho úkonu nemôže súd zamietnuť len z dôvodu, že prichádza do úvahy iba žaloba na plnenie v zmysle §42b ods.4 veta za bodkočiarkou Občianskeho zákonníka. 41

35. Plynutie premlčacej doby pri nároku na nemajetkovú ujmu.

Uplatnenie nároku na nemajetkovú ujmu poškodenou osobou, pozostalou po blízkej osobe, usmrtenej pri dopravnej nehode v súvislosti s prevádzkou motorového vozidla v trestnom konaní voči osobe, ktorá škodu spôsobila, nemá za následok spočívajúceho plynutia premlčacej doby počas trvania trestného konania i voči poisťovateľovi osoby, ktorá škodu spôsobila. 48

36. Náhrada nemajetkovej ujmy pri rozhodnutí o väzbe.

Premlčanie práva na náhradu nemajetkovej ujmy za rozhodnutie o väzbe, ktorá bola spôsobená poškodenému za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom nemôže byť posudzované podľa § 23 tohto zákona, ale ho treba posudzovať podľa príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka.

Nárok na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe v zmysle § 8 ods. 5 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov nie je podmienený povinnosťou podať proti rozhodnutiu o väzbe sťažnosť alebo iný opravný prostriedok. ... 59

37. Vecná legitímácia v konaní o určenie neplatnosti hlasovania vlastníkov bytov a nebytových priestorov.

Žaloba prehlasovaného vlastníka bytu a nebytového priestoru na určenie neplatnosti hlasovania, ktorého predmetom bolo udelenie súhlasu na vykonanie dobrovoľnej dražby (§ 14 zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov) musí smerovať proti všetkým vlastníkom bytov a nebytových priestorov v dome; len oni sú záložnými veriteľmi a majú pasívnu vecnú legitímáciu v predmetnom spore. 65

38. Cirkevné reštitúcie.

Dôvodom navrátenia vlastníctva oprávnenej osobe podľa § 3 ods. 1 písm. h/ zákona č. 161/2005 Z. z. o navrátení vlastníctva k nehnuteľným veciam cirkvám a náboženským spoločnostiam a prechode vlastníctva k niektorým nehnuteľnostiam je aj prevzatie veci štátom alebo obcou ako veci opustenej v zmysle § 453 ods. 2 Občianskeho zákonníka účinného do 31. marca 1991, ak pre pripadnutie veci podľa tohto ustanovenia tu neboli zákonné podmienky. Prevzatím veci bez právneho dôvodu sa rozumie aj prípad, keď došlo k prevzatíu veci na základe právneho dôvodu sice existujúceho, ale nespôsobilého vyvolať zamýšľané právne dôsledky. 70

39. Dovolanie spísané advokátom.

Spísanie dovolania advokátom je obligatórnou podmienkou dovolacieho konania, ktorá musí byť splnená už pri podaní dovolania; jej nedostatok musí byť odstránený do uplynutia zákonnej lehoty na podanie dovolania. To neplatí, ak dovolateľ nebol riadne poučený odvolacím súdom. 80

40. Poučenie o právnych následok spojených s podaním žaloby.

Ak uznesenie o nariadení neodkladného opatrenia vykazuje nedostatky v poučení o právnych následkoch spojených s podaním žaloby vo veci samej podľa ustanovenia § 337 ods. 1 Civilného sporového poriadku, nejde o porušenie práva na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku. 85

41. Právomoc súdu pri príslušenstve pohľadávky na zaplatenie poistného na zdravotné poistenie.

Právomoc súdu nie je daná vo veciach nárokov príslušenstva pohľadávky (poplatku z omeškania) na zaplatenie poistného na zdravotné poistenie. 91

29.**ROZHODNUTIE**

Právo spoločného nájmu bytu manželmi zaniká aj v prípade, ak sa jeden z manželov stane výlučným vlastníkom bytu počas trvania manželstva. Ak manželia medzi sebou neuzavreli nájomnú zmluvu k bytu, manželovi, ktorý nie je jeho vlastníkom právo nájmu k bytu nesvedčí.

(rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. októbra 2019 sp. zn. 1 Cdo 37/2019)

Z o d ô v o d n e n i a:

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 26. januára 2015 č. k. 10 C 205/2012-155 spolu s opravným uznesením z 24. apríla 2015 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala určenia, že je nájomníčkou bytu č. X na prízemí, nachádzajúceho sa na M. v bytovom dome súpisné č. X, parc. č. X, XX, X/X, XX/X a XXX/X, zapísanom na LV X, kat. úz. U., okres B. Mal za preukázané a medzi stranami nebolo sporné, že počas manželstva došlo k vzniku spoločného nájmu bytu manželmi k bytu na M. ani to, že žalovaný sa stal počas trvania manželstva výlučným vlastníkom tohto bytu. Za spornú považoval iba skutočnosť, či došlo k zániku práva spoločného nájmu k tomuto bytu. V nadväznosti na uvedené zdôraznil, že v prípade spoločného nájmu bytu manželov zaniká toto právo aj v prípade, keď sa jeden z manželov (spoločných nájomcov) stane vlastníkom bytu, pretože ide o nedielne spoločné právo a nemôže nastať zánik tohto práva len vo vzťahu k jednému z manželov. K zániku práva spoločného nájmu v tomto prípade dochádza bez ohľadu na to, či k nadobudnutiu vlastníctva bytu jedným z manželov došlo počas manželstva alebo po jeho rozvode, podstata spočíva v tom, že právo spoločného nájmu bytu nezaniká rozvodom, ale ak sa rozvedení manželia nedohodnú na ďalšom nájme bytu, musí o zrušení práva spoločného nájmu rozhodnúť súd. Záver o zamietnutí žaloby založil na konštatovaní, že nakoľko v danom prípade sa žalovaný stal počas trvania manželstva výlučným vlastníkom bytu na M., došlo k zániku spoločného nájmu bytu manželov splynutím v zmysle § 584 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“). S poukazom na rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 19. októbra 2005, sp. zn. 26 Cdo 1464/2005 ozrejmil, že rovnaký právny názor vyplýva aj zo súdnej praxe, ktorá dôvodila, že v nájomných vzťahoch sa uplatňuje všeobecný dôvod zániku záväzku jeho splynutím (§ 584 OZ) a uzavrel, že žalobkyňa nepreukázala, že by jej vzniklo právo nájmu po tom, ako zaniklo právo spoločného nájmu, napokon takúto skutočnosť v priebehu celého konania ani netvrdila. Mal za to, že samotná skutočnosť, že žalobkyňa v byte na M. býva, ešte nezakladá automaticky vznik a existenciu nájomného vzťahu. Na uvedenom základe s poukazom na § 584 a § 703 ods. 1 OZ dospel k záveru, že žaloba žalobkyne nie je dôvodná. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, ale nakoľko si žalovaný v konaní náhradu trov konania neuplatnil, náhradu trov konania mu nepriznal.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 30. marca 2017, sp. zn. 3 Co 66/2016 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanému priznal náhradu trov odvolacieho konania. Mal za to, že súd prvej inštancie dospel k správnym skutkovým záverom a na ich základe vyvodil aj správny právny záver o nedôvodnosti žalobkyňou uplatňovaného nároku, na vec náležite aplikoval zodpovedajúce ustanovenia § 584 a § 703 OZ, ktoré aj správne vysvetlil a svoje dôvody vedúce k zamietnutiu žaloby spočívajúce v tom, že v prípade spoločného nájmu bytu manželov zaniká toto právo aj v prípade, keď sa

jeden z manželov (spoločných nájomcov) stane vlastníkom bytu, nakoľko ide o nedielne spoločné právo a nemôže nastať zánik tohto práva len vo vzťahu k jednému z manželov, aj riadne odôvodnil. Na zdôraznenie správnosti záverov prijatých súdom prvej inštancie a v nadväznosti na odvolacie námietky žalobkyne odvolací súd uviedol, že právo spoločného nájmu bytu manželmi (§ 703 ods. 1 OZ) je zvláštnym prípadom spoločného nájmu bytu, ktorý sa vyznačuje tým, že svedčí obom manželom spoločne a nedielne. Nedielnosť tohto práva sa v hmotnoprávnej oblasti okrem iného prejavuje aj v obmedzenej možnosti zániku nájmu len jednému z manželov. Vo vzťahu k odvolacej námietke žalobkyne, že nájomné právo je vecné právo a toto nie je závislé na vlastníckom práve inej osoby, odvolací súd uviedol, že v zmysle § 680 ods. 2 OZ síce platí, že ak dôjde k zmene vlastníctva k prenajatej veci, vstupuje nadobúdateľ do právneho postavenia prenajímateľa, avšak vzhľadom na konkrétne okolnosti posudzovaného prípadu je aplikácia predmetného ustanovenia zákona na právne postavenie žalobkyne vylúčená, keď nemožno predovšetkým prehliadnuť, že ustanovenie § 680 ods. 2 OZ sa vzťahuje na prípady zmeny v osobe prenajímateľa v existujúcom nájomnom vzťahu, t. j. v prípade, keď nájomný vzťah existuje a v čase jeho existencie dôjde k zmene v osobe prenajímateľa. Ak však nájomný vzťah zanikol tým, že jeden z manželov ako spoločných nájomcov sa stal vlastníkom bytu, nemožno uvažovať o zmene v osobe jedného z účastníkov existujúceho nájomného vzťahu, teda v osobe prenajímateľa. Ak zaniklo doterajšie právo spoločného nájmu bytu manželmi, nemala žalobkyňa v dôsledku absencie nájomného vzťahu ani právnu možnosť vstúpiť do pôvodného nájomného vzťahu so všetkými jeho obsahovými atribútmi. Pretože námietky žalobkyne uplatnené v jej odvolaní boli vyvrátené podrobnou právnou argumentáciou použitou na ďalšie zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie, odvolací súd opodstatnenosť dôvodov, na ktoré žalobkyňa poukazovala vo svojom odvolaní, neakceptoval a vyhodnotil ich v súhrne ako právne irelevantné. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) v spojení s § 255 ods. 1 CSP a § 262 ods. 1 CSP.

3. Rozsudok odvolacieho súdu napadla včas podaným dovolaním žalobkyňa, prípustnosť ktorého vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, keď súdy vec nesprávne právne posúdili, pričom rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Dôvodila, že špecifickosť prejednávanej veci, oproti publikovanej judikatúre je v tom, že sporný byt bol odkúpený žalovaným do výlučného vlastníctva v čase trvania manželstva a existencie nájomného práva žalobkyne, chráneného nájmu podľa § 685 ods. 1 OZ a byt nikdy nepatril do BSM. Uviedla, že v čase kúpy sporného bytu manželom žalobkyne, táto mala k tomuto bytu platné nájomné právo a teda, z toho vyvodzuje, že v čase, keď žalovaný byt kúpil do osobného, svojho výlučného vlastníctva, tak ho kúpil aj s ťarchou nájomného práva žalobkyne k nemu. Pre žalobkyňu je táto situácia právne neprijateľná a s rozhodnutím sa nemôže zmieriť ani z existenčných dôvodov, keď výklad zákona, použitý súdom v napadnutom rozhodnutí, je aj v rozpore s dobrými mravmi, nakoľko s právnym úkonom súhlasu s vylúčením nadobúdaného majetku z BSM, mala stratiť nájomné právo k bytu, ktoré nebolo predmetom jej súhlasu na listine, ktorou súhlasila so zúžením BSM. Za právne dôležité považuje predovšetkým to, že nadobudla nájomné právo k spornému bytu. V danom prípade nie je splnená žiadna alternatíva zániku nájomného práva žalobkyne v zmysle zákonných ustanovení zákona o skončení nájmu bytu. Má za to, že rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 26 Cdo 1464/2005, na ktorý sa odvoláva rozsudok súdu prvej inštancie, sa nedá aplikovať na prejednanú vec z dôvodu, že toto rieši situáciu, keď sa stal vlastníkom bytu jeden z bývalých manželov, po rozvoде a navyiac, za stavu nevysporiadaného BSM. Rozdiel vidí v tom, že v tejto spornej veci, žalovaný, súčasný vlastníak nadobudol vec do vlastníctva ešte počas manželstva, táto vec nikdy nepatrila do BSM a žalovaný zo zákona stratil svoje nájomné právo k bytu v momente nadobudnutia vlastníctva

k nemu. Teda nie je splnený predpoklad, že spoloční nájomcovia boli v čase nadobudnutia vlastníctva rozvedení. Na daný stav medzi sporovými stranami sa nedá aplikovať jednoznačne zákon a ani dostupná zverejnená judikatúra. Poukázala na skutočnosť, že nájomné právo je vecné právo a toto nie je závislé na vlastníckom práve inej osoby a tvrdí, že v jej nájomnom práve zmenou vlastníka nastala len zmena prenajímateľa. Byt aj po jeho kúpe žalovaným v r. 1999 nerušene užívala ako jediný nájomca až do rozvodu manželstva v roku 2010, kedy na ňu začal žalovaný vyvíjať nátlak na jeho vypratanie. Nakoľko zákon nepozná zánik nájomného práva k bytu manžela z dôvodu nadobudnutia vlastníckeho práva druhého manžela, tvrdí, že jej nájomné právo naďalej trvá. Navrhla napadnutý rozsudok zrušiť.

4. Žalovaný sa k dovolaniu nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolačný súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne treba zamietnuť.

6. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolačný dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

7. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

8. V zmysle § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Žalobkyňa vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Pokiaľ ide o právnu otázku, dospela k tomu, že doterajšia judikatúra vyvodila, že dosiaľ nevysporiadané právo spoločného nájmu bytu manželov ako také zaniká aj v prípade, že sa jeden z rozvedených manželov (spoločných nájomcov) stane vlastníkom bytu, ktorý manželka mali do tej doby v spoločnom nájme, zatiaľ čo v tejto prejednávanej spornej veci, žalovaný, súčasný vlastníak nadobudol vec do vlastníctva ešte počas trvania manželstva, táto vec nikdy nepatrila do BSM a žalovaný zo zákona stratil svoje nájomné právo k bytu v momente nadobudnutia vlastníctva k nemu. Teda nie je splnený predpoklad, že spoloční nájomcovia boli v čase nadobudnutia vlastníctva rozvedení. Na daný stav medzi sporovými stranami sa preto nedá aplikovať jednoznačne zákon a ani dostupná zverejnená judikatúra.

10. Dovolačný súd sa preto zamerával na skutočnosť, či rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Z analýzy rozhodovacej činnosti dovolacieho súdu tento zistil nasledujúce rozhodnutia, ktoré sa zaoberajú právnou otázkou spoločného nájmu bytu manželmi.

11. Z rozsudku Najvyššieho súdu SR z 24. októbra 2005, sp. zn. 2 Cdo 17/2005 (R 60/2005), obdobne z rozsudku Najvyššieho súdu SR z 1. novembra 2004 sp. zn. 2 Cdo 137/2003 (R 54/2006) vyplýva, že „právo spoločného nájmu bytu manželmi (§ 703 a nasl. Občianskeho zákonníka) je totiž zvláštnym prípadom spoločného nájmu bytu, ktorý sa vyznačuje tým, že svedčí obom manželom spoločne a nedielne. Nedielnosť tohto práva sa v hmotnoprávnej oblasti (okrem iného) prejavuje tým, že výpoveď musí byť daná obidvom manželom a obidvom musí byť tiež doručená. Spôsobuje, že úkonu prenajímateľa, prejaveneému len voči jednému z manželov, nemožno priznať právnu relevanciu vo vzťahu k obom manželom. Vo vzťahu k druhému manželovi tu totiž chýba existencia hmotnoprávneho úkonu prenajímateľa, ako prejavu vôle adresovanému aj tomuto spoločnému nájomcovi bytu, smerujúceho k ukončeniu jeho nájomného vzťahu. V súvislosti s ustanovením § 711 ods. 6 OZ nedielnosť tohto práva znamená, že žalobu o neplatnosť výpovede z nájmu bytu nemôže s úspechom uplatniť na súde len jeden z manželov (ten, ktorému bola výpoveď daná), aj v mene druhého manžela ako spoločného nájomcu. Právo spoločného nájmu bytu manželmi nemôže totiž zaniknúť, prípadne trvať, len vo vzťahu k jednému z jeho nositeľov. Neplatnosť výpovede musia uplatniť na súde vždy obaja manželia. Logickým predpokladom, aby obidvaja mali zákonný dôvod tak urobiť, je skutočnosť, že prenajímateľ dá (doručí) výpoveď z nájmu bytu každému z nich. V opačnom prípade tomu z manželov, ktorému výpoveď daná (doručená) vôbec nebola, chýba akýkoľvek právny základ domáhať sa svojho práva na súde podľa § 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka.“

12. Z uznesenia Najvyššieho súdu SR z 11. augusta 2011, sp. zn. 3 Cdo 44/2011 vyplýva, že „so zreteľom na interpretáciu ustanovení § 703 ods. 1 a 2, ako aj § 710 ods. 3 Občianskeho zákonníka odvolacím súdom Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zdôrazňuje, že nedielná povaha spoločného nájmu bytu sa v prípade spoločného nájmu bytu manželmi prejavuje aj v obmedzenej možnosti zániku nájmu len jednému z manželov. Na základe prejavu vôle (výpovede) prenajímateľa nemôže spoločný nájom bytu manželmi zaniknúť len jednému z nich.

13. Z uznesenia Najvyššieho súdu SR z 1. októbra 2011, sp. zn. 3 MCdo 4/2011 (ZSP 44/2011) vyplýva, že „právo spoločného nájmu bytu manželmi nemôže trvať ani zaniknúť len vo vzťahu k jednému z jeho nositeľov.“

14. Z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. januára 2000, sp. zn. 5 Cdo 151/99 vyplýva, že „zo skutkových zistení súdu prvého stupňa, od ktorých sa odvolací súd neodchýlil, je zrejmé, že žalovaným za trvania manželstva vzniklo právo spoločného nájmu družstevného bytu, že žalobca rozhodol len o vylúčení žalovaného v 1. rade z družstva a že manželstvo žalovaných stále trvá. Spoločné členstvo žalovaných ako manželov v bytovom družstve je zákonným dôsledkom existencie ich práva spoločného nájmu bytu vyplývajúceho z ustanovenia § 703 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého, ak vznikne len jednému z manželov za trvania manželstva právo na uzavretie zmluvy o nájme družstevného bytu, vznikne so spoločným nájomom bytu manželmi aj spoločné členstvo manželov v družstve; z tohto členstva sú obaja manželia oprávnení a povinní spoločne a nerozdielne. Právo spoločného nájmu družstevného bytu manželmi je teda právom nedielnym. Nejde preto o dve samostatné práva prislúchajúce každému z manželov, ale o právo spoločné. K jeho zániku, vrátane jeho zrušenia rozhodnutím príslušného orgánu, môže preto dôjsť len voči obidvom manželom súčasne a nemôže zaniknúť, prípadne byť zrušené len ohľadom jedného z nich. Vylúčením len jedného z manželov z družstva preto nemohli nastať ani účinky vyplývajúce z ustanovenia § 714 Občianskeho zákonníka, t. j. zánik práva spoločného nájmu bytu. Len vylúčením obidvoch manželov z družstva mohlo zaniknúť spoločné členstvo manželov v družstve a zároveň ich právo spoločného nájmu bytu.“

15. Z uvedeného je zrejmé, že dovolací súd v rozhodovacej praxi ešte nevyriešil právnu otázku tak, ako ju formulovala žalobkyňa. Z tohto dôvodu je dovolanie žalobkyne podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP prípustné.

16. Následne sa preto dovolací súd zaoberal tým, či je dovolanie žalobkyne aj dôvodné.

17. V prejednávanej veci medzi stranami nebolo sporným, že žalovaný počas trvania manželstva so žalobkyňou získal v roku 1994 nájomné právo k predmetnému bytu na M. v U., a vzniklo vtedy manželom právo spoločného nájmu k bytu. Rovnako nebolo sporným, že keď si manželia počas manželstva po vzájomnom súhlase zúžili BSM o tento byt pred jeho kúpou, a následne dňa 7. apríla 2000 si žalovaný odkúpil do výlučného vlastníctva predmetný byt zo svojich prostriedkov získaných dedením, došlo tak podľa § 584 OZ k splynutiu práva s povinnosťou v jednej osobe žalovaného. Žalovaný ako výlučný vlastník bytu tým momentom prestal byť jej nájomcom.

18. Podľa názoru dovolacieho súdu v danej veci kardinálnym právnym problémom je otázka, či práve odkúpením bytu do výlučného vlastníctva žalovaného počas trvania manželstva, ktorý byt nepatril do BSM, zaniklo nielen právo spoločného nájmu bytu manželov, ale aj právo nájmu žalobkyne ako manželky žalovaného.

19. Dovolací súd vychádza zo skutočnosti, že v danej veci je právne významná skutočnosť, ktorú súdy oboch inštancií správne vyhodnotili a na nej postavili svoje rozhodnutia, že právo spoločného nájmu bytu manželmi je nedielne. Vyznačuje sa tým, že svedčí obom manželom spoločne a nedielne a nemôže zaniknúť, prípadne trvať, len vo vzťahu k jednému z jeho nositeľov.

20. Rozhodujúcou okolnosťou v prejednanom prípade je v prvom rade vo všeobecnosti fakt, ktorý nemožno opomínať, že v prípade spoločného nájmu bytu manželov zaniká toto právo aj v prípade, keď sa jeden z manželov (spoločných nájomcov) stane vlastníkom bytu, nakoľko ide o nedielne spoločné právo a nemôže nastať zánik tohto práva len vo vzťahu k jednému z manželov. Právo spoločného nájmu bytu manželmi (§ 703 ods. 1 OZ) je zvláštnym prípadom spoločného nájmu bytu, ktorý sa vyznačuje tým, že svedčí obom manželom spoločne a nedielne. Nedielnosť tohto práva sa v hmotnoprávnej oblasti okrem iného prejavuje aj v obmedzenej možnosti zániku nájmu len jednému z manželov.

21. Podľa § 680 ods. 2 OZ síce platí, že ak dôjde k zmene vlastníctva k prenajatej veci, vstupuje nadobúdateľ do právneho postavenia prenajímateľa, avšak vzhľadom na konkrétne okolnosti posudzovaného prípadu je aplikácia predmetného ustanovenia zákona na právne postavenie žalobkyne vylúčená, keď nemožno prehliadnúť, že toto ustanovenie sa vzťahuje na prípady zmeny v osobe prenajímateľa v existujúcom nájmomnom vzťahu, t. j. v prípade, keď nájomný vzťah existuje a v čase jeho existencie dôjde k zmene v osobe prenajímateľa.

22. Ak však nájomný vzťah zanikol tým, že jeden z manželov ako spoločných nájomcov sa stal výlučným vlastníkom bytu, nemožno uvažovať o zmene v osobe jedného z účastníkov existujúceho nájmomného vzťahu v osobe prenajímateľa. Ak zaniklo doterajšie právo spoločného nájmu bytu manželmi, nemala žalobkyňa v dôsledku absencie nájmomného vzťahu ani právnu možnosť vstúpiť do pôvodného nájmomného vzťahu so všetkými jeho obsahovými atribútmi.

23. Dovolací súd poukazuje na to, že aj v nájmomných vzťahoch sa uplatní všeobecný dôvod zániku záväzku splynutím podľa § 584 OZ. Bol prijatý právny názor, že právo osobného užívania bytu (právo nájmu bytu) zanikne, ak užívateľ bytu (nájomca) nadobudne vlastníctvo k

domu, v ktorom sa byt nachádza. Zánikom vlastníctva k domu sa právo osobného užívania bytu (právo nájmu bytu) neobnoví. Ak sa stala osoba, ktorej svedčilo právo osobného užívania bytu vlastníkom, alebo spoluvlastníkom nehnuteľnosti, v ktorej sa byt nachádza, má to za následok zánik jeho práva osobného užívania bytu, lebo je pojmovo vylúčené, aby vlastník užíval byt v dome vo svojom vlastníctve (pozri rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 12. januára 2006, sp. zn. 26 Cdo 813/2005).

24. Následne vzniká otázka, či nadobudnutím vlastníckeho práva, v danom prípade k bytu jedným zo spoločných nájomcov (§ 700 ods. 1 OZ), zaniká právo spoločného nájmu, ktoré im do tej doby svedčilo. Pri riešení uvedenej otázky nie je možné nestratiť zo zreteľa, že podstata práva spoločného nájmu bytu spočíva v tom, že svedčí dvom alebo viacerým osobám, spoločne a nedielne. To sa prejavuje ako vo vzťahu k výkonu tohto práva, tak aj pokiaľ ide o jeho zánik. Nedielnosť tohto práva sa v hmotnoprávnej oblasti okrem iného prejavuje aj v obmedzenej možnosti zániku nájmu len jednému z manželov. V tomto smere sa nedeliteľnosť práva spoločného nájmu bytu manželmi prejavuje výraznejšie ako pri spoločnom nájme bytu v zmysle § 700 OZ, lebo za trvania manželstva nemôže zaniknúť zásadne len jednému z manželov, keď výnimku tvorí prípad upravený v § 708 v spojení s § 707 ods. 1 OZ, t. j. trvalé opustenie spoločnej domácnosti, resp. smrť jedného z manželov. V zmysle § 584 OZ, ak akýmkoľvek spôsobom splynie právo s povinnosťou (záväzkom) v jednej osobe, zanikne právo i povinnosť (záväzok), ak zákon neustanovuje inak. Dovolací súd v nadväznosti na tento osobitný spôsob zániku záväzkových práv a povinností je názoru, že právo spoločného nájmu bytu ako také zaniká aj v prípade singularnej sukcesie, keď sa jeden zo spoločných nájomcov stane vlastníkom bytu, ktorý mali manželia do tej doby v spoločnom nájme. Z toho pre túto posudzovanú vec vyplýva, že ak zaniklo právo spoločného nájmu bytu okamihom nadobudnutia vlastníckeho práva žalovaného k bytu, prestala byť spoločným nájomcom bytu vedľa žalovaného takisto žalobkyňa.

25. Dovolací súd preto uzatvára, že ak žalobkyňa po tom, čo zaniklo právo spoločného nájmu k bytu, neuzavrela so žalovaným ako výlučným vlastníkom bytu nájomnú zmluvu, nevzniklo jej právo nájmu k predmetnému bytu. Na tejto skutočnosti nič nemení ani to, že žalobkyňa byt užívala. Počas trvania manželstva právo žalobkyne bývať v byte bolo odvodené od existujúceho rodinnoprávneho vzťahu manželov. Rozvodom manželstva uvedený právny dôvod bývania manželky nevlastníčky zaniká, a manžel vlastník bytu, sa môže úspešne domáhať jeho vypratania (§ 126 ods. 1 OZ). Pozri tiež rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo 7. júna 2006 sp. zn. 26 Cdo 1544/2005.

26. Z dôvodov vyššie uvedených dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobkyne neopodstatnene smeruje proti takému rozsudku odvolacieho súdu, ktorý nespočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Najvyšší súd preto nedôvodné dovolanie žalobkyne zamietol podľa § 448 CSP.

30.**ROZHODNUTIE**

Na rozdiel od výživného pre dieťa, účelom príspevku na výživu nevydatej matke nie je vyrovnanie životnej úrovne s otcom dieťaťa, ale s pôvodnou životnou úrovňou samotnej matky pred tehotenstvom a po pôrode. Schopnosti, možnosti a majetkové pomery otca dieťaťa pri určení výšky tohto príspevku je potrebné skúmať v rozsahu jeho spôsobilosti vyrovať túto zníženú životnú úroveň matky.

(rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. novembra 2019 sp. zn. 1 Cdo 185/2018)

Z o d ô v o d n e n i a:

1. Okresný súd Pezinok (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 11. októbra 2013, č. k. 4 C 173/2009-503 uložil odporcovi zaplatiť navrhovateľke príspevok na úhradu jej výživy za obdobie od 4. augusta 2007 do 4. augusta 2009 v sume 150 eur mesačne, t. j. v celkovej sume 3 600 eur. Vo zvyšnej časti súd návrh navrhovateľky zamietol. O náhrade trov konania vyslovil, že žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Súd ďalej uložil odporcovi zaplatiť na účet Okresného súdu Pezinok sumu 216 eur titulom súdneho poplatku a nahradiť trovy štátu vo výške 551,14 eur. Navrhovateľka si v konaní v pôvodnom návrhu z 8. októbra 2007 uplatňovala nárok na príspevok na výživu od 4. mája 2008 mesačne sumou 185 eur a súčasne nárok na úhradu nákladov spojených s tehotenstvom a pôrodom. Na zdôvodnenie svojho návrhu uviedla, že s odporcom sú rodičmi maloletej C., narodenej X. Maloletá sa narodila mimo manželstva a rodičia maloletej spolu nežijú. Návrhom na zmenu petitu si navrhovateľka uplatňovala iba príspevok na výživu vo výške 300 eur mesačne od 4. augusta 2007 do 4. augusta 2009. Uvedenú zmenu petitu súd pripustil uznesením na pojednávaní konanom dňa 15. februára 2013. Súd s poukazom na príjmy navrhovateľky a odporcu a odôvodnené potreby navrhovateľky ustálil výšku vyživovacej povinnosti odporcu vo vzťahu k navrhovateľke titulom príspevku na výživu nevydatej matke za obdobie dvoch rokov odo dňa otehotnenia, t. j. 4. augusta 2007 do 4. augusta 2009 sumou 150 eur mesačne a vo zvyšnej časti návrh ako nedôvodný zamietol. Predovšetkým zohľadnil skutočnosť, že v dôsledku tehotenstva a pôrodu sa príjem navrhovateľky znížil o sumu 170 eur (netto) mesačne. Súd vec po právnej stránke posúdil podľa § 74 ods. 1 a 3, § 75 ods. 1 a § 77 ods. 1 a 2 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ďalej len „Zákon o rodine“.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 10. mája 2016, sp. zn. 14 Co 289/2014 na odvolanie navrhovateľky aj odporcu zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že uložil odporcovi zaplatiť navrhovateľke príspevok na úhradu jej výživy za obdobie od 4. augusta 2007 do 4. augusta 2009 v sume 170 eur mesačne, t. j. v celkovej sume 4 080 eur, konanie v časti príspevku na úhradu výživy v sume 300 eur mesačne za obdobie po 5. auguste 2009, v časti príspevku na zdravotné výdavky spojené s tehotenstvom a pôrodom v sume 705,37 eur a v časti príspevku na výdavky spojené so zakúpením rôznych potrieb pre matku a dieťa v sume 780,06 eur zastavil, vo zvyšku návrh navrhovateľky zamietol. Výrok o náhrade trov konania a výrok o povinnosti odporcu zaplatiť súdny poplatok vo výške 216 eur zrušil a vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Výrok o uložení povinnosti odporcu zaplatiť náhradu trov štátu vo výške 551,14 eur zrušil.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala včas dovolanie navrhovateľka (ďalej aj

„dovolateľka“), ktoré odôvodnila aj tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP). Doposiaľ nevyriešenou právnou otázkou v zmysle citovaného ustanovenia je podľa dovolateľky otázka, či súd musí pri určovaní výšky príspevku podľa § 74 ods. 1 Zákona o rodine prihliadať na majetkové pomery otca dieťaťa podľa § 75 Zákona o rodine. Podľa dovolateľky majú majetkové pomery otca rozhodujúci vplyv na určenie výšky príspevku podľa § 74 ods. 1 Zákona o rodine. V súvislosti s určením majetkových pomerov odporcu dovolateľka odôvodnila svoj dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP ďalej tým, že v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená otázka, či súd pri určovaní majetkových pomerov odporcu podľa § 75 Zákona o rodine započítava úhradu nájomného zamestnávateľom za zamestnanca do celkového príjmu odporcu. Pokiaľ zamestnávateľ uhradza odporcovi akékoľvek osobné náklady, takáto úhrada má byť podľa dovolateľky pre účely určenia majetkových pomerov započítaná do príjmu odporcu. Súdny nižšej inštancie však zaujali k danej otázke opačný postoj a predmetnú úhradu nájomného zamestnávateľom do celkového príjmu žalovaného nezapočítali. Dovolateľka na základe vyššie uvedeného navrhla dovolaciemu súdu, aby rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Odporca sa k dovolaniu písomne nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom v súlade s ustanovením § 429 ods. 1 CSP, že ide o dovolanie, ktoré spĺňa náležitosti stanovené zákonom (§ 428 CSP), bez nariadenia pojednávania dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

6. Dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 CSP ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 CSP ods. 2 CSP).

7. Podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

8. Dovolateľka odôvodnila namietané nesprávne právne posúdenie veci tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, či súd musí pri určovaní výšky príspevku podľa § 74 ods. 1 zákona o rodine prihliadať na majetkové pomery otca dieťaťa podľa § 75 zákona o rodine a právnej otázky, či súd pri určovaní majetkových pomerov odporcu podľa § 75 zákona o rodine započítava úhradu nájomného zamestnávateľom za zamestnanca do celkového príjmu odporcu, ktoré v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte neboli vyriešené.

9. Dovolací súd konštatuje, že druhá dovolateľkou nastolená otázka nie je spôsobilá založiť prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Aby určitá otázka spĺňala kritérium prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP, musí ísť predovšetkým o otázku zásadného právneho významu (nie o otázku skutkovú), hmotnoprávnej alebo procesnoprávnej povahy, od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorá je v dovolaní vymedzená jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania.

10. V uvedenom prípade sa nejedná o otázku zásadného právneho významu, ale o otázku

skutkovú. Dovolací súd považuje za potrebné zdôrazniť, že dovolanie nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ktoré urobili sudy prvej a druhej inštancie, na ktorých je založené napadnuté alebo jemu predchádzajúce rozhodnutie (podľa § 442 CSP je dovolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd), a ani prostriedkom určeným na prehodnotenie vykonaného dokazovania.

11. Pokiaľ ide o prvú dovolateľkou nastolenú právnu otázku, dovolací súd uvádza, že táto otázka v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu doposiaľ riešená nebola. So zreteľom na nastolenie právnej otázky spôsobom zodpovedajúcim ustanoveniu § 421 ods. 1 písm. b/ CSP a v situácii, na ktorú sa vzťahuje toto ustanovenie, dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie je v danom prípade procesne prípustné; následne preto skúmal, či je podané dovolanie dôvodné (či je ním skutočne napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočívajúce na nesprávnom právnom posúdení veci).

12. V danej veci sudy nižšej inštancie rozhodovali o nároku navrhovateľky podľa § 74 ods. 1 Zákona o rodine, podľa ktorého je otec dieťaťa, za ktorého matka dieťaťa nie je vydatá, povinný najdlhšie po dobu dvoch rokov, najneskôr odo dňa pôrodu prispievať matke primerane na úhradu jej výživy a poskytnúť jej príspevok na úhradu nákladov, spojených s tehotenstvom a pôrodom. Oprávnenou je matka dieťaťa, teda žena, ktorá dieťa porodila a ktorá za otca dieťaťa nie je vydatá. Cieľom tohto ustanovenia je uľahčiť nevydatej matke existenčné podmienky, do ktorých sa dostane v súvislosti s tehotenstvom a pôrodom.

13. V prípade príspevku na výživu nevydatej matky ide o mesačne sa opakujúcu dávku výživného, ktorou je otec dieťaťa povinný prispievať nevydatej matke najdlhšie po dobu dvoch rokov, najneskôr odo dňa pôrodu na jej výživu (§ 74 Zákona o rodine). Vyživovacia povinnosť je teda časovo obmedzená na dva roky, pričom jej začiatok možno určiť najskôr dňom, kedy nevydatej matke klesli po prvýkrát príjmy v dôsledku tehotenstva. Najneskôr však táto vyživovacia povinnosť vznikne dňom pôrodu. Podmienkou priznania tohto príspevku je skutočnosť, že v dôsledku tehotenstva a pôrodu došlo na strane nevydatej matky k zníženiu príjmov. Výška príspevku je daná primeranosťou, čo značí, že výživné by malo vyrovnávať zníženú životnú úroveň matky v čase tehotenstva a po pôrode s jej životnou úrovňou pred tehotenstvom. Na rozdiel od výživného na dieťa tak účelom nie je vyrovnanie životnej úrovne s otcom dieťaťa, ale s pôvodnou životnou úrovňou samotnej matky. Súd zisťuje konkrétne náklady a potreby matky a zákonné hľadiská pre určenie rozsahu vyživovacej povinnosti (schopnosti, možnosti, majetkové pomery povinného, potencialitu príjmov, súlad s dobrými mravmi).

14. V preskúmvanej veci odvolací súd v súlade s vyššie uvedeným skúmal a porovnával majetkové pomery matky v období pred tehotenstvom, počas neho ako aj po pôrode. Majetkové pomery povinného sa skúmajú len do tej miery, či je povinný schopný takýto kompenzačný príspevok na výživu matke dieťaťa platiť. Keďže podľa zistení prvostupňového súdu sa navrhovateľke príjem v súvislosti s tehotenstvom a pôrodom znížil v priemere o 170 eur mesačne, odvolací súd s poukazom na výsledky dokazovania vykonaného v rozsahu potrebnom na určenie, či bude povinný schopný uvedenú sumu navrhovateľke mesačne po dobu dvoch rokov platiť, zmenil rozsudok prvostupňového súdu a uložil odporcovi platiť navrhovateľke namiesto 150 eur sumu 170 eur mesačne ako príspevok na jej výživu od 4. augusta 2007 do 4. augusta 2009, t. j. v celkovej sume 4 080 eur.

15. Z uvedeného vyplýva, že právne posúdenie veci odvolacím súdom bolo správne, keďže na zistený skutkový stav správne aplikoval príslušné ustanovenia Zákona o rodine a dospel k správne právne názoru, podľa ktorého cieľom príspevku podľa § 74 ods. 1 Zákona o rodine je vyrovnanie zníženej životnej úrovne matky dieťaťa, ktorá za otca dieťaťa nie je vydatá, v čase tehotenstva a po pôrode s jej životnou úrovňou pred tehotenstvom. Schopnosti, možnosti a

majetkové pomery povinného je potrebné skúmať v rozsahu jeho spôsobilosti zníženú životnú úroveň matky vyrovnáť. Na rozdiel od výživného pre dieťa, tak účelom nie je vyrovnanie životnej úrovne s otcom dieťaťa, ale s pôvodnou životnou úrovňou samotnej matky pred tehotenstvom a po pôrode. Súd zároveň zisťuje konkrétne náklady a potreby matky dieťaťa, a na zákonné hľadiská pre určenie rozsahu vyživovacej povinnosti (schopnosti, možnosti, majetkové pomery) otca dieťaťa, potencialitu príjmov a súlad s dobrými mravmi.

16. Navrhovateľka napadla dovolaním vecne správny rozsudok odvolacieho súdu, Najvyšší súd Slovenskej republiky preto jej dovolanie ako nedôvodne podané podľa § 448 CSP zamietol.

31.**ROZHODNUTIE**

Pri riešení otázky, či sa vznesenie námietky premlčania spotrebiteľom výnimočne priech dobrým mravom (§ 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka), súd skúma aj to, či dodávateľ dostatočne predvídal dôsledky svojho konania a náležite vyhodnocoval správanie spotrebiteľa a tiež to, či pri uplatňovaní svojich práv voči spotrebiteľovi postupoval s náležitou mierou starostlivosti a opatrnosti v súlade so zásadou, podľa ktorej právo patrí bdelym.

(rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. mája 2019 sp. zn. 1 Cdo 203/2018)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Ružomberok (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 21. júna 2017 č. k. 2 C 14/2014-229 uložil žalovaným 1/, 2/ spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi 151.224,32 Eur s úrokom z omeškania z jednotlivých splátok v poradí ako nastala ich splatnosť. V ostatnej časti žalobu zamietol. Žalobcovi voči žalovaným 1/, 2/ priznal spoločne nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Vychádzajúc z výsledkov vykonaného dokazovania mal za to, že vzhľadom na vznesenú námietku premlčania zo strany žalovaných 1/, 2/ skúmal, kde a kedy došlo k premlčaniu nároku žalobcu na uplatnenie svojho práva na súde. Ustálil, že v preskúmanej veci žalobca mohol podať žalobu už dňa 21. apríla 2010, dňom nasledujúcim po zosplatnení úveru, teda týmto dňom začala plynúť premlčacia doba a uplynula dňom 21. apríla 2013. Žaloba bola podaná následne dňa 20. januára 2014, t. j. po uplynutí premlčacej doby. Vzhľadom na námietku žalobcu o tom, že vznesená námietka premlčania je v rozpore s dobrými mravmi, skúmal, či ide o výkon práva vzniesť námietku premlčania, v súlade s § 3 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“). Zohľadnil, že úver žalovanými riadne splácaný nebol ani po vyhlásení splatnosti celého úveru, kedy žalovaní svoj dlh neuhradili. Po dobrovoľnej dražbe bol na žalovanú sumu započítaný výt'azok z dražby, zvyšná časť pohľadávky bola priznaná v súdnom konaní a vymáhaná v exekúcii. Počas celého procesu žalovaní nenamietali svoj dlh, vyjadrovali ochotu ho uhradiť. V exekúcii bola uzatvorená zmluva o postupnom splácaní vymáhanej pohľadávky, ktorou žalobca umožnil žalovaným splácať dlh mesačnými splátkami vo výške 1.000 Eur. Ubezpečovali žalobcu, že vyvíjajú sily k predaju nehnuteľnosti, aby mohli zaplatiť jeho pohľadávku. Prvoinstančný súd zohľadňoval, že za účelom zabezpečenia pohľadávky žalobcu voči žalovaným, vzniknutej na základe zmluvy o úvere, bolo dojednané medzi zmluvnými stranami záložné právo, to znamená, že pohľadávka žalobcu, resp. jeho právneho predchodcu, bola právne zabezpečená pre prípad, že žalovaní 1/ a 2/ svoj dlh nesplnia. Žalovaní 1/ a 2/ v lehote splatnosti svoj dlh voči žalobcovi nesplatili, preto využil svoju zákonnú možnosť záložné právo vykonať, uspokojiť sa zo zálohu, a výt'azok dobrovoľnej dražby bol zaúčtovaný žalobcom na čiastočnú úhradu predmetného úveru na istinu vo výške 451.224,32 Eur dňom 26. októbra 2010. Po vyhlásení dobrovoľnej dražby súdom za neplatnú, výt'azok dobrovoľnej dražby žalobcom bol vrátený vydražiteľovi a vlastnícke právo k predmetu dražby bolo zapísané v prospech žalovaného 1/. Uvedené skutkové okolnosti súd považoval za takej intenzity a výnimočného charakteru, že odôvodňovali odopretie ochrany práva žalovaných 1/ a 2/ na uplatnenie námietky premlčania, nakoľko by išlo o výkon práva, ktorý je formálne v súlade so zákonom, avšak zároveň o prostriedok umožňujúci poškodiť žalobcu ako účastníka právneho vzťahu na úkor žalovaných 1/ a 2/. Na základe uvedeného preto žalobe sčasti vyhovel a v časti nároku žalobcu na zaplatenie úrokov a úrokov z omeškania vyhovel iba čiastočne tak, ako uviedol vo výroku rozhodnutia.

2. Na odvolanie žalovaných 1/, 2/ Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 28. novembra 2017 sp. zn. 11 Co 259/2017 napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobu v celom rozsahu zamietol a žalovaným 1/, 2/ priznal náhradu trov konania v celom rozsahu. Dospel k názoru, že prvoinštančný súd síce vykonal dostatočné dokazovanie, dospel k správnym skutkovým zisteniam, avšak vec nesprávne právne posúdil, pokiaľ na podklade dôvodov v napadnutom rozhodnutí uvedených, konštatoval, že námietka premlčania vznesená zo strany žalovaných je výkonom práva v rozpore s dobrými mravmi, že ide o zjavné zneužitie práva. Prioritne sa zaoberal otázkou, či úverová zmluva uzatvorená medzi stranami sporu dňa 7. marca 2006 je zmluvou spotrebiteľskou. Prvoinštančný súd správne zohľadnil, že zmluva o úvere bola uzatvorená medzi právnym predchodcom žalobcu ako dodávateľom, ktorý konal v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti a žalovanými 1/ a 2/ ako fyzickými osobami - spotrebiteľmi, nekonajúcimi pri uzatváraní tejto zmluvy v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti, nakoľko z vykonaných dôkazov nezistil, že by žalovaní 1/ a 2/ v čase uzatvárania tejto zmluvy mali oprávnenie na výkon podnikateľskej alebo inej obchodnej činnosti s predmetom „kúpa nehnuteľnosti“. Aj odvolací súd ustálil, že žalovaným bol úver poskytnutý ako fyzickým osobám. Odvolací súd nepovažoval za sporné, že zmluva o poskytnutí úveru uzatvorená medzi stranami sporu je zmluvou spotrebiteľskou, za sporné považoval, či vznesená námietka premlčania žalovanými 1/, 2/ je výkonom práva v rozpore s dobrými mravmi ako ustálil prvoinštančný súd, alebo je len výkon práva, ktorý vzhľadom na okolnosti, ktoré medzi stranami sporu prebehli, zakladá s tým spojené právne následky. Dobrým mravom zásadne neodporuje, ak niekto namieta premlčanie práva uplatňovaného voči nemu, nakoľko inštitút premlčania prispieva k istote v právnych vzťahoch a je inštitútom zákonným, teda použiteľným vo vzťahu k akémukoľvek právu, ktoré sa podľa zákona premlčuje. Odvolací súd dospel k záveru, že žalobcovi nič nebránilo, aby už v momente zistenia, že prebieha na súde konanie o určenie neplatnosti dražby, z opatrnosti uplatnil svoje nároky voči žalovaným 1/, 2/ žalobou na plnenie o zaplatenie zvyšku dlhu i napriek tomu, že v tom čase síce disponoval výťažkom z dobrovoľnej dražby, avšak nemal istotu, s akým výsledkom predmetné konanie skončí. Zároveň mohol požiadať o prerušenie tohto konania, nakoľko v konaní o určenie neplatnosti dražby sa riešila otázka, ktorá mala význam pre rozhodnutie súdu práve v konaní o zaplatenie zvyšku dlhu. To, že žalobca nebol dostatočne bdely a predvídavy a svoje nároky voči žalovaným neuplatnil včas, nemožno považovať za také správanie žalovaných 1/, 2/, pre ktoré došlo k márnemu uplynutiu premlčacej lehoty žalobcovi. Žalobca totiž už pred zosplatením úveru z hľadiska platobnej disciplíny žalovaných 1/, 2/ vedel, že títo si svoje povinnosti vyplývajúce pre nich z úverového vzťahu riadne a včas neplnia, a preto nemohol ani dôvodne predpokladať, že sa tak stane v priebehu konania o určenie neplatnosti dobrovoľnej dražby prípadne v tomto konaní. Navyiac, žalobca ani dostatočne neobjasnil súdu, aké okolnosti a pohnútky ho viedli k tomu, že uveril žalovaným 1/, 2/ v tom, že si svoju povinnosť uhradiť mu zvyšok dlhu vo vzťahu k nemu splnia dobrovoľne. Samotné začatie konania o určenie neplatnosti dobrovoľnej dražby možno považovať za moment, kedy sa žalobca dostal do rizika v tom, s akým výsledkom predmetne konanie skončí. Žalovaní 1/, 2/ sa nesprávali protiprávne tým, že podali žalobu o určenie neplatnosti dobrovoľnej dražby, a taktiež pokiaľ nároky žalobcu boli výťažkom z dobrovoľnej dražby uspokojené, nemali dôvod duplicitne vo vzťahu k žalobcovi poskytovať ďalšie plnenia na úhradu dražbou uspokojeného dlhu. Nemožno preto ich nečinnosť v tomto smere považovať za zneužitie práva, za úmysel poškodiť žalobcu, keď ako žalobca, ani oni nemohli predpokladať výsledok konania. Z týchto dôvodov sa odvolací súd odchýlil od názoru prvoinštančného súdu pokiaľ ide o vznesenú námietku premlčania a ustálil, že táto bola výkonom práva, ktorému je potrebné poskytnúť právnu ochranu.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, prípustnosť ktorého

vyvodzoval z § 421 ods. 1 písm. b/ a c/ Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Mal za to, že v predmetnej veci bolo potrebné vyriešiť tri kľúčové právne otázky, a to, 1/ či je pre posúdenie postavenia fyzickej osoby ako spotrebiteľa potrebné zohľadniť faktický stav alebo je rozhodujúca identifikácia v zmluve, 2/ či sa aplikuje pri absolútnom obchode právna úprava premlčania podľa Občianskeho zákonníka alebo Obchodného zákonníka (ObchZ), 3/ a či môže byť námietka premlčania vznesená spotrebiteľom posúdená v rozpore s dobrými mravmi.

3.1. Pokiaľ ide o otázky právneho posúdenia žalovaných ako spotrebiteľov a či sa aplikuje pri absolútnom obchode právna úprava premlčania podľa Občianskeho zákonníka alebo Obchodného zákonníka, dovolateľ uplatnil dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, keď neexistuje ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu, a táto právna otázka je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. K aplikácii ustanovení o premlčacej dobe v prejednáwanej veci poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu sp. zn. 6 MCdo 4/2012 a 7 MCdo 9/2014, k povahe záväzkového vzťahu založeného zmluvou o úvere ako absolútného obchodu a potrebe aplikácie Obchodného zákonníka. V týchto rozhodnutiach je vyjadrený právny názor, z ktorého vychádzal žalobca pri svojej právnej argumentácii v tomto konaní. Poukázal na existenciu aj protichodných rozhodnutí s opačným výsledkom, kde obdobná vec bola posúdená podľa OZ (3 MCdo 14/2014, 4 MCdo 17/2014). Z Uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 MCdo 4/2012 zo dňa 27. marca 2013, vyplýva, že „...zmysle § 261 ods. 4 ObchZ sa akcesorické záväzky spravujú režimom ObchZ, pokiaľ je tomuto režimu podriadený hlavný záväzok. Vzťahy, ktoré vznikajú pri zabezpečení záväzkov z úverovej zmluvy sa preto spravujú ustanoveniami ObchZ...“ Totožný právny názor vyjadril Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojom uznesení sp. zn. 7 MCdo 9/2014 zo dňa 24. marca 2015, podľa ktorého „...hlavným záväzkovým vzťahom, z ktorého navrhovateľka vyvodzuje svoj nárok, je v danom prípade zmluva o úvere, ktorá sa spravuje ustanoveniami ObchZ. Aj právny vzťah medzi navrhovateľom a odporcom 1/ ako dlžníkom, uzavretím dohody o splátkovom kalendári a uznaním dlhu sa zabezpečovalo plnenie záväzku vzniknutým zo zmluvy o úvere, bolo preto potrebné posúdiť tieto právne úkony podľa príslušných ustanovení ObchZ, a následne aj otázku premlčania odporcom 1/ uplatneného nároku bolo treba aplikovať ustanovenia ObchZ...“

3.2. Pokiaľ ide o otázku, či môže byť námietka premlčania vznesená spotrebiteľom posúdená v rozpore s dobrými mravmi, dovolateľ uplatnil dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, keď táto otázka ešte nebola vyriešená v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu. Namietal, že počas celého procesu vymáhania pohľadávky žalovaní nenamietali svoj dlh a vyjadrovali ochotu ho uhradiť. Po dobrovoľnej dražbe bol na časť istiny pohľadávky (žalovanú sumu) započítaný výťažok z dražby. Druhá časť pohľadávky bola priznaná v súdnom konaní a vymáhaná v exekúcii. V exekúcii bola uzavretá Zmluva o postupnom splácaní vymáhanej pohľadávky, ktorou žalobca umožnil žalovaným (ako povinným) splácať ich dlh mesačnými splátkami vo výške 1000,- Eur. Žalovaní opätovne uvádzali, že by sa chceli dohodnúť, že uznávajú svoj dlh a majú záujem ho vyrovnať, čo by chceli zabezpečiť priamym predajom nehnuteľnosti, v časti príslušenstva žiadali o jeho odpustenie v čo najväčšej miere. Žalobca so žalovanými nakoniec dospeli k dohode o riešení a splatení pohľadávky. Túto dohodu žalovaní nespĺnili. Z priebehu a z výsledku mimosúdnych rokovaní je zrejmé, že žalovaní nevedli rokovanie v dobrej viere. Svojím konaním zavádzali súd ako aj žalobcu. Na základe ustáleného skutkového stavu a predložených dôkazov je dovolateľ názoru, že preukázal výnimočnú intenzitu okolností, za ktorých bola vznesená námietka premlčania a okolnosti za ktorých k premlčaniu došlo (žalobca disponoval výťažkom z dražby, možnosť vznesenia námietky neexistencie dlhu v určitom čase). Navrhol napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie alebo ho zmeniť a nárok podľa žaloby priznať.

4. Žalovaní 1/, 2/ navrhli dovolanie ako nedôvodné zamietnuť.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 2 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba zamietnuť.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie úspešne napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Žalobca prípustnosť svojho dovolania vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. b/ a c/ CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne, ako aj ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

8. Žalobca v dovolaní uviedol, že napadnutý rozsudok spočíva v nesprávnom právnom posúdení v otázke, či sa premlčanie práva zo spotrebiteľskej úverovej zmluvy má riadiť ustanoveniami Občianskeho zákonníka alebo Obchodného zákonníka, namietal, že žalovaní zmluvu o úvere uzavreli ako živnostníci podľa Obchodného zákonníka, a teda neboli spotrebiteľia. Podľa názoru dovolateľa je nesprávny názor súdov, podľa ktorého sa tento vzťah má riadiť ustanoveniami Občianskeho zákonníka vrátane premlčania; za správny považuje názor, že na predmetný vzťah sa majú aplikovať ustanovenia Obchodného zákonníka o premlčaní, pretože obsahujú komplexnú úpravu premlčania. Podľa názoru odvolacieho súdu žalobca takto v dovolaní nastolil právnu otázku spôsobom, ktorý zodpovedá § 421 ods. 1 písm. c/ CSP.

9. V danom prípade dovolateľ ním tvrdenú rozdielnosť rozhodovania odvolacieho súdu o predmetnej otázke vyvodzoval z rozhodnutí najvyššieho súdu, ktoré na jednej strane spočívali na názore, že otázku premlčania práva z právneho vzťahu založeného zmluvou o úvere, stranou ktorej je spotrebiteľ, treba posudzovať podľa ustanovení ObchZ (6 MCdo 4/2012 a 7 MCdo 9/2014), a na druhej strane na názore, že túto otázku treba posudzovať podľa ustanovení OZ o premlčaní (3 MCdo 14/2014 a 4 MCdo 17/2014).

9.1. V rozhodnutí z 28. apríla 2011 sp. zn. 2 MCdo 3/2011 dospel najvyšší súd k záveru, že záväzkové vzťahy, ktoré vznikli zo zmluvy o úvere, sa bez ohľadu na povahu účastníkov spravujú záväzkovou časťou ObchZ.

9.2. Najvyšší súd v rozhodnutí z 27. marca 2013 sp. zn. 6 MCdo 4/2012 uviedol, že zmluva o úvere upravená ustanoveniami § 497 až § 507 ObchZ je tzv. absolútnym obchodom, čo znamená, že sa tento právny vzťah bez ohľadu na povahu jeho účastníkov spravuje ObchZ. V takomto prípade použitie ustanovení OZ neprichádza do úvahy ani pri posudzovaní otázok premlčania, keďže všeobecná právna úprava premlčania je obsiahnutá v obchodnom práve.

9.3. Obdobne rozhodnutie najvyššieho súdu z 21. marca 2015 sp. zn. 7 MCdo 9/2014 spočíva na právnom názore, podľa ktorého ak hlavným záväzkovým vzťahom je zmluva o úvere, aj na otázku premlčania bolo treba aplikovať ustanovenia ObchZ.

9.4. Na rozdiel od toho najvyšší súd vo svojom rozhodnutí z 21. apríla 2015 sp. zn. 3 MCdo 14/2014 a tiež v rozhodnutí z 26. novembra 2015 sp. zn. 4 MCdo 17/2014 uviedol, že ak by najvyšší súd zrušil mimoriadnym dovolaním napadnuté rozsudky a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, musel by prvoinštančný súd vziať na zreteľ § 5b zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa, pričom by ako „orgán rozhodujúci o nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy“ bol povinný prihliadnúť na zákonný dôvod (premlčanie), ktorý bráni priznať plnenie požadované žalobou. Mal by tiež zohľadniť § 52 ods. 2 vetu tretiu OZ, podľa ktorého všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia OZ, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva.

10. So zreteľom na riadne nastolenie právnej otázky spôsobom zodpovedajúcim § 421 ods. 1 písm. c/ a vyššie konkretizovanú nejednotnosť rozhodovania dovolacích senátov v minulosti dospel preskúmavajúci senát najvyššieho súdu k záveru, že tento mimoriadny opravný prostriedok žalobcu je v danom prípade procesne prípustný v zmysle uvedeného ustanovenia CSP. Následne tento senát skúmal, či je dovolanie žalobcu aj dôvodné.

11. Podľa právneho názoru vec preskúmavajúceho senátu najvyššieho súdu spočíva dovolaním napadnutý rozsudok na správnom právnom posúdení veci. K dôvodom vedúcim k tomuto názoru dovolací súd uvádza nasledovné:

12. Najvyšší súd ešte v čase predchádzajúcom vydaniu všetkých rozhodnutí, na ktoré poukazuje dovolateľ, riešil otázku vzťahu právnej úpravy premlčania podľa OZ a ObchZ v prípade dodávateľom uplatneného nároku na plnenie (proti spotrebiteľovi) z právneho vzťahu založeného spotrebiteľskou zmluvou. V rozhodnutí z 25. januára 2011 sp. zn. 5 MCdo 20/2009, ktoré bolo neskôr publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 36/2013, najvyšší súd zaujal právny záver, že obsahom zmluvy, ktorá spĺňala všetky znaky typovej zmluvy, nesmie byť zmluvné ustanovenie, v zmysle ktorého sa na premlčanie uplatní ObchZ. Toto ustanovenie spôsobuje totiž nepriaznivejšie postavenie spotrebiteľa, lebo OZ upravuje kratšiu (trojročnú) premlčaciu dobu, s uplatnením ObchZ je ale spojená dlhšia (štvorročná) premlčacia doba.

13. V rozsudku z 21. apríla 2015 sp. zn. 3 MCdo 14/2014 najvyšší súd poukázal na § 261 ods. 3 písm. d/, § 387 ods. 1, § 397 ods. 1 ObchZ, ďalej § 52 ods. 2, § 100 ods. 1 a § 101 OZ a napokon § 5b zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa. Konštatoval, že ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa použijú vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia OZ, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva. Tento rozsudok najvyššieho súdu bol napadnutý ústavnou sťažnosťou, ktorú ústavný súd odmietol uznesením z 12. apríla 2016 sp. zn. III. ÚS 194/2016 ako zjavne neopodstatnenú.

14. Obsahovo identické právne závery, ktoré zaujal najvyšší súd v rozsudku uvedenom v bode 18., zaujal aj v iných neskorších skutkovo a právne obdobných veciach (vid' rozsudky napr. z 28. mája 2015 sp. zn. 8 MCdo 13/2014, z 26. novembra 2015 sp. zn. 4 MCdo 17/2014, zo 14. septembra 2017 sp. zn. 3 Cdo 87/2017).

15. V preskúvanom prípade nemá dovolací súd dôvod spochybňovať názor žalobcu, že úver je tzv. absolútnym obchodom a že naň dopadá tretia časť ObchZ. Zároveň je však potrebné mať na zreteli, že úverová zmluva vykazuje aj znaky spotrebiteľskej zmluvy. Súdna prax považuje obdobné právne vzťahy vzhľadom na vzťah medzi podnikateľom a nepodnikateľom a so zreteľom

na nepodnikateľský účel zmluvy za typické občianskoprávne (spotrebiteľské) vzťahy. Účastníkmi týchto vzťahov sú obchodník (poskytujúci úver v rámci svojho predmetu činnosti) a spotrebiteľ (ktorý prijíma úver na svoju osobnú spotrebu); ide tu teda o typické občianskoprávne vzťahy. Vzhľadom na to je v plnom súlade s princípmi ochrany spotrebiteľa požiadavka, aby v prípade duplicitnej právnej úpravy rovnakých inštitútov súkromného práva, bola aj z hľadiska premlčania, dĺžky premlčacej doby a jej plynutia aplikovaná právna úprava obsiahnutá v OZ, a nie v ObchZ. Správnosť aplikácie občianskoprávnej premlčacej doby, dokonca aj v absolútnych obchodoch majúcich zároveň spotrebiteľský charakter, z ústavnoprávneho hľadiska nespochybnil ani ústavný súd (viď napríklad uznesenie ústavného súdu z 19. júna 2013 sp. zn. I. ÚS 402/2013).

16. To, že úverovú zmluvu treba v danom prípade považovať za zmluvu spotrebiteľskú, vyplýva aj z obsahu smernice Rady 87/102/EHS z 22. decembra 1986, ktorá klienta úverového vzťahu, ktorému je úver poskytovaný, sama definuje označením „spotrebiteľ“.

17. Problematika spotrebiteľského práva je natoľko obsierna, že je predmetom úpravy nielen jedného právneho predpisu, ale celého komplexu vzájomne súvisiacich právnych predpisov. V rozhodnom čase, v čase uzatvorenia úverovej zmluvy (7. marca 2006), zmluva o úvere ako taká nebola síce v § 52 ods. 1 OZ zaradená do katalógu tam zadefinovaných spotrebiteľských zmlúv, už od 25. novembra 2004 bolo však účinné ustanovenie § 23a zákona č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa, podľa ktorého spotrebiteľskými zmluvami sú zmluvy uzavreté podľa OZ, ObchZ, ako aj všetky iné zmluvy, ktorých charakteristickým znakom je, že sa uzavierajú vo viacerých prípadoch, a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje (porovnaj tiež napr. sp. zn. 3 Cdo 87/2017).

18. Je preto nepochybné, že v rozhodnom čase za spotrebiteľskú zmluvu bolo možné považovať aj so spotrebiteľom uzatvorenú zmluvu podľa ObchZ; na takúto zmluvu bolo potrebné aplikovať ustanovenia spotrebiteľského práva chrániace spotrebiteľa. Navyiac z obsahu Zmluvy o úvere zo dňa 7. marca 2006 nevyplýva, že žalovaní 1/, 2/ túto uzatvárali ako živnostníci, keď ako účastníci zmluvy sú vedení ako fyzické osoby (bez IČO), pričom účel a predmet úveru je uvedený „kúpa nehnuteľností“. Navyiac žalobca sám definuje žalovaných 1/, 2/ ako spotrebiteľov, čo je predmetom dovolacej otázky podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu teda napadnutý rozsudok spočíva na správnom právnom posúdení otázky aplikácie ustanovení Občianskeho zákonníka na premlčanie žalobcom uplatneného práva.

19. Z dôvodov vyššie uvedených dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcu, pokiaľ ide o dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. c/ neopodstatnene smeruje proti takému rozsudku odvolacieho súdu, ktorý nespočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Najvyšší súd preto jeho nedôvodné dovolanie zamietol podľa § 448 CSP.

20. Pokiaľ ide o uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP relevantnou je právna otázka, ktorá ešte nebola riešená dovolacími senátmi najvyššieho súdu, takže vo vzťahu k nej sa ani nemohla ustáliť rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Ak procesná strana vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, musí: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a b/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená“.

21. Žalobca v dovolaní uviedol, že napadnutý rozsudok spočíva v nesprávnom právnom posúdení v otázke, ktorú dostatočne konkretizoval ako aj uviedol, ako by mala byť posúdená, riešená, keď je názoru, že námietka premlčania bola v danom prípade vznesená spotrebiteľom v rozpore s dobrými mravmi, keď na základe ustáleného skutkového stavu a predložených dôkazov je dovolateľ názoru, že preukázal výnimočnú intenzitu okolností, za ktorých bola vznesená, a teda

namieta, že bola vznesená v rozpore s dobrými mravmi.

22. Podľa názoru dovolacieho súdu žalobca takto v dovolaní nastolil právnu otázku spôsobom, ktorý zodpovedá § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, a teda dovolanie dovolací súd vyhodnotil ako prípustné.

23. Pokiaľ ide o dôvodnosť dovolania, dovolací súd svojim prieskumom v databáze rozhodnutí najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho zistil, že skutočne právna otázka možnosti vznesenia námietky premlčania spotrebiteľom v rozpore s dobrými mravmi riešená nebola.

24. Otázka premlčania a dobrých mravov ale bola riešená dovolacím, či ústavným súdom vo viacerých iných prípadoch, a to nasledovne.

24.1. Z hľadiska vývoja aplikačnej praxe súdov je možné sledovať postupné odkláňanie sa od právneho názoru Najvyššieho súdu SR uvedené v rozhodnutí sp. zn. 1 Cdo 148/2004, ktorým vyslovil, že „dôvodné vznesenie námietky premlčania v občianskom súdnom konaní (§ 100 ods. 1 OZ) nemožno považovať za konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi v zmysle § 3 ods. 1 OZ.“.

24.2. Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 41/2012 (ZSP 1/2015) uvádza: Dobrým mravom zásadne neodporuje, ak niekto namieta premlčanie práva uplatňovaného voči nemu, lebo inštitút premlčania je inštitútom zákonným a teda použiteľným vo vzťahu k akémukoľvek právu, ktoré sa zo zákona premlčuje. Ak žalobca nevhodnou voľbou prostriedku ochrany svojich práv z objektívneho hľadiska vlastným zavinením vytvoril podmienky pre neskoršie úspešné vznesenie námietky premlčania práva žalovaným, uplatnenie námietky premlčania nie je v rozpore s dobrými mravmi v zmysle § 3 ods. 1 OZ.

24.3. Podľa nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 176/2011 (bezdôvodné obohatenie) samotná dôvodnosť vznesenej námietky premlčania však rozpor s dobrými mravmi nezakladá. Aplikácia tohto inštitútu by mala byť len výnimočná a nemala by zhojovať neznalosť zákona - t. j. neznalosť plynutia premlčacích dôb. V tomto smere je potrebné poukázať aj na jednu zo základných zásad súkromného práva - *vigilantibus iura scripta sunt* - právo patrí bdelym. Preto je potrebné pri skúmaní otázky, či je vznesenie námietky premlčania v rozpore s dobrými mravmi skúmať, či strana konania, ktorá sa dovoľáva rozporu s dobrými mravmi v súlade s § 3 ods. 1 OZ, postupovala s dostatočnou mierou starostlivosti a opatrnosti práve v súlade so zásadou *vigilantibus iura*, ktorá predpokladá, že každý zodpovedá za náležitú mieru predvídavosti a opatrnosti nielen pri vzniku právneho vzťahu, ale aj pri uplatňovaní svojich práv a výkone svojich práv a povinností z neho vyplývajúcich.

24.4. Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7 Cdo 226/2016 zo dňa 13. decembra 2017 (dohoda o zložení kaucie) uvádza: Treba totiž považovať nielen za rozporné s dobrými mravmi, ale (bez snahy preháňať) i za neslušné, aby mohli byť priznané účinky námietke premlčania vznesenej tým účastníkom hmotnoprávneho vzťahu, ktorý si najskôr z pozície fakticky silnejšej strany vzťahu na druhom účastníkovi prakticky vynútil uzavretie dohody odporujúcej kategorickým ustanoveniam zákona a aj splnenie takto len domnelej povinnosti, vyplývajúcej druhému účastníkovi z neplatného právneho úkonu, v takejto súvislosti súčasťou ním formulovanej dohody urobil tiež ustanovenie o vlastnom oprávnení ponechať si plnenie druhého účastníka po celú dobu trvania základného právneho vzťahu a okrem toho i po dobu dvoch rokov (dvoch tretín všeobecnej premlčacej doby) po zániku takéhoto vzťahu a ktorý napokon za stavu riadenia sa druhého účastníka dohodou pre nedostatok pochybností o platnosti v nej obsiahnutých

dojednaní svoju obranu proti uplatňovaniu práva druhým účastníkom v súdnom konaní založil výlučne na neplatnosti dohody a márnom uplynutí premlčacej doby, ku ktorému malo prísť už počas trvania základného právneho vzťahu (vyznačujúceho sa len právnou, nie však i faktickou rovnosťou oboch strán vzťahu) a takto ešte v čase, v ktorom by fakticky slabšia strana vzťahu uplatnením práva bola nútená podstúpiť tiež riziko rôznych „odvetných“ opatrení druhej strany vzťahu na svoju ujmu).

24.5. Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 137/2017 zo dňa 22. marca 2018 - Súlad dobrých mravov s námietkou premlčania vznesenou štátom v konaní podľa zákona č. 58/1969 Zb., v ktorom sa posudzuje jeho zodpovednosť za spôsobenú škodu - uvádza:

Dobrymi mravmi sa rozumie súhrn spoločenských, kultúrnych a mravných noriem, ktoré v historickom vývoji preukazujú istú nemennosť, vystihujú podstatné historické tendencie, sú akceptované rozhodujúcou časťou spoločnosti a majú povahu základných noriem správania. Rozpor s dobrými mravmi spočíva v tom, že výkon práva sa prieči spoločensky uznávaným názorom, ktoré vo vzájomných vzťahoch určujú, aký má byť obsah ich konania, aby bol súladný so všeobecnými zásadami spoločnosti. Vo všeobecnosti ide o prípad konania v rozpore s dobrými mravmi vtedy, keď konajúci síce formálne postupuje v medziach svojho práva, ale realizáciou tohto práva sleduje poškodenie druhého účastníka právneho vzťahu. V takom prípade síce ide o výkon práva, avšak výkon práva v rozpore s dobrými mravmi, pre ktorý je typické, že konajúcemu v skutočnosti nejde o dosiahnutie cieľov, ktoré právo s takým konaním spája, ale mu ide o to, aby vedľajšie účinky jeho konania viedli k stavu jemu vyhovujúcemu, avšak poškodzujúcemu druhú stranu. Taký výkon práva, i keď je so zákonom formálne v súlade, je v skutočnosti výkonom práva iba zdanlivým, lebo jeho účelom nie je vykonať (svoje) právo, ale poškodiť právo (niekoho iného). V zákonom stanovených prípadoch je výkonom práva tiež vznesenie námietky premlčania. Námietka premlčania je jednostranný právny úkon dlžníka v konaní pred súdom, ktorým dlžník namieta uplynutie premlčacej doby.

24.6. Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Cdo 249/2014 zo dňa 30. júla 2015 - (náhrada škody z nezákonného rozhodnutia) - Za špecifických okolností však výkon práva namietať premlčanie uplatneného nároku by mohlo byť konaním umožňujúcim poškodiť druhého účastníka právneho vzťahu, ktorý márne uplynutie premlčacej doby nezavinil a voči ktorému by zánik uplatňovaného nároku v dôsledku uplynutia premlčacej doby bol neprimerane tvrdým postihom v porovnaní s rozsahom a charakterom ním uplatňovaného práva a s dôvodmi, pre ktoré svoje právo neuplatnil včas. Znaky konania vykazujúce priamy úmysel poškodiť druhého účastníka je potrebné vyvodzovať z tých okolností, za ktorých bola námietka premlčania tohto nároku uplatnená a nie z okolností a dôvodov, z ktorých je vznik uplatňovaného nároku odvodzovaný, inými slovami, rozhodujúce (určujúce) pre odopretie účinkov námietky premlčania sú okolnosti, ktoré existovali v čase uplatnenia námietky premlčania. Tieto okolnosti musia byť naplnené v natolko výnimočnej intenzite, aby bol odôvodnený tak významný zásah do právnej istoty, akým je neumožnenie práva uplatniť námietku premlčania.

24.7. V rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Cdo 151/2012 zo dňa 9. decembra 2015 (náhrada nemajetkovej ujmy) sa uvádza: Posúdenie dôvodnosti námietky premlčania zostáva na úvahe súdu, ktorý objektívne prihliada predovšetkým na to, za akých okolností bola námietka premlčania vznesená, za akých okolností k premlčaniu došlo (dôvody, pre ktoré nedošlo k uplatneniu práva) a prípadne samotnú ujmu, ktorá veriteľovi v dôsledku účinkov premlčania hrozí. Úmysel poškodiť druhého účastníka námietkou premlčania však nemožno vyvodiť z okolností a dôvodov, z ktorých je vznik uplatneného nároku vyvodzovaný, ale z tých konkrétnych okolností, za ktorých bola námietka premlčania uplatnená. Tieto okolnosti by pritom museli byť naplnené v natolko výnimočnej intenzite, aby bol odôvodnený tak významný zásah do princípu právnej istoty,

akým je odopretie práva uplatniť námietku premlčania.

24.8. Rozsudok Najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 441/2013 zo dňa 31. marca 2016 - Námietka premlčania a dobré mravy (prevod nebytového priestoru) - Uplatnenie námietky premlčania sa prieči dobrým mravom v tých výnimočných prípadoch, v ktorých je výrazom zneužitia tohto práva na úkor účastníka, ktorý márne uplynutie premlčacej doby nezavinil. Ustanovenie § 3 ods. 1 OZ je všeobecným ustanovením hmotnoprávnej povahy, ktoré dáva súdu možnosť posúdiť, či výkon subjektívneho práva je v súlade s dobrými mravmi a v prípade, ak to tak nie je, požadovanú ochranu odoprieť. Postup podľa uvedeného ustanovenia má miesto iba v ojedinelých a vo výnimočných prípadoch, a to vtedy, ak vznesenie námietky premlčania nesie znaky zneužitia tohto práva. Výrazom zneužitia práva v neprospech toho účastníka, ktorý márne uplynutie premlčacej doby nezavinil a voči ktorému by nepriznanie jeho nároku súdom v dôsledku uplynutia premlčacej doby bolo neprimerane tvrdým postihom v porovnaní s rozsahom a charakterom uplatňovaného práva a dôvodmi, pre ktoré svoje právo včas neuplatnil, (prípadne, kedy k výkonu práva založeného zákonom dochádza z iných dôvodov, než je dosiahnutie hospodárskych cieľov), či uspokojenia iných potrieb, kedy hlavnou alebo aspoň prevažujúcou motiváciou je úmysel poškodiť, či znevýhodniť povinnú osobu (tzv. šikanózný výkon práva). Tieto okolnosti musia byť naplnené v takej výnimočnej intenzite, aby bol odôvodnený tak významný zásah do princípu právnej istoty, akým je odopretie práva uplatniť námietku premlčania. Preto pre odopretie účinkov vznesenej námietky premlčania z dôvodu ich rozporov s dobrými mravmi sú rozhodujúce individuálne okolnosti, za ktorých bola námietka premlčania uplatnená.

24.9. Nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 33/2012 zo dňa 3. októbra 2012 - Námietka premlčania zásadne dobrým mravom neodporuje, ale môžu nastať situácie (napr. v pomere blízkych príbuzných či spolupracovníkov alebo spolumajiteľov firmy a pod.), že uplatnenie tejto námietky je výrazom zneužitia práva na úkor strany konania, ktorá márne uplynutie premlčacej doby nezavinila, a voči ktorému by za takej situácie zánik nároku v dôsledku uplynutia premlčacej doby bol neprimerane tvrdým postihom v porovnaní s rozsahom a charakterom ním uplatňovaného práva a s dôvodmi, pre ktoré svoje právo neuplatnil včas. V duchu tohto právneho názoru sa uplatnenie premlčacej námietky môže priečiť dobrým mravom len vo výnimočných prípadoch, keď by bolo na úkor strany konania, ktorá márne uplynutie premlčacej doby nezavinila, alebo keď by sa aprobovalo konanie, ktoré je contra bonos mores (§ 3 ods. 1 OZ).

24.10. Uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 176/2011 zo dňa 20. apríla 2011 - Vo všeobecnosti nie je vylúčené, aby vznesenie námietky premlčania žalovaným mohlo byť považované za konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi, pretože výkon žiadneho práva nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi. O takýto prípad však môže ísť iba výnimočne. V rozpore s dobrými mravmi môže byť však len taký výkon práva strany konania v občianskom súdnom konaní, ktorý je výrazom zneužitia tohto práva na úkor druhej strany konania, pričom vo vzťahu k vznesenej námietke premlčania môže o takýto prípad ísť len vtedy, ak druhá strana konania márne uplynutie premlčacej doby nezavinila a voči nemu by za tejto situácie priznanie účinkov premlčania bolo neprimerane tvrdým postihom. Pre posúdenie tejto primeranosti je potrebné vychádzať z konkrétnych okolností prípadu, najmä vziať do úvahy charakter uplatneného práva, jeho rozsah a dôvody, pre ktoré právo nebolo uplatnené pred uplynutím premlčacej doby.

24.11. Uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 542/2013 zo dňa 23. septembra 2013 - Uplatnenie námietky premlčania je vo všeobecnosti potrebné považovať za výkon práva v súlade s dobrými mravmi. Ak strana konania, voči ktorej sa táto námietka uplatnila, chce vylúčiť účinky tejto námietky pre rozpor s dobrými mravmi, mala by v zásade tento rozpor v konaní uplatniť a

tento rozpor aj náležite preukázať. Pokiaľ ide o argumentáciu sťažovateľov, že námietku rozporu s dobrými mravmi podľa § 3 ods. 1 OZ mal vyhodnotiť krajský súd v odvolacom konaní bez ohľadu na to, či druhá strana takýto rozpor výslovne namieta, ústavný súd konštatuje, že tento argument nie je neopodstatnený. Námietku premlčania by bolo možné vyhodnotiť ako rozpornú s dobrými mravmi. S prihliadnutím na ďalšie relevantné okolnosti tohto prípadu podľa názoru ústavného súdu však toto pochybenie nedosahuje takú intenzitu, aby bolo spôsobilé zasiahnuť do označených práv sťažovateľov materiálnym spôsobom.

25. Z vyššie uvedeného je zrejmé, že uvedená judikatúra dovolacieho, ako aj ústavného súdu, v otázke premlčania a dobrých mravov je v zásade ustálená v tom, že nevylučuje, že vznesenie námietky premlčania by mohlo byť v rozpore s dobrými mravmi, avšak vždy musí ísť o veľmi výnimočné prípady, v ktorých je výrazom zneužitia tohto práva na úkor strany, ktorá márne uplynutie premlčacej doby nezavinila. Postup podľa § 3 ods. 1 OZ má miesto iba v ojedinelých a vo výnimočných prípadoch, keď voči strane konania by nepriznanie jej nároku súdom v dôsledku uplynutia premlčacej doby bolo neprimerane tvrdým postihom v porovnaní s rozsahom a charakterom uplatňovaného práva a dôvodmi, pre ktoré svoje právo včas neuplatnil, prípadne kedy k výkonu práva založeného zákonom dochádza z iných dôvodov, než je dosiahnutie hospodárskych cieľov, či uspokojenia iných potrieb, kedy hlavnou alebo aspoň prevažujúcou motiváciou je úmysel poškodiť, či znevýhodniť povinnú osobu (tzv. šikanózný výkon práva). Tieto okolnosti musia byť naplnené v takej výnimočnej intenzite, aby bol odôvodnený tak významný zásah do princípu právnej istoty, akým je odopretie práva uplatniť námietku premlčania. V tomto smere je potrebné poukázať aj na jednu zo základných zásad súkromného práva - *vigilantibus iura scripta sunt* - právo patrí bdelym. Preto je potrebné pri skúmaní otázky, či je vznesenie námietky premlčania v rozpore s dobrými mravmi skúmať, či strana konania, ktorá sa dovoľáva rozporu s dobrými mravmi v súlade s § 3 ods. 1 OZ, postupovala s dostatočnou mierou starostlivosti a opatrnosti práve v súlade so zásadou *vigilantibus iura*, ktorá predpokladá, že každý zodpovedá za náležitú mieru predvídavosti a opatrnosti nielen pri vzniku právneho vzťahu, ale aj pri uplatňovaní svojich práv a výkone svojich práv a povinností z neho vyplývajúcich. Preto pre odopretie účinkov vznesenej námietky premlčania z dôvodu ich rozporov s dobrými mravmi sú rozhodujúce individuálne okolnosti, za ktorých bola námietka premlčania uplatnená.

26. V danom prípade je dovolací súd názoru, že ani v spotrebiteľských sporoch nie je dôvod odchyliť sa od tejto ustálenej judikatúry, keď definícia dobrých mravov ako súhrn spoločenských, kultúrnych a mravných noriem, ktoré v historickom vývoji preukazujú istú nemennosť, vystihujú podstatné historické tendencie, sú akceptované rozhodujúcou časťou spoločnosti a majú povahu základných noriem správania, sa vzťahuje rovnako aj na spotrebiteľské vzťahy. Ustálená judikatúra v tomto smere rešpektuje a vychádza zo základných princípov práva, akými sú princíp právnej istoty, zásada rovnosti strán a rovnosti zbraní, zásada spravodlivosti, pri zachovaní zásady zvýšenej ochrany slabšej strany sporu.

27. V prejednávanom spore totiž okolnosti tohto prípadu nie sú takej výnimočnej povahy, ktoré by spôsobovali prelomenie týchto zásad, kedy by bolo možné dôjsť k záveru, že vznesenie námietky premlčania žalovanými 1/, 2/ by bolo možné považovať za rozpor s dobrými mravmi.

28. Dovolací súd sa stotožňuje s názorom a dôvodmi vyslovenými odvolacím súdom, že žalobcovi bolo od začiatku ich právneho vzťahu po poskytnutí úveru zrejmé, že si žalovaní neplnia svoje povinnosti úver riadne splácať, preto mal ich správanie vyhodnotiť ako rizikové a dostupnými právnymi prostriedkami si ich dlh zabezpečiť pred tým, ako uplynie premlčacia lehota. Navyiac žalobcom je peňažný ústav, ktorý má v predmete činnosti poskytovanie úverov, a teda má profesionálnu povinnosť si striechnúť ich riadne splácanie či splatenie, resp. zabezpečenie

splatenia. Nie je obvyklé, aby bezdôvodne dôveroval opakovaným sľubom dlžníkov, ktorí síce tvrdia, že chcú splácať svoj dlh, ale v skutočnosti nekonajú, sú nečinní. Aj v tomto smere pri predstave zachovania určitej miery dôvery veriteľa k dlžníkovi sú určité limity, ktoré veriteľ ako riadny hospodár a zodpovedný subjekt si musí striehnuť a nemôže sa dovoliavať porušenia dobrých mravov v prípade, keď sa dlžník dovoláva svojich práv, v tomto prípade uplatnenia zákonnej námietky premlčania.

29. Pokiaľ ide o možnosti a spôsoby, akými si žalobca mohol zabezpečiť svoju pohľadávku voči žalovaným, dovolací súd sa stotožňuje s názorom odvolacieho súdu v tomto smere. Navyiac dodáva, že pohľadávku bolo možné si účinne zabezpečiť aj podľa § 45 ods. 2 zák. č. 233/1995 Z.z. (Exekučný poriadok) exekučným titulom, a to vyhlásením povinnej osoby voči oprávnenej o uznaní dlhu a vyhlásením povinnej osoby voči oprávnenej o súhlase s vykonateľnosťou vo forme notárskej zápisnice, v ktorom prípade je premlčacia lehota až 10 ročná.

30. Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcu, pokiaľ ide o dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP neopodstatnene smeruje proti takému rozsudku odvolacieho súdu, ktorý nespočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Najvyšší súd preto jeho nedôvodné dovolanie zamietol podľa § 448 CSP.

32.**R O Z H O D N U T I E**

O výkone práva poľovníctva podľa § 12 zákona č. 274/2009 Z.z. o poľovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov rozhoduje nadpolovičná väčšina vlastníkov spoločného poľovného revíru počítaná z výmery všetkých poľovných pozemkov v spoločnom poľovnom revíri.

(rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. apríla 2020 sp. zn. 2 Cdo 168/2019)

Z o d ô v o d n e n i a:

1. Žalobcovia sa žalobou podanou na Okresnom súde Čadca (ďalej ako „súd prvej inštancie“) domáhali určenia, že uznesenie č. 1, uznesenie č. 2, uznesenie č. 3, uznesenie č. 4, uznesenie č. 5 a uznesenie č. 6 prijaté na zhromaždení vlastníkov poľovných pozemkov uznaného poľovného revíru Čierne - Svrčinovec, ktoré sa konalo dňa 24. februára 2015, a ktoré sú uvedené v notárskej zápisnici N 84/2015, NZ 6059/2015, Nrcls 6261/2015 sú neplatné a zároveň, že zmluva vlastníkov spoločného poľovného revíru o jeho užívaní podľa § 12 zákona č. 274/2009 o poľovníctve zo dňa 24. februára 2015 podpísaná splnomocnenými zástupcami spoločného poľovného revíru Čierne - Svrčinovec je neplatná.

2. Súd prvej inštancie rozsudkom z 9. marca 2018 č. k. 10 C 97/2015-397 vo výroku I. rozhodol, že uznesenie č. 3, uznesenie č. 4, uznesenie č. 5 a uznesenie č. 6, prijaté na zhromaždení vlastníkov poľovných pozemkov uznaného poľovného revíru Čierne - Svrčinovec, ktoré sa konalo dňa 24. februára 2015, a ktoré sú uvedené v notárskej zápisnici N 84/2015, Nz 6059/2015, Nrcls 6261/2015 sú neplatné. Vo výroku II. rozhodol, že zmluva vlastníkov spoločného poľovného revíru o jeho užívaní podľa § 12 zákona č. 274/2009 o poľovníctve, zo dňa 24. februára 2015, podpísaná splnomocnenými zástupcami vlastníkov pozemkov patriacich do Spoločného poľovného revíru Čierne - Svrčinovec je neplatná. Vo výroku III. žalobu vo zvyšku zamietol a vo výroku IV. rozhodol, že žalovaní 1/ až 6/ sú povinní nahradiť žalobcom 1/ a 2/ trovy konania v rozsahu 71,43 % vo výške, ktorá bude po právoplatnosti vyčíslená uznesením vyššieho súdneho úradníka prvostupňového súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že v súvislosti s uzneseniami č. 3, č. 4 a č. 5 vychádzal zo znenia zákona č. 274/2009 Z.z. o poľovníctve (ďalej ako „zákon o poľovníctve“) konkrétne z ustanovení § 12 a § 13 predmetného zákona, pričom jednoznačne dospel k záveru, že uvedené uznesenia sú neplatné a to z dôvodu, že sa na zhromaždení nezúčastnilo 100 % vlastníkov poľovných pozemkov, alebo ich splnomocnených zástupcov. Uviedol, že z notárskej zápisnice N 84/2015, Nz 6059/2015 Nrcls 6261/2015 jednoznačne vyplynulo, že dňa 24. februára 2015 sa zhromaždenia zúčastnilo 67,9 % vlastníkov (splnomocnených zástupcov) poľovných pozemkov, pričom na prijatie uznesenia je v zmysle § 12 zákona o poľovníctve potrebných 100 % vlastníkov poľovných pozemkov. Tu poukázal na novelu zákona o poľovníctve č. 115/2013 Z.z., ktorá, ako uviedol, jednoznačne presnejšie identifikovala zmluvu o užívaní poľovného revíru, v ktorom budú právo poľovníctva vykonávať všetci vlastníci sami alebo prostredníctvom nimi založenej poľovníckej organizácie a tiež rozšírila obsah zmluvy tak, aby súčasťou zmluvy bola jasne prejavovaná vôľa všetkých vlastníkov poľovných pozemkov pri užívaní poľovného revíru prostredníctvom vlastními založenej organizácie, resp. nimi samými. V tejto súvislosti doplnil, že aby mohli byť uznesenia platné, mali žalovaní postupovať podľa ustanovenia § 13 zákona o poľovníctve, pretože podľa § 12 zákona o poľovníctve - inštitút zmluvy vlastníkov spoločného poľovného revíru o jeho

užívaní je možné využiť vtedy, ak sa všetci vlastníci dohodnú, že tento poľovný revír budú užívať sami alebo si na tento účel založia poľovnícku organizáciu. K výroku, ktorým určil neplatnosť zmluvy vlastníkov spoločného poľovného revíru o jeho užívaní podľa § 12 zákona o poľovníctve zo dňa 24. februára 2015 uviedol, že pokiaľ ide o zmluvu vlastníkov spoločného poľovného revíru o jeho užívaní, v čl. V predmetnej zmluvy je uvedené, že zmluva sa na základe dohody vlastníkov uzatvára na dobu 20 rokov odo dňa jej podpisu oprávnenými zástupcami. Konštatoval, že uvedené ustanovenie zmluvy je v rozpore s ustanovením § 14 ods. 2 zákona o poľovníctve, ktorý výslovne upravuje, na akú dobu možno uzavrieť zmluvu a to v oblastiach s chovom malej a srnčej zveri na 10 rokov v oblastiach s chovom jelenej zveri na 15 rokov. Poznamenal, že zákon síce umožňuje uzavrieť zmluvu na dlhšiu dobu, avšak iba v prípade postupu podľa § 12 zákona o poľovníctve, teda ako bolo uvedené, v prípade, že sa na užívaní spoločného poľovného revíru dohodnú všetci vlastníci, resp. ich splnomocnení zástupcovia, nie len 67,9 % vlastníkov poľovných pozemkov ako deklarujú žalovaní v notárskych zápisniciach. Zmluvu vlastníkov spoločného poľovného revíru o jeho užívaní nepodpísali všetci vlastníci poľovných pozemkov. Podpísali ju splnomocnení zvolení na zhromaždení vlastníkov poľovných pozemkov uznesením č. 5, ktorí však neboli zvolení všetkými vlastníkami poľovných pozemkov, ale len nadpolovičnou väčšinou, čím sa tak uvedená zmluva stala nulitným právnym aktom. Na margo k uzneseniam č. 1 a č. 2 súd prvej inštancie uviedol, že zhromaždenie bolo zvolané v súlade so zákonom a uvedené uznesenia boli prijaté nadpolovičnou väčšinou vlastníkov poľovných pozemkov, čím na rozdiel od ostatných uznesení sú tieto platné, pretože nimi nebolo porušené ustanovenie § 12 zákona o poľovníctve a pokiaľ by žalovaní postupovali aj pri ostatných uzneseniach podľa § 13 zákona o poľovníctve, musel by žalobu zamietnuť v celom rozsahu. Keďže však uznesenia č. 3, č. 4, č. 5 vychádzali z ustanovenia § 12 zákona o poľovníctve, na prijatie ktorých je potrebných 100 % hlasov vlastníkov poľovných pozemkov, resp. ich splnomocnených zástupcov, tak ako je uvedené, tieto uznesenia, na rozdiel od uznesení č. 1, a č. 2 sú neplatné.

3. Krajský súd v Žiline (ďalej aj „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom z 31. januára 2019 sp. zn. 9 Co 181/2018 rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku I. a II. zmenil tak, že žalobu žalobcov zamietol, výrok III. rozsudku súdu prvej inštancie ponechal nedotknutý a žalovaným priznal nárok na náhradu trov prvostupňového a odvolacieho konania v celom rozsahu. Odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že o užívaní poľovného revíru, či už samotnými vlastníkami spoločného poľovného revíru, alebo prostredníctvom nimi založenej poľovníckej organizácie alebo jeho postúpení zmluvou, rozhodujú vlastníci spoločného poľovného revíru na ich zhromaždení, ktoré je uznášaniaschopné, ak je prítomná najmenej ich nadpolovičná väčšina počítaná podľa podielu výmery poľovných pozemkov jednotlivých vlastníkov na výmere spoločného poľovného revíru a zhromaždenie rozhoduje nadpolovičnou väčšinou počítanou z tejto výmery (§ 2 písm. s/, u/, w/, § 5 ods. 4, 7, § 11 ods. 1, 2 zákona o poľovníctve). Odvolací súd v tejto súvislosti poukázal na nález Ústavného súdu sp. zn. SR IV. ÚS 126/2012-14, ako aj na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR (sp. zn. 8 Sžo 230/2008, 2 Sžo 88/2009, 8 Sžo 409/2009, 8 Sžo 211/2010, 10 Sžo 58/2013), v zmysle ktorých sa spoločný poľovný revír posudzuje ako spoločná vec podľa ustanovenia § 139 Občianskeho zákonníka, a preto o jeho užívaní, ako aj zvolení splnomocnencov na uzavretie zmluvy o jeho užívaní, ako to vyplýva aj z vyššie citovanej zákonnej úpravy, rozhoduje nadpolovičná väčšina vlastníkov počítaná podľa podielu výmery poľovných pozemkov jednotlivých vlastníkov na výmere spoločného poľovného revíru tak, ako sa to zhodne udialo aj na zhromaždení vlastníkov spoločného poľovného revíru 24. februára 2015, čo bolo medzi stranami nesporné. Zároveň konštatoval, že na strane žalobcov neexistuje naliehavý právny záujem na určení neplatnosti napádaných uznesení okrem uvedeného aj z dôvodu, že ich postavenie sa nestalo neistým a nič sa na ňom nezmenilo, čo vyplynulo aj z výpovede žalobcu 1/, keďže ich právo poľovníctva ako vlastníkov poľovných pozemkov nebolo obmedzené, pretože im,

ako aj ostatným vlastníkom poľovných pozemkov na základe uznesenia zhromaždenia, ako aj splnomocnenými zástupcami uzavretej zmluvy podľa § 12 zákona o poľovníctve zostalo zachované, k čomu by pri nimi požadovanom postúpení práva poľovníctva zmluvou o užívaní poľovného revíru Poľovníckemu združeniu Čierne nedošlo. Odvolací súd poznamenal, že zmluva nie je neplatná ani pre jej rozpor s § 14 ods. 2 zákona o poľovníctve, keďže ju možno uzavrieť podľa druhu chovanej zveri len na dobu 10 alebo 15 rokov, pretože uvedené doby sú stanovené len pri uzatváraní zmluvy, ktorou by bolo užívanie poľovného revíru postúpené (§ 13 zákona o poľovníctve) a teda nie je užívaný samotnými vlastníkami, resp. prostredníctvom nimi založenej poľovníckej organizácie. Okrem iného sa žalovaný 6/ na uzatváraní predmetnej zmluvy o užívaní spoločného poľovného revíru ani na zhromaždení nezúčastnil, preto v spore nie je pasívne vecne legitimovaný a vzhľadom na predtým uvedené nie je neplatné ani uznesenie č. 6, keďže konanie iného následného zhromaždenia sa stalo bezpredmetným. V zmysle vyššie uvedeného odvolací súd rozhodnutie v napadnutej časti zmenil a žalobu zamietol. Nakoľko mali žalovaní vo veci plný úspech, odvolací súd im priznal trovy konania v celom rozsahu.

4. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia (ďalej ako „dovolatelia“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovali z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, v zmysle čoho položili dovolaciemu súdu otázku, ktorá ešte nebola najvyšším súdom riešená a bola podstatná pre rozhodnutie vo veci samej znejúcu tak, že: „či v prípade rozhodovania o výkone práva poľovníctva podľa § 12 zákona o poľovníctve má rozhodovať nadpolovičná väčšina vlastníkov poľovných pozemkov, tak ako je to v prípade ustanovenia § 13 zákona o poľovníctve (postúpenie práva poľovníctva zmluvou o užívaní poľovníckej organizácii) alebo o užívaní majú rozhodnúť všetci vlastníci poľovných pozemkov (tak ako to má na mysli aj zákon č. 115/2013 Z.z., ktorým bol novelizovaný zákon o poľovníctve). Poukázali na skutočnosť, že nález Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 126/2012-14, o ktorý sa oprel odvolací súd vo svojom odôvodnení, pojednáva o skutkovo a právne odlišnej veci. Prípado uvedený v náleze sa vzťahuje na hospodárenie so spoločnou vecou podľa zákona č. 23/1962 Zb. o poľovníctve platného do 1. septembra 2009 (ďalej ako „pôvodný zákon o poľovníctve“), pričom tento zákon poznal len jeden spôsob výkonu práva poľovníctva na rozdiel od súčasného zákona o poľovníctve, ktorý umožňuje vykonávať toto právo tromi spôsobmi. Uviedli, že podľa pôvodného zákona o poľovníctve o výkone práva poľovníctva rozhodoval správny orgán v správnom konaní a nie vlastníci poľovných pozemkov, okrem iného tento zákon nepojednával o delení poľovného revíru na časti, kým súčasný zákon o poľovníctve takéto delenie poľovného revíru zakazuje. Ďalej dôvodili, že užívať revír podľa § 12 zákona o poľovníctve je možné len vtedy, ak sa všetci vlastníci dohodnú, že tento poľovný revír budú užívať sami, alebo si na tento účel založia poľovnícku organizáciu. Členmi tejto poľovníckej organizácie teda musia byť všetci vlastníci poľovných pozemkov. Takáto dohoda musí byť v zmysle zákona o poľovníctve formalizovaná na zhromaždení vlastníkov poľovných pozemkov podľa § 5 zákona o poľovníctve. A v takomto prípade musia za takýto spôsob vykonávania práva poľovníctva hlasovať všetci vlastníci poľovných pozemkov, pretože všetci právo poľovníctva aj reálne realizovať chcú. V tejto súvislosti poukázali na to, že novelou zákona o poľovníctve zákonom č. 115/2013 Z.z. sa do ustanovenia § 12 vložilo slovo „celý“, čo znamená, že na všetkých poľovných pozemkoch bude môcť vlastník alebo poľovnícka organizácia, ktorej je členom, vykonávať právo poľovníctva, a to za podmienok dohodnutých v zmluve, tak ako to predpokladá § 12 ods. 1 písm. e) zákona o poľovníctve. K názoru, že užívanie poľovného revíru podľa § 12 zákona o poľovníctve musia schváliť všetci vlastníci poľovných pozemkov, dospelo aj Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR. Na základe uvedeného dovolateľa uviedli, že prijaté uznesenia sú od začiatku nulitné právne akty, pretože nespĺňajú základnú podmienku jasného súhlasu 100 % vlastníkov poľovných pozemkov Čierne - Svrčinovec. Navrhli, aby Najvyšší súd SR ako dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdí, prípadne, aby rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu

vrátil na ďalšie konanie.

5. K dovolaniu sa vyjadril žalovaný 2/. Uviedol, že dovolatelia nepreukázali v odôvodnení svojho dovolania naplnenie prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Nestotožňuje sa s právnym výkladom dovolateľov k § 12 zákona o poľovníctve, z ktorého žiadnym spôsobom nevyplýva, že by o spôsobe užívania poľovného revíru mali podľa § 12 rozhodovať všetci vlastníci poľovných pozemkov. Má za to, že otázku uvedenú v dovolaní dovolateľmi nemožno považovať za otázku zásadného právneho významu, pretože túto otázku jednoznačne rieši § 11 s odkazom na § 5 zákona o poľovníctve. Navrhol, aby dovolací súd dovolanie žalobcov odmietol, prípadne ako nedôvodné zamietol.

6. Žalovaní 1/, 4/, 5/ a 6/ k dovolaniu uviedli, že rozhodnutie odvolacieho súdu je správne tak po skutkovej ako aj právnej stránke, je dostatočne, presvedčivo a zrozumiteľne zdôvodnené, pričom dovolanie dovolateľov obsahovo znovu opakuje argumenty, s ktorými sa odvolací súd v konaní vypořiadal.

7. Žalovaný 3/ vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že otázka, ktorú v dovolaní nastolili dovolatelia, nemôže privodiť revíziu rozhodnutia odvolacieho súdu zo strany dovolacieho súdu, pretože dovolateľmi podaná žaloba, ktorá je žalobou určovacou obsahuje nedostatky v podobe neexistencie naliehavého právneho záujmu, neexistencie práva na súdnu ochranu pre dovolateľov, ako aj nedostatočný okruh pasívne legitimovaných účastníkov konania, ktorí si dovolatelia vybrali, hoci žalovaní mali byť všetci vlastníci poľovného revíru.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) preskúmal vec a zistil, že sú splnené procesné podmienky prejednávania veci. Dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP). Vec preskúmal a dospel k záveru, že dovolanie žalobcov je síce prípustné, nie však aj dôvodné.

9. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

10. Dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11. Dovolatelia vyvodzujú prípustnosť svojho dovolania z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

12. V danom prípade dovolatelia, zastúpení kvalifikovaným právnym zástupcom, v dovolaní naformulovali právnu otázku, ktorá nebola dosiaľ dovolacím súdom vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP), a to takto: „či v prípade rozhodovania o výkone práva poľovníctva podľa § 12 zákona o poľovníctve má rozhodovať nadpolovičná väčšina vlastníkov poľovných pozemkov, tak ako je to v prípade ustanovenia § 13 zákona o poľovníctve (postúpenie práva poľovníctva zmluvou o užívaní poľovníckej organizácii) alebo o užívaní majú rozhodnúť všetci vlastníci poľovných pozemkov (tak ako to má na mysli aj zákon č. 115/2013 Z.z. ktorým bol novelizovaný zákon o poľovníctve)“.

13. So zreteľom na riadne nastolenie právnej otázky spôsobom zodpovedajúcim § 432 ods. 2 CSP a v situácii, že dovolanie dovolateľov je v danom prípade procesne prípustné, keďže rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená, dovolací súd v zmysle uvedeného pristúpil k právnomu posúdeniu vyššie nastolenej právnej otázky dovolateľov.

14. Dovolací súd uvádza, že od 1. septembra 2009 platí na úseku poľovníctva nová právna úprava (zákon č. 274/2009 Z.z.), ktorá v ustanoveniach § 3 až § 16 rieši zapojenie vlastníka poľovného pozemku do rozhodovacieho procesu ohľadom uznávania poľovného revíru a následne výkonu práva poľovníctva v uznanom poľovnom revíre. Platí, že nie každý vlastník poľovného pozemku môže legitímne očakávať, že jeho pozemok mu umožní výkon práva poľovníctva. Elementárnym predpokladom je uznanie poľovného pozemku za poľovný revír príslušným orgánom štátnej správy (okresným úradom). Poľovný revír je väčšinou vytváraný z viacerých pozemkov, tzn. že sa vytvára spoločná nehnuteľnosť, kde vlastnícke práva k jednotlivým pozemkom sa menia na spoluvlastníctvo k spoločnej nehnuteľnosti.

15. Uznáním poľovného revíru vzniká vlastníkovi právna možnosť, že za splnenia zákonných podmienok bude revír užívať sám, resp. prostredníctvom ním založenej poľovníckej organizácie (§ 12 zákona č. 274/2009 Z.z.) alebo jeho užívanie postúpi zmluvou o užívaní poľovného revíru (§ 13 zákona č. 274/2009 Z.z.).

16. Pri výkone vlastníckych práv v poľovnom revíre, t. j. aj pri určovaní spôsobu užívania poľovného revíru, sa postupuje v zmysle § 5 zákona č. 274/2009 Z.z.

17. Jednoznačne to vyplýva z ustanovenia § 11 ods. 1 zákona č. 274/2009 Z.z., podľa ktorého „o využití práva poľovníctva v poľovnom revíri (ďalej len „užívanie poľovného revíru“) rozhoduje vlastník samostatného poľovného revíru alebo vlastníci spoločného poľovného revíru postupom podľa § 5“.

18. Ustanovenie § 5 zákona č. 274/2009 Z.z. upravuje zvolávanie a priebeh zhromaždenia vlastníkov poľovných pozemkov, na ktorom sa rozhoduje o podávaní žiadosti o uznanie poľovného revíru. Zhromaždenie zvoláva zástupca najmenej jednej tretiny vlastníkov poľovných pozemkov počítanej z výmery pozemkov navrhovaných do začlenenia revíru písomnou pozvánkou alebo verejnou vyhláškou, pre ktorú zákon ustanovuje ďalšie podmienky. Zhromaždenie je uznášaniaschopné, ak je prítomná väčšina vlastníkov poľovných pozemkov počítaná z výmery pozemkov navrhovaných do začlenenia do poľovného revíru. Zhromaždenie rozhoduje nadpolovičnou väčšinou počítanou z výmery všetkých poľovných pozemkov navrhovaných do začlenenia do poľovného revíru. Prítomní vlastníci sa zapisujú do listiny prítomných, pričom zápis do nej zabezpečuje a overuje zvolávateľ. Priebeh zhromaždenia sa osvedčuje notárskou zápisnicou, ktorej prílohu tvorí listina prítomných. Zákonodarca zároveň upravuje váhu hlasu vlastníka poľovného pozemku.

19. Jazykový (gramatický), logicko-systematický či teleologický výklad ustanovenia § 11 ods. 1 zákona č. 274/2009 Z.z. nedáva inú právnu možnosť ako tú, že aj pri rozhodovaní o užívaní poľovného revíru vo vlastnej réžii jeho vlastníckmi sa musí v celosti dodržať postup zakotvený v ustanovení § 5 zákona č. 274/2009 Z.z. Znamená to nielen rešpektovanie pravidiel pre zvolávanie zhromaždenia, spísanie listiny prítomných či účasť notára na ňom, ale aj pre spôsob hlasovania.

20. Práve spôsob hlasovania vlastníkov poľovných revírov o výkone práva poľovníctva bol za predchádzajúcej právnej úpravy (zákon č. 23/1962 Zb. o poľovníctve v znení neskorších predpisov) predmetom viacerých právnych sporov. Medzeru v právnej úprave odstránil najvyšší súd (napr. rozhodnutia sp. zn. 8 Sžo 230/2008, 2 Sžo 409/2009, 2 Sžo 88/2009, 8 Sžo 211/2010) vytvorením a použitím pravidla väčšinového rozhodovania vlastníkov poľovných pozemkov v spoločnom poľovnom revíri. Deklaroval, že všeobecným právnym princípom demokratického štátu je vôľa väčšiny pri zachovaní zákonných práv menšiny. Len výnimočne sa uplatňuje princíp jednomyselnosti, lebo pri jeho rozšírenej aplikácii by nemohli byť riešené rôzne bežné životné situácie. Tento výklad plne akceptoval aj Ústavný súd Slovenskej republiky (napr. rozhodnutia sp. zn. II. ÚS 111/2010, IV. ÚS 126/2012).

21. Vzhľadom na nejednotný výklad ustanovení pôvodnej právnej úpravy o nakladaní vlastníkov poľovných pozemkov v spoločnom poľovnom revíri bolo jedným zo zámerov zákona č. 274/2009 Z.z. určiť, akým spôsobom vlastníci spoločného poľovného revíru rozhodujú vo veciach uznávania, zmeny alebo užívania spoločného poľovného revíru (bližšie dôvodová správa k zákonu č. 274/2009 Z.z.). *Expressis verbis* bolo v ustanovení § 5 ods. 4 upravené, že na zhromaždení vlastníkov poľovných revírov sa o podaní žiadosti o uznanie poľovného revíru rozhoduje nadpolovičnou väčšinou hlasov vlastníkov poľovných pozemkov počítanej podľa výmery pozemkov začlenených do poľovného revíru a tento spôsob rozhodovania prostredníctvom ustanovenia § 11 ods. 1 zákona č. 274/2009 Z.z. zákonodarca vztiahol aj na rozhodovanie o užívaní poľovného revíru.

22. Existenciu iného spôsobu rozhodovania na zhromaždení vlastníkov poľovného revíru (napr. jednomyselnosť hlasovania) nepotvrďuje ani súdna judikatúra (najmä z oblasti správneho súdnictva), či právna doktrína. Naopak, pravidlo väčšinového hlasovania v otázkach pri výkone poľovného práva vyplýva aj z komentára k ustanoveniu § 12 zákona č. 274/2009 Z.z. (Lupták, M., Sarvaš, M.: Zákon o poľovníctve. Komentár k vybraným ustanoveniam. Bratislava: Wolters Kluwer, 2015, s. 65-66). Podľa neho „ak je ustálené, že na zhromaždení vlastníkov poľovných pozemkov sa rozhoduje nadpolovičnou väčšinou vypočítanou z výmery všetkých poľovných pozemkov, je potom zrejme, že rovnakou väčšinou rozhodujú vlastníci pri obidvoch naznačených možnostiach užívania poľovného revíru“. Pod „obidvoma naznačenými možnosťami“ v zmysle ustanovenia § 12 zákona č. 274/2009 Z.z. je potrebné rozumieť samostatné užívanie spoločného revíru vlastníckmi poľovných pozemkov alebo užívanie spoločného revíru vlastníckmi poľovných pozemkov prostredníctvom nimi založenej právnickej osoby.

23. Vyžadovať 100 %-ný súhlas (jednomyselnosť) všetkých vlastníkov poľovných pozemkov k tomu, aby bolo prijaté rozhodnutie o užívaní spoločného poľovného revíru vo vlastnej réžii (t. j. sami alebo prostredníctvom nimi založenej poľovníckej organizácie) nezodpovedá samotnej filozofii výkonu poľovného práva. Znamenalo by to, že ak by čo len jeden vlastníck spoločného poľovného revíru nesúhlasil s výkonom poľovného práva jeho samotnými vlastníckmi, muselo by byť užívanie poľovného práva postúpené písomnou zmluvou inému (cudzíemu) odborne spôsobilému subjektu (§ 13 zákona č. 274/2009 Z.z.). Došlo by k tomu napriek tomu, že by väčšina vlastníkov poľovného pozemku mala záujem vykonávať právo

poľovníctva na svojich vlastných nehnuteľnostiach. S určitým nadsadením tak možno konštatovať, že o spôsobe užívania spoločného poľovného revíru by mohol rozhodnúť aj jeden vlastník spoločného poľovného pozemku.

24. Zákonodarca však jasne a zrozumiteľne v ustanovení § 11 ods. 1 zákona č. 274/2009 Z.z. zakotvuje spôsob rozhodovania o užívaní poľovného revíru, pričom žiadne výnimky z tohto postupu nestanovuje. Aj pri postúpení výkonu práva poľovníctva (§ 13 zákona č. 274/2009 Z.z.) sa preferuje väčšinový názor vlastníkov spoločného poľovného revíru. Ani v tomto prípade nemôže „zablokovať“ uzavretie zmluvy o užívaní poľovného revíru minoritný vlastník spoločného poľovného revíru.

25. Právo poľovníctva je zákonom formulované ako právo jednotné a vykonáva sa na území celého poľovného revíru. Ide o prirodzený dôsledok zaistenia základných životných potrieb neustále migrujúcej zveri a rešpekt nielen voči hraniciam poľovného revíru, ktoré sa kryjú s prírodnými hranicami či inak v teréne zreteľnými hranicami, ale aj voči jeho vnútornej celistvosti. Len sťažka si možno predstaviť užívanie spoločného poľovného revíru jeho vlastníkami, ak by nebolo možné na jeho pozemkoch uprostred plynule realizovať výkon poľovného práva.

26. Odvíjať nevyhnutnosť jednomyselného hlasovania od vloženia slova „celý“ do ustanovenia § 12 ods. 1 zákona č. 274/2009 Z.z., tak neobstojí. Ak disponoval zákonodarca poznatkami o porušovaní práv vlastníkov poľovných pozemkov pri užívaní poľovného revíru vo vlastnej réžii, mal jedinečnú príležitosť zákonom č. 115/2013 Z.z., ktorým sa menil a dopĺňal zákon č. 274/2009 Z.z. o poľovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 72/2012 Z.z. a o zmene a doplnení zákona č. 326/2005 Z.z. o lesoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 115/2013 Z.z.“) výslovne zaviesť výnimku zo všeobecného pravidla o väčšinovom hlasovaní. Neučinil tak. Naopak, precizoval náležitosti zmluvy vlastníkov spoločného poľovného revíru o jeho užívaní. Podľa zákona č. 115/2013 Z.z. sa súčasťou zmluvy stala notárska zápisnica podľa § 5 ods. 5 zákona č. 274/2009 Z.z. Z notárskej zápisnice musia byť zrejmé všetky podstatné okolnosti, predovšetkým uznesenia zhromaždenia vlastníkov poľovných pozemkov.

27. Je pravdou, že zákon č. 274/2009 Z.z. v ustanoveniach § 12 a § 13 zákona reguluje dva zmluvné typy odlišujúce sa od seba predovšetkým druhovou charakteristikou kontrahentov. Zmluvu podľa § 12 zákona č. 274/2009 Z.z. uzatvárajú medzi sebou vlastníci spoločného poľovného revíru. Zmluvu o užívaní poľovného revíru podľa § 13 zákona č. 274/2009 Z.z. uzatvára vlastník poľovného revíru alebo vlastníci spoločného poľovného revíru s budúcim užívateľom poľovného revíru, ktorý v momente uzatvárania tejto zmluvy nemá k pozemkom tvoriacim poľovný revír žiaden kvalifikovaný právny vzťah. Rozdiely legálne zadefinovaných zmluvných typov sa prejavujú v obsahu oboch zmluvných vzťahov (bližšie rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 19/2014). Oba druhy zmlúv však musia podpísať oprávnení zástupcovia, ktorých si vlastníci spoločného poľovného revíru zvolia postupom podľa § 5 ods. 4 zákona č. 274/2009 Z.z. Zvolení splnomocnenci vystupujú za vlastníkov, druhým kontrahentom zmluvy vlastníkov spoločného poľovného revíru o jeho užívaní podľa § 12 zákona č. 274/2009 Z.z. je štatutárny orgán vlastnej poľovníckej organizácie, resp. tí vlastníci spoločného poľovného revíru, ktorí súhlasili s výkonom poľovného práva vo vlastnej réžii. Výklad, ktorého sa domáha dovolateľ, nepredstavuje spravodlivú rovnováhu medzi záujmami majoritných vlastníkov spoločného poľovného revíru uprednostňujúcimi vlastný výkon poľovného práva vo svojom poľovnom revíri a záujmami minoritných vlastníkov, ktorí žiadajú postúpiť užívanie poľovného revíru inej osobe. Majetkové záujmy minoritných vlastníkov, ktorí nesúhlasia s vlastným výkonom poľovného práva v spoločnom poľovnom revíri, môžu byť zabezpečené povinnou platbou „nájomného“ majoritných vlastníkov užívajúcich spoločný poľovný revír v

celosti. Podobný výsledok by dosiahli minoritní vlastníci spoločného poľovného revíru aj vtedy, ak by došlo k postúpeniu užívacieho práva na základe vzájomnej zmluvy inej osobe (§ 13 zákona č. 274/2009 Z.z.). Náhrada za užívanie celého spoločného revíru predstavuje v takomto prípade fakultatívnu náležitosť zmluvy vlastníkov spoločného poľovného revíru o jeho užívaní. Zákonodarca takúto možnosť nevytlúčil a aj v danom spore je súčasťou zmluvy výška úhrady pre žalobcov zodpovedajúca veľkosti ich poľovných pozemkov.

28. Vzhľadom na uvedené, výklad ustanovení zákona č. 274/2009 Z.z., ktorý učinil odvolací súd v súvislosti so spôsobom rozhodovania vlastníkov spoločného poľovného revíru podľa § 12 zákona č. 274/2009 Z.z. zodpovedá nielen všetkým metódam interpretácie právnej normy, ale zabezpečuje aj spravodlivú rovnováhu medzi všeobecným/verejným záujmom a ochranou základného práva jednotlivca.

29. Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že dovolatelia neopodstatnene namietali, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

33.**R O Z H O D N U T I E**

V súdnom spore o neplatnosť skončenia pracovného pomeru na návrh zamestnanca sa zamestnávateľ nemôže dovolávať neplatnosti voľby zamestnaneckej rady, resp. zamestnaneckého dôverníka a to ani ako otázky prejudiciálnej.

(uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. januára 2020 sp. zn. 5 Cdo 126/2017)

Z o d ô v o d n e n i a:

1. Žalobca sa žalobou podanou 24. januára 2013 domáhal určenia neplatnosti skončenia pracovného pomeru, ako aj náhrady mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru na základe výpovede, ktorú učinil žalovaný - F. V návrhu poukázal na to, že mu žalovaný ako zamestnávateľ účinne doručil listinu zo dňa 17.09.2012, označenú ako „výpoveď zo strany zamestnávateľa“, a to v dôsledku rozhodnutia žalovaného zo dňa 14.09.2012 o organizačných zmenách v zmysle § 63 ods. 1 písm. b/ Zákonníka práce (v texte ďalej aj „ZP“), nakoľko sa z dôvodu organizačných zmien stal nadbytočným. Žalovaný mu oznámil, že ho nemá možnosť ďalej zamestnávať, pretože nedisponuje žiadnym voľným pracovným miestom, ktoré by bolo pre neho vhodné vzhľadom na jeho kvalifikáciu, odbornosť a schopnosti. Žalobca danú výpoveď považoval za neplatnú v zmysle § 79 ods. 1 Zákonníka práce a žalovanému oznámil, že trvá na tom, aby ho ako zamestnávateľ ďalej zamestnával a v súvislosti s tým požadoval aj náhradu mzdy, a to v sume jeho priemerného mesačného zárobku odo dňa, keď oznámil žalovanému, že trvá na ďalšom zamestnávaní, až do času, kedy mu žalovaný ako zamestnávateľ umožní pokračovať v práci, alebo, ak súd rozhodne o skončení pracovného pomeru. Žalobca poukázal na skutočnosť, že dňa 10.11.2011 bol zvolený za zamestnaneckého dôverníka v zmysle § 11a Zákonníka práce, čím mu v súlade s § 234 ods. 8 Zákonníka práce začalo plynúť štvorročné obdobie. Žalovaný predmetné voľby neakceptoval, pretože boli uskutočnené v rozpore s ustanovením § 254 ods. 2 Zákonníka práce a zvolal druhú schôdzu, na ktorej však zamestnanecký dôverník nebol zvolený a tretia schôdza z iniciatívy žalobcu sa ani neuskutočnila. Platný spôsob voľby žalobca podporil odkazom na stanovisko L. ako na sprostredkovateľa a rozhodcu pre riešenie kolektívnych sporov zapísaných na Ministerstve práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, podľa ktorého nebolo porušené žiadne ustanovenie Zákonníka práce a teda bol právoplatne zvolený za dôverníka. Žalobca tiež poukázal na to, že žalovaný nepožiadaval o jeho predchádzajúci súhlas (zamestnaneckého dôverníka), nakoľko v danom prípade je splnenie hore uvedenej hmotnoprávnej podmienky nutné pre platnosť výpovede danej podľa § 63 ods. 1 písm. b/ Zákonníka práce. Ďalšou hmotnoprávnou podmienkou platnosti výpovede je splnenie ponukovej povinnosti zamestnávateľa voči zamestnancovi vyplývajúcej z § 63 ods. 2 Zákonníka práce, ktorá nebola voči nemu splnená.

2. Okresný súd Nitra (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 7. marca 2016 č.k. 14Cp/2/2013-318 návrh žalobcu zamietol a súčasne vo výroku rozhodnutia uviedol, že o trovách konania účastníkov rozhodne do 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Svoje rozhodnutie súd prvej inštancie odôvodnil poukazom na vykonané dokazovanie a § 61 ods. 1,2 a 3, § 63 ods. 1 písm. b/, § 63 ods. 2, § 77, § 79 ods. 1, § 234 ods. 1 až 6, § 240 ods. 7 až 9 Zákonníka práce. Mal za preukázané, že žalobca dňa 31.10.2000 uzatvoril so žalovaným pracovnú zmluvu na dobu určitú v znení dodatkov 1. až 5. s pracovným zaradením inšpicient, rekvizitár a správca webovej stránky s funkčným platom v zmysle posledného dodatku vo výške 498, 50 eur.

Listom zo dňa 17.9.2012 dal žalovaný žalobcovi výpoveď podľa § 63 ods. 1 písm. b/ Zákonníka práce. Vo výpovedi uviedol, že v dôsledku rozhodnutia žalovaného zo dňa 14.02.2012 o organizačných zmenách došlo k reorganizácii a reprofilizácii organizačnej štruktúry zamestnávateľa, pre ktorú skutočnosť sa žalobca stal nadbytočným. Žalobcu nebolo možné ani ďalej zamestnávať, a to ani na kratší pracovný čas v mieste, ktoré bolo dohodnuté ako miesto výkonu práce, vzhľadom na jeho kvalifikáciu, odbornosť a schopnosti. Výpovedná doba bola 3 mesiace a pracovný pomer sa mal skončiť 31.12.2012. Považoval za nesporné, že žalobca bol v pracovnom pomere u žalovaného, pričom mu bola daná výpoveď z dôvodu znižovania stavu zamestnancov a zefektívnenia práce na pracovisku. Súd si ako predbežnú otázku v konaní vyhodnotil samotnú voľbu zamestnaneckého dôverníka, za ktorého mal byť zvolený žalobca. Predmetnú otázku považoval za potrebné vyhodnotiť z dôvodu, že v prípade platného zvolenia za zamestnaneckého dôverníka by zamestnávateľ mohol dať zamestnancovi výpoveď iba s predchádzajúcim súhlasom zamestnaneckého dôverníka v zmysle § 240 ods. 8 Zákonníka práce. Súd prvej inštancie nepovažoval voľbu zamestnaneckého dôverníka za tajnú, nakoľko z výpovede viacerých svedkov vyplynulo, že mali možnosť nahliadnuť do hlasovacieho lístka ostatných zúčastnených zamestnancov „voličov“, ktorí sa na tejto voľbe zúčastnili. Podľa názoru súdu prvej inštancie hlavným aspektom tajnej voľby je taký prejav voliča (zamestnanca), ktorý nesmie byť známy ostatným voličom, a to ani po spočítaní hlasov pre toho, ktorého kandidáta. Taktiež mal za to, že účastníkmi volieb mali byť všetci tí, ktorí boli podpísaní na prezenčnej listine pri vstupe do veľkej sály. Na základe vyššie uvedeného postupu, súd dospel k záveru, že voľba zamestnaneckého dôverníka nebola platná, pretože je v rozpore s ustanovením § 234 ods. 6 Zákonníka práce. Ďalej súd mal za to, že zamestnávateľ splnil všetky zákonom prezumované predpoklady na skončenie pracovného pomeru, ktoré vyžaduje ustanovenie § 63 od. 1 písm. b/ Zákonníka práce. Rozhodnutie o organizačných zmenách prijaté dňa 14. septembra 2012 sledovalo pomerne rozsiahlu reorganizačnú zmenu, ktorej účelom bolo vytvorenie nového pracovného miesta vedúceho prevádzky (PR manažéra), a zníženie počtu zamestnancov na niektorých úsekoch, a to zrušenie miesta inšpicienta, rekvizitára. Takisto bola odôvodnená nadbytočnosť zamestnanca - žalobcu, vzhľadom na nízku vyťaženosť inšpicientov, ktorí pôsobili u žalovaného. Napokon existovala aj príčinná súvislosť medzi organizačnou zmenou a nadbytočnosťou zamestnanca, pretože v dôsledku organizačnej zmeny sa stal žalobca nadbytočným. Na miesto žalobcu nebol prijatý iný zamestnanec, jeho prácu prerozdělili iným zamestnancom. Výber zamestnanca, ktorému dá zamestnávateľ výpoveď, je na voľnej úvahe zamestnávateľa. Písomnú výpoveď súd prvej inštancie považoval za doručení, aj keď z dokazovania zistil, že žalobca ju odmietol prevziať, avšak mu bola za prítomnosti dvoch svedkov prečítaná. Nakoľko žalobca nedoručenie výpovede ani nenamietal, súd ju považoval za platne doručení a nemajúc pochybnosti o jej právnych účinkoch. Dôvod výpovede bol jasne a zrozumiteľným spôsobom vymedzený a v žiadnom prípade ho nebolo možné zameniť s iným výpovedným dôvodom. Súd prvej inštancie tiež konštatoval splnenie ponukovej povinnosti (§ 63 ods. 2 Zákonníka práce), nakoľko priamo vo výpovedi žalovaný uviedol, že nemá možnosť žalobcu zamestnávať ani na kratší pracovný čas, pretože nedisponuje pracovným miestom vhodným pre žalobcu, vzhľadom na jeho vzdelanie, skúsenosti a odborné zameranie. Voľné miesto, ktoré vzniklo v dôsledku organizačnej zmeny však žalobcovi nemohlo byť ponúknuté, nakoľko tento nemal vysokoškolské vzdelanie ekonomického smeru, ale len stredoškolské vzdelanie, navyše technického charakteru. V súvislosti s plnením ponukovej povinnosti poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 222/2009 zo dňa 31.08.2010.

3. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom zo 6. apríla 2017 sp. zn. 8 CoPr 6/2016 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Stotožnil sa v celom rozsahu s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, a teda v zmysle § 387 ods. 2 CSP sa obmedzil len na

skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia. Zdôraznil, že nedodržaním zákonnej požiadavky tajnosti voľby zamestnaneckého dôverníka dňa 10.01. 2011 sa ním žalobca nestal, keď „úzus“ v otázke iných volieb u žalovaného je bezvýznamný a žalobca až do výpovede ani ako zamestnanecký dôverník nekonal. Pokiaľ sa žalobca zamestnaneckým dôverníkom nestal, žalovaný nemohol porušiť povinnosť jeho výpoveď s ním v zmysle ustanovenia § 240 ods. 8 Zákonníka práce riešiť. Odvolací súd konštatoval, že súdu neprináleží posudzovať správnosť a opodstatnenosť prijatej organizačnej zmeny (vedenia činnosti zamestnávateľa), keď na jej danosť nemá vplyv ani to, že sa zamestnávateľovi novovytvorené pracovné miesto reálne obsadiť zamestnancom v budúcnosti nepodarí. Rozdelenie práce žalobcu podľa jeho pracovnej náplne viacerým zamestnancom žalovaného potvrdilo realizáciu organizačnej zmeny a teda aj príčinnú súvislosť výpovede žalobcu s ňou. Skutkové okolnosti veci nepotvrdili účelovosť konania žalovaného, prípadne rozpornosť jeho konania proti dobrými mravmi, keď výber nadbytočného zamestnanca z viacerých zamestnancov v obdobnom pracovnom zaradení prináleží zamestnávateľovi a prieskumu súdu nepodlieha. Skonštatoval, že výklad organizačnej zmeny u žalovaného je zo strany žalobcu nesprávny. K organizačnej zmene vo vzťahu k nemu podľa vôle žalovaného nedošlo u neho až 1. januára 2013, ale ku dňu jej prijatia (zrušenie pracovného miesta bolo súčasne s vytvorením nového k 14. septembru 2012), teda v čase výpovede ako jej predpoklad existovala (rovnako ako jej dôsledok - nadbytočnosť žalobcu). Žalobca v konaní netvrdil iné konkrétne voľné pracovné miesto u žalovaného, toto žalovaný nemal a vytvorené pracovné miesto vedúceho obchodno-prevádzkového úseku (PR manager - vzťahov s verejnosťou) bolo pre vedúceho zamestnanca s kvalifikačným predpokladom vysokoškolského vzdelania druhého stupňa podľa katalógu pracovných činností.

4. Žalobca podal proti rozsudku odvolacieho súdu dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z § 421 ods. 1 písm. b/ Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Vyjadril sa, že sa nemožno stotožniť so záverom odvolacieho súdu, ktorý považoval žalobu žalobcu rovnako ako súd prvej inštancie za nedôvodnú, nakoľko dôvody, pre ktoré žalobca namietal neplatnosť výpovede, súd prvej inštancie a odvolací súd nesprávne právne posúdili. Mal za to, že dňom 10. januára 2011 sa on ako žalobca stal platne zvoleným zástupcom zamestnancov ako zamestnanecký dôverník v zmysle § 11a ZP, čím začalo dňa 10. januára 2011 v súlade s § 234 ods. 8 ZP plynúť jeho štvorročné obdobie, pričom funkcia žalobcu ako zamestnaneckého dôverníka počas jeho funkčného obdobia nezanikla zo žiadneho zákonného dôvodu predpokladaného § 235 ods. 1 ZP v spojení s § 235 ods. 2 ZP. V súvislosti s voľbou zamestnaneckého dôverníka žalobca poukázal na písomnosť od Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky - odbor právnych vzťahov zo dňa 16. februára 2011 označenú ako „žiadosť o stanovisko“, číslo: 6924/2011, 388/2011-I/12, v ktorom sa uvádza, že pokiaľ sa pri predmetnej voľbe postupovalo spôsobom opísaným v liste žalobcu zo dňa 22. januára 2011, neporušilo sa žiadne ustanovenie Zákonníka práce a žalobca bol právoplatne zvolený za zamestnaneckého dôverníka. V dôsledku toho žalobca má za to, že žalovaný bol povinný požiadať žalobcu ako zástupcu zamestnancov vo funkcii zamestnaneckého dôverníka o predchádzajúci súhlas v prípade výpovede smerujúcej voči žalobcovi. Vzhľadom na vyššie uvedené opomenutie splnenia hmotnoprávnej podmienky platnosti výpovede danej podľa § 63 ods. 1, písm. b/ ZP, žalobca považuje výpoveď zo strany zamestnávateľa za neplatnú. Poukázal na výpovede svedkov (p. K., p. V., p. M. a p. S.), podľa ktorých bol spôsob voľby všeobecne považovaný za tajný. Taktiež nedostatok tajnosti volieb napriek tomu, že o ich priebehu mal žalovaný vedomosť, nebol ním v rozhodnom čase namietaný. Podľa žalobcu bol súd prvej inštancie vo svojich úvahách o platnosti volieb nekonzistentný, keď tieto vyhodnotil, vychádzajúc pritom zo zaužívaných pravidiel, avšak následne po oboznámení sa s obvyklými podmienkami, resp. pravidlami voľby a hlasovania u zamestnávateľa, tieto aj napriek tomu, že boli naplnené a riadne zachované, nerešpektoval a voľby označil za neplatné. Uvedenú vnútornú rozpornosť podporil aj odvolací súd a rozhodnutím o neplatnosti voľby nadradil, resp.

povýšil samotnú formálnu stránku ich priebehu nad účel, ktorým bolo prejavenie vôle voličov - zamestnancov o zvolení zamestnaneckého dôverníka, kde zároveň pri svojom hodnotení neprihliadol na bežnú prax pri danom type volieb, a to aj napriek tomu, že o tejto mal minimálne v prípade zamestnávateľa - žalobcu preukázateľnú vedomosť. K otázke nadbytočnosti uviedol, že z tézy, že zamestnanec nemusí byť nadbytočným už v dobe podania výpovede, nemožno vyvodzovať záver, že by zamestnávateľ mohol vždy pristúpiť k podaniu výpovede bezprostredne po prijatí rozhodnutia o organizačnej zmene. Ak má byť takéto rozhodnutie skutočnou príčinou nadbytočnosti zamestnanca, musí zamestnávateľ dať výpoveď v takom okamihu, aby pracovný pomer skončil na základe tejto výpovede (uplynutím výpovednej doby) najskôr v pracovnom dni predchádzajúcom dňu, v ktorom nastáva účinnosť prijatých organizačných zmien. Písomné rozhodnutie zamestnávateľa, a to jeho organizačná zmena pod č. 2., na základe ktorej sa žalobca mal stať nadbytočným, bolo prijaté dňa 14. septembra 2012, teda pred dňom, kedy žalobcovi bola daná výpoveď (výpoveď daná dňa 17. septembra 2012). Organizačná zmena č. 2 sa mala stať účinnou, resp. jej účinnosť bola viazaná na skončenie pracovného pomeru žalobcu, ako zamestnanca, ktorého sa týka, a to teda na skončenie pracovného pomeru výpoveďou podľa § 63 ods. 1 písm. b/ ZP. V danej súvislosti poukázal na dĺžku výpovednej doby podľa § 62 ods. 3 písm. b/ ZP dajúc do pozornosti to, že takáto výpoveď daná zamestnávateľom bola daná žalobcovi dňa 17. septembra 2012, a teda má za to, že výpovedná doba žalobcu ako zamestnanca začala v zmysle § 62 ods. 7 ZP plynúť od dňa 1. októbra 2012 a skončila sa uplynutím posledného dňa príslušného kalendárneho mesiaca, teda pracovný pomer žalobcu sa takouto výpoveďou mal skončiť až uplynutím dňa 31. decembra 2012. Ak teda účinnosť organizačnej zmeny č. 2 bola viazaná až na skončenie pracovného pomeru žalobcu, ako zamestnanca, výpoveďou podľa § 63 ods. 1 písm. b/ ZP a pracovný pomer žalobcu sa takouto výpoveďou skončí až uplynutím dňa 31.12. 2012, je zrejmé, že účinnosť organizačnej zmeny č. 2 mohla nastať najskôr po uplynutí výpovednej doby, teda účinnosť organizačnej zmeny č. 2 mohla nastať najskôr dňa 1.1. 2013. Ak podľa výpovede z pracovného pomeru zo dňa 17.9.2012 danej zamestnávateľom má skončiť pracovný pomer žalobcu uplynutím výpovednej doby dňa 31.12.2012, bol teda pracovný pomer rozviazaný v dobe, kedy účinnosť organizačnej zmeny č. 2, o ktorý sa táto výpoveď opiera ešte nestala, nakoľko táto nastala až dňa 1.1.2013. Vzhľadom na to podľa žalobcu jeho pracovný pomer skončil skôr (t.j. pred tým, než sa u žalovaného ako zamestnávateľa organizačná zmena č. 2 skutočne mala realizovať) a teda nedá sa v tomto prípade hovoriť o tom, že by sa žalobca ako zamestnanec stal v dôsledku prijatej organizačnej zmeny č. 2 nadbytočným a že by teda opravdivým, resp. skutočným dôvodom rozviazania jeho pracovného pomeru boli okolnosti uvedené v ustanovení § 63 ods. 1 písm. b/ ZP. Ďalej bolo poukázané na obsahový rozpor spočívajúci v tom, že vo výpovedi z pracovného pomeru zo dňa 17.9.2012 sa uvádza, že žalobca sa nadbytočným už stal, avšak v rozhodnutí o organizačnej zmene zo dňa 14.9.2012 sa uvádza, že sa stav nadbytočnosti žalobcu viaže až na skončenie pracovného pomeru žalobcu, t.j. na okamih po uplynutí výpovednej doby. Ohľadne jeho nadbytočnosti, žalobca namietal, že súd prvej inštancie sa nevyporiadal s jeho argumentáciou, ktorou spochybňoval listinný dôkaz (dochádzka S. 2011-2012), a to okrem iného i predložením výplatných listov.

5. Žalovaný sa k dovolaniu písomne vyjadril a uviedol, že podľa neho žalobca nezadefinoval, ktorá právna otázka, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ešte nebola vyriešená v súdnej praxi. Konštatoval, že ide o kritiku záverov vyvedených z vykonaného dokazovania. Mal za to, že napadnuté rozhodnutie je vecne aj právne správne a vychádza z náležite zisteného skutkového stavu a v dôsledku toho navrhol, aby najvyšší súd dovolanie odmietol.

6. Žalobca k vyjadreniu žalovaného uviedol, že otázka naplnenia kritéria tajnosti zamestnaneckého dôverníka podľa § 234 ods. 6 zákona č. 311/2001 Z.z. Zákonníka práce doposiaľ v súdnej praxi nebola zodpovedaná, resp. kritéria tajnosti tejto voľby neboli zadefinované, pričom

nie je zrejmé, či platí tvrdenie súdu prvej inštancie, že voľba je tajná, ak je vykonaná v súlade so všeobecne zaužívanými princípmi a v súlade s dobrými mravmi, alebo tvrdenie odvolacieho súdu, že úzus v otázke voľby u žalovaného je bezvýznamný. V úzkej súvislosti s posúdením otázky platnosti voľby je potom aj posúdenie otázky, či postupom žalovaného došlo k opomenutiu splnenia hmotnoprávnej podmienky platnosti výpovede danej podľa § 63 ods. 1 písm. b/ ZP žalobcovi. Otázkou dôležitého právneho významu je tiež posúdenie zákonného dôvodu výpovede čo do potrebnosti a účelovosti organizačnej zmeny, ktorá mala byť výpovedným dôvodom. V ostatnom uviedol skutočnosti, ktoré boli ním už uvedené v jeho predchádzajúcich vyjadreniach.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je dôvodné.

8. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

10. V danom prípade dovolateľ zákonom zodpovedajúcim spôsobom vymedzil tri právne otázky: 1/ otázka posudzovania platnosti voľby zamestnaneckého dôverníka, 2/ možnosť preskúmania organizačnej zmeny súdom, ak zamestnanec namieta jej zjavnú účelovosť a 3/ určenie momentu, kedy sa zamestnanec stáva nadbytočným - pred alebo po účinnosti organizačnej zmeny.

11. Posúdenie otázky dovolateľa ohľadne posudzovania platnosti voľby zamestnaneckého dôverníka považuje dovolací súd za prioritné. Uvedená právna otázka nebola dosiaľ v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešená.

12. Základným ústavným právom, zakotveným v čl. 37 Ústavy SR, je právo slobodne sa združovať tzv. koaličná sloboda. Právo na koaličnú slobodu, ako základné ústavné právo, predstavuje inštitucionálne záruky ochrany hospodárskych a sociálnych záujmov. Právo na koaličnú slobodu je vymedzené ako právo každého slobodne sa združovať na ochranu svojich hospodárskych a sociálnych záujmov. Právo na koaličnú slobodu obsahovo presahuje rámec pracovnoprávných vzťahov a súčasne je špecifickým prejavom všeobecného práva združovať sa upraveného v čl. 29 Ústavy SR.

13. Podľa súčasného právneho stavu sa právo na koaličnú slobodu realizuje v oblasti pracovnoprávných vzťahov prostredníctvom odborových organizácií. Zákoník práce vychádza z princípu duálneho zastúpenia zamestnancov. Za zástupcov zamestnancov sa v zmysle § 11a ZP považuje príslušný odborový orgán, zamestnanecká rada alebo zamestnanecký dôverník.

14. Na rozdiel od odborovej organizácie zamestnanecká rada, resp. zamestnanecký dôverník nie sú založené na systéme členstva, ale na volebnom základe (zamestnanci členov

zamestnaneckej rady /zamestnaneckého dôverníka volia).

15.1. Zamestnanecká rada zastupuje všetkých zamestnancov, t. j. aj tých zamestnancov, ktorí sa nezúčastnili voľby zamestnaneckej rady a zastupuje aj zamestnancov, ktorí sú napríklad členmi odborovej organizácie. Zamestnanecká rada môže pôsobiť u zamestnávateľa, ktorý zamestnáva najmenej 50 zamestnancov. U zamestnávateľa, ktorý zamestnáva menej ako 50 zamestnancov, ale najmenej troch zamestnancov, môže pôsobiť zamestnanecký dôverník. Práva a povinnosti zamestnaneckého dôverníka sú rovnaké ako práva a povinnosti zamestnaneckej rady. Zamestnanecká rada alebo zamestnanecký dôverník má právo spolurozhodovať formou dohody alebo formou udelenia predchádzajúceho súhlasu podľa tohto zákona, len ak pracovné podmienky alebo podmienky zamestnávania, pri ktorých sa vyžaduje spolurozhodovanie zamestnaneckej rady alebo zamestnaneckého dôverníka, neupravuje kolektívna zmluva (§ 233 Zákonníka práce).

15.2. Zamestnávateľ je povinný umožniť uskutočnenie volieb do zamestnaneckej rady, ak o to zamestnávateľ písomne požiada aspoň 10 % zamestnancov. Právo voliť členov zamestnaneckej rady alebo zamestnaneckého dôverníka majú všetci zamestnanci zamestnávateľa, ak u zamestnávateľa pracujú najmenej tri mesiace. Právo byť volený za člena zamestnaneckej rady alebo za zamestnaneckého dôverníka má každý zamestnanec zamestnávateľa starší ako 18 rokov, ktorý je bezúhonný, nie je blízkou osobou zamestnávateľa a pracuje u zamestnávateľa najmenej tri mesiace. Člen zamestnaneckej rady je volený priamou voľbou s tajným hlasovaním na základe kandidátnej listiny, ktorú navrhne najmenej 10 % zamestnancov alebo príslušný odborový orgán. Voľby sú platné, ak sa na hlasovaní zúčastní najmenej 30 % všetkých zamestnancov, ktorí majú právo voliť členov zamestnaneckej rady. Členmi zamestnaneckej rady sa stávajú tí kandidáti, ktorí získali najväčší počet hlasov. Počet členov zamestnaneckej rady určí vopred volebný výbor po dohode so zamestnávateľom. Ak nebude zvolený potrebný počet členov zamestnaneckej rady, zamestnávateľ umožní ďalšie kolo volieb do troch týždňov. Ak ani po vykonaní opakovanej voľby nebude zvolený potrebný počet členov zamestnaneckej rady, zamestnanecká rada sa neustanoví. Nové voľby do zamestnaneckej rady sa uskutočnia až po uplynutí 12 mesiacov od konania opakovanej voľby. Prvé voľby členov zamestnaneckej rady u zamestnávateľa organizuje volebný výbor zložený najmenej z troch zamestnancov a najviac zo siedmich zamestnancov, ktorí podpísali žiadosť o vytvorenie zamestnaneckej rady. Počet členov volebného výboru určí zamestnávateľ v závislosti od počtu zamestnancov a vnútornej štruktúry zamestnávateľa. Ďalšie voľby organizuje zamestnanecká rada. Zamestnanecký dôverník je volený priamou voľbou s tajným hlasovaním nadpolovičnou väčšinou zamestnancov prítomných na hlasovaní. Volebné obdobie zamestnaneckej rady a zamestnaneckého dôverníka je štvorročné. (§234 ZP)

16. Ako je zrejmé, Zákonník práce upravuje pasívne a aktívne volebné právo, počet členov zamestnaneckej rady, spôsob, priebeh, organizáciu volieb a platnosť volieb zamestnaneckej rady. Pri zamestnaneckom dôverníkovi je zákon strohý. Neupravuje podrobné pravidlá priebehu volieb zamestnaneckého dôverníka. Zamestnanecký dôverník je zvolený, ak zaň hlasuje väčšina z prítomných zamestnancov.

17. Pri oboch zástupcoch zamestnancov teda zamestnaneckej rady aj zamestnaneckého dôverníka rozhodnutie o uskutočnení samostatných volieb je vo výlučnej pôsobnosti zamestnancov. Zamestnávateľ je povinný umožniť pôsobenie zamestnaneckej rady, resp. zamestnaneckého dôverníka, pričom jeho participácia by sa mala obmedziť výlučne na zabezpečenie technickej možnosti vzniku zamestnaneckej rady, resp. zamestnaneckého dôverníka a na akceptáciu ich vzniku. Vychádza sa pritom zo skutočnosti, že zamestnanecká rada, resp. zamestnanecký dôverník by mali vzniknúť z podnetu zamestnancov za predpokladu, že príde k naplneniu podmienok ustanovených v ZP. Otázky súvisiace s prípadnými pochybnosťami o

priebehu volieb, ich formálnym ukončením v podobe zápisnice z volieb, s uvedením mien zvolených osôb alebo zverejnením výsledku volieb ZP neuvádza a predpokladá sa ich úprava vo volebnom kódexe, ktorý by mal byť vypracovaný zamestnaneckou radou (pre budúce voľby) alebo pred uskutočnením prvých volieb dohodou zamestnávateľa a volebného výboru.

18. Priebeh volieb sa realizuje na základe dohody medzi zástupcami zamestnancov, ktorí požiadali o uskutočnenie volieb do zamestnaneckej rady, resp. zamestnaneckého dôverníka a zamestnávateľom. Nedosiahnutie dohody na podmienkach uskutočnenia volieb do zamestnaneckej rady nesmie viesť k zmareniu vzniku zamestnaneckej rady alebo zamestnaneckého dôverníka, pretože by išlo o porušenie povinnosti zamestnávateľa umožniť uskutočnenie volieb. Sporné otázky, pri ktorých nebola dosiahnutá dohoda, Zákonník práce umožňuje z dôvodu chýbajúcej právnej úpravy ponechať na rozhodnutí samotných zamestnancov alebo zamestnávateľa. Dominantný subjekt pre určenie podmienok procesného charakteru budú však vždy predstavovať zamestnanci, keďže zamestnanecká rada, resp. zamestnanecký dôverník nesmú byť kreovaní proti ich vôli.

19. Rozhodovanie o uskutočnení samostatných volieb ako aj konštituovanie zamestnaneckého dôverníka je teda výlučným právom zamestnancov, ktorí majú následne aj právo ho odvolať z funkcie (za splnenia podmienky uvedenej v § 236 ods. 2 písm. c/ ZP) resp. namietat' uskutočnený spôsob alebo platnosť voľby. Z daného vyplýva, že kompetenciu odvolať osobu zvolenú za zamestnaneckého dôverníka, resp. spochybnit' voľbu má jedine orgán, ktorý ho zvolil, teda zamestnanci.

20. Zákonník práce neupravuje spôsob, akým sa má vyhlasovať výsledok volieb, akým spôsobom sa majú posudzovať prípadné sťažnosti pri navrhovaní kandidátov, ako aj pri voľbách. Kým právo v ČR upravuje napr. otázku sťažnosti zamestnancov ohľadom volieb a právo obrátiť sa na súd, právna úprava SR nerozvádza otázku spochybnenia výsledkov volieb (napr. ak sa volieb zúčastní ako kandidát blízka osoba). Napriek tomu nemožno vylúčiť právo dotknutého zamestnanca obrátiť sa s nárokom o neplatnosť volieb do zamestnaneckej rady, resp. zamestnaneckého dôverníka na súd. Pre absenciu právnej úpravy prichádza do úvahy žaloba podľa § 137 CSP, inak by došlo k porušeniu princípu zákazu denegatio iustitiae. Toto právo v žiadnom prípade však nenáleží zamestnávateľovi.

21. V nadväznosti na uvedené súd môže posudzovať otázku platnosti volieb zamestnaneckej rady, resp., zamestnaneckého dôverníka len na návrh dotknutého zamestnanca. Nemôže však posudzovať platnosť voľby ako otázku predbežnú v konaní o neplatnosť skončenia pracovného pomeru na návrh zamestnávateľa.

22. Z obsahu spisu vyplýva, že žalobca bol dňa 10.11.2011 zvolený zamestnancami za zamestnaneckého dôverníka v zmysle § 11a Zákonníka práce, čím mu v súlade s § 234 ods. 8 Zákonníka práce začalo plynúť štvorročné obdobie. V danej súvislosti dovolací súd poukazuje aj na priloženú kópiu zápisnice z rokovania zo dňa 10.01.2011 v Nitre (č.l. 27), z ktorej obsahu nevyplýva, že by niektorý z prítomných zamestnancov na danej schôdzi namietal priebeh voľby zamestnaneckého dôverníka.

23. Z uvedeného vyplýva, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení, pretože otázku platnosti volieb zamestnaneckého dôverníka vyriešil nesprávne. V nadväznosti na to nesprávne posúdil aj otázku splnenia hmotnoprávnej podmienky platnosti výpovede v zmysle § 240 ods. 9 Zákonníka práce, podľa ktorého je výpoveď daná zamestnaneckému dôverníkovi je podmienená jeho súhlasom. Pokiaľ by žalovaný tento

postupu dodržal a zo strany zamestnaneckého dôverníka, teda žalobcu by došlo k odmietnutiu udelenia súhlasu s výpoveďou, nešlo by o neriešiteľnú situáciu. Zákon v takomto prípade stanovuje, že ak súd v spore o neplatnosť výpovede zistí, že od zamestnávateľa nemožno spravodlivo požadovať, aby zamestnanca naďalej zamestnával, je výpoveď alebo okamžité skončenie pracovného pomeru platné za predpokladu, že sú ostatné podmienky výpovede alebo okamžitého skončenia pracovného pomeru splnené (§ 240 ods. 10 Zákonníka práce).

34.**R O Z H O D N U T I E**

Žalobu o vyslovenie neúčinnosti právneho úkonu nemôže súd zamietnuť len z dôvodu, že prichádza do úvahy iba žaloba na plnenie v zmysle § 42b ods.4 veta za bodkočiarkou Občianskeho zákonníka.

(uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. februára 2020 sp. zn. 5 Cdo 101/2017)

Z o d ô v o d n e n i a:

1. Okresný súd Bratislava II (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 21. apríla 2016 č.k. 9 C 18/2011-115 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal určenia, že zmluva o prevode členských práv a povinností (ďalej len „zmluva“) k družstevnému bytu č. X. na K. zo 7.02.2008 uzavretá medzi U. a žalovanými 1/ a 2/ je voči nemu právne neúčinná. Žalobcovi súd prvej inštancie uložil povinnosť nahradiť žalovaným trovy právneho zastúpenia 580,98 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Vykonaným dokazovaním bolo zistené, že Okresný súd Bratislava II rozsudkom z 19. marca 2004, č. k. 18C/1/2003-77, v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 10. mája 2007, č. k. 3 Co/320/2004-144, právoplatným dňa 16. októbra 2007, zrušil U. a žalobcovi právo spoločného nájmu k 3-izbovému družstevnému bytu č. X. nachádzajúcemu sa v O., X. poschodie a určil, že výlučným nájomcom a členom družstva zostáva U. s tým, že žalobca nemá nárok na bytovú náhradu. Okresný súd Bratislava II rozsudkom z 22. septembra 2010, č. k. 15C/94/2004-170, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 16. 2. 2015, určil, že U. je povinná zaplatiť žalobcovi 46.700,- eur z titulu finančnej náhrady za odňaté členské práva k predmetnému družstevnému bytu. Medzi stranami nebolo sporné, že žalobca v čase, keď opúšťal svoju (t. č. už bývalú) manželku U. a ich tri v tom čase už plnoleté deti, svojim deťom povedal, že im „prenecháva“ svoju časť predmetného družstevného bytu. Žalobca aj v rámci záverečného zhrnutia dňa 21.apríla 2016 uviedol, že pripúšťa, že „mal záujem svoj podiel na právach k predmetnému bytu rozdeliť medzi svoje deti“. U. Z. zmluvou o prevode B., zo 7. februára 2008 ako výlučný nájomca a člen družstva previedla členské práva a povinnosti k predmetnému družstevnému bytu na žalovaného 1/ a jeho manželku Z. Z. - žalovaného 2/. V dôsledku uvedeného súd prvej inštancie vyvodil záver, že žaloba nie je dôvodná. Súd prvej inštancie nepovažoval za preukázané, že by predmetný právny úkon - zmluva o prevode členských práv a povinností zo 7. februára 2008 bol uskutočnený v úmysle ukrátiť veriteľa, teda žalobcu. Bolo preukázané, že žalovaný 1/ vyplatil matke U. Z. sumu 400.000,- Sk a svojím súrodencom sumu 600.000,-Sk. Následne U. zmluvou o prevode členských práv a povinností k bytu zo 7.02.2008 previedla na žalovaných 1/, 2/ členské práva k predmetnému družstevnému bytu. Súd prvej inštancie mal za preukázané, že U. pri prevode členských práv na žalovaných 1/, 2/ nekonala v úmysle ukrátiť žalobcu, ale v súlade s vôľou žalobcu pomohla deťom vyriešiť ich bytovú situáciu. Podľa súdu prvej inštancie žalobe by nebolo možné vyhovieť ani vzhľadom na absenciu dobrých mravov v konaní žalobcu. V tejto súvislosti súd prvej inštancie poukázal na to, že žalobca opúšťajúc predmetný družstevný byt na N. ul. č. X svojim trom deťom oznámil, že síce od nich odchádza, ale „prenecháva“ im svoju časť bytu. Následne súhlasil s návrhom riešenia bytovej otázky svojich detí, ktorú mu navrhla jeho najmladšia dcéra, a v ktorom je zahrnuté aj ďalšie užívanie predmetného družstevného bytu žalovanými 1/, 2/ za predpokladu vyplatenia ostatných súrodencov žalovaného 1/ spôsobom, že žalovaní 1/, 2/ zostanú bývať v byte na N. ul.č. X, tento byt zrekonštruujú a z bytu vyplatia sestru a matku U. - vlastníčku členských práv k bytu.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 25. januára 2017 sp. zn. 8 Co 380/2016 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovaným priznal náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Odvolací súd vo svojom odôvodnení poukázal na znenie ustanovenia § 42a ods. 2 OZ, z ktorého vyplýva skutočnosť, že odporovateľnými nemôžu byť tzv. ekvivalentné právne úkony, pri ktorých nedochádza k objektívnemu zmenšeniu majetku dlžníka. Ide predovšetkým o kúpne zmluvy, ktoré uzavrel dlžník ako predávajúci a pri ktorých za predanú vec obdržal kúpnu cenu, teda ekvivalent v peniazoch. Je však potrebné, aby išlo o reálne ekvivalentné právne úkony. V konaní o odporovacej žalobe preto musí byť preukázaný záver, že odporovaný právny úkon je skutočne ekvivalentným úkonom, a to nie iba formálne, t. j. s poukazom na jeho znenie, ale fakticky, teda že dlžník za určité plnenie nadobudol iné plnenie skutočne rovnocennej - ekvivalentnej povahy (rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 30 Cdo 2435/2006 z 05.03.2008). Vzhľadom na to je zrejmé, že v danej súvislosti treba posúdiť všeobecnú (obvyklú) cenu, ktorú by bolo možné dosiahnuť pri predaji veci (nehnuteľnosti) a to v dobe uzavretia odporovanej kúpnej zmluvy. Preto o ukracujúci právny úkon v zmysle ustanovenia § 42a OZ nejde, ak dlžník dostal od nadobúdateľa za prevedené veci, práva alebo iné majetkové hodnoty skutočne (reálne) ich obvyklú cenu alebo mu za ne bola inak poskytnutá primeraná (rovnocenná) náhrada. Konštatoval, že súd prvej inštancie sa vecou nezaoberal z vyššie uvedeného hľadiska a nevenoval pozornosť skutočnostiam relevantným pre rozhodnutie predmetnej veci. Stotožnil sa so súdom prvej inštancie zisteným skutkovým stavom avšak mu vytkol, že spomenutú zmluvu o prevode členských práv a povinností si nezaodovážil a neoboznámil sa s jej obsahom, hoci išlo v predmetnej veci o základný listinný dôkaz. Bolo na žalovaných preukázať, že úmysel U. ukrať žalobcu nemohli v čase urobenia odporovaného právneho úkonu (zmluvy o prevode členských práv a povinností) ani pri vyvinutí náležitej starostlivosti rozpoznať. Súčasne v konaní nebolo preukázané, že by U. pri prevode členských práv a povinností konala „v súlade s vôľou“ žalobcu a v tomto ohľade sa odvolací súd stotožnil s odvolacou argumentáciou žalobcu. Ohľadne použitia ustanovenia § 3 ods. 1 OZ podľa odvolacieho súdu je odporovateľnosť právneho úkonu zákonom upravený inštitút, a preto uplatnenie odporovateľnosti žalobou na súde nemôže byť výkonom práva, ktorý by bol v rozpore s dobrými mravmi. Napriek vyššie uvedenému odvolací súd mal za to, že žalobe nemožno vyhovieť. Zdôraznil, že rozhodnutie súdu, ktorým bolo odporovacej žalobe vyhovené, predstavuje podklad na to, že veriteľ sa môže na základe exekučného titulu vydanému proti dlžníkovi domáhať vykonania exekúcie postihnutím toho, čo odporovaným (právne neúčinným) právny úkonom ušlo z majetku dlžníka, a to nie proti dlžníkovi, ale proti osobe, s ktorou alebo v ktorej prospech bol právny úkon urobený. V prípade, že uspokojenie veriteľa z tohto majetku nie je dobre možné, musí sa veriteľ namiesto určenia neúčinnosti právneho úkonu domáhať, aby mu ten, komu z odporovateľného právneho úkonu dlžníka vznikol prospech, vydal takto získané plnenie. Žalovaní sú od 25. mája 2009 vlastníkami predmetného bytu, ktorý kúpili od SBD Bratislava II. Za tejto situácie už žiadne členské práva a povinnosti vzťahujúce sa k predmetnému bytu neexistujú, keďže tento byt už nie je družstevným bytom, ale je bytom vo vlastníctve žalovaných ako bývalých členov bytového družstva. Preto neprichádza do úvahy určenie neúčinnosti zmluvy o prevode členských práv a povinností zo 7. februára 2008 v zmysle § 42a a nasl. OZ, ale žalobca musí získať exekučný titul, ktorým mu bude priznaná náhrada voči žalovaným, ktorí mali z odporovateľného právneho úkonu prospech. V prejednávanej veci odporovaným právny úkonom ušli z majetku dlžníčky U. členské práva a povinnosti viažuce sa k družstevnému bytu č. X. na N. ul. č. X. v B., pričom odporovaný právny úkon bol urobený v prospech žalovaných. Tí však v roku 2009 predmetný byt kúpili do vlastníctva. Členské práva a povinnosti, ktoré by sa viazali k tomuto bytu, teda neexistujú (bytové družstvo už nie je jeho vlastníkom). Za tejto situácie členské práva a povinnosti nemožno v exekučnom konaní postihnúť a odporovacia žaloba preto neprichádza do úvahy.

3. Žalobca podal proti rozsudku odvolacieho súdu dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z § 421 ods. 1 písm. a / a b/ Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Dovolateľ poukázal na to, že odvolací súd vyriešil právne otázky podstatné pre rozhodnutie vo veci nesprávne, čím zaťažil konanie vadou nesprávneho právneho posúdenia veci. Uviedol, že v rámci konania bolo preukázané, že Zmluvou o prevode členských práv žalovaní nadobudli právo na prevod družstevného bytu do ich osobného vlastníctva, a to za cenu podľa § 17 ods. 7 zákona č. 182/1993 Z.z., t.j. za cenu zodpovedajúcu nesplatenému investičnému úveru s príslušenstvom pripadajúceho na tento byt. V tejto súvislosti dal žalobca do pozornosti, že po viac ako 40 rokoch splácania splátok predmetného investičného úveru bola zostatková hodnota nesplateného investičného úveru s príslušenstvom s najväčšou pravdepodobnosťou nulová, z čoho možno ustáliť záver, že k prevodu predmetného bytu do osobného vlastníctva žalovaných v roku 2009 došlo bezodplatne (resp. za odplatu symbolického charakteru). Zmluvou teda žalovaní nadobudli majetkovú hodnotu, ktorá bola totožná s majetkovou hodnotou predstavujúcou predmetný byt. V danej súvislosti žalobca odkázal na rozsudok Okresného súdu Bratislava II zo dňa 22. septembra 2010, ktorým mu bol priznaný nárok na zaplatenie finančnej čiastky 46.700,-eur, čo zodpovedá polovici hodnoty predmetného družstevného bytu určenej znaleckým posudkom. Znalec v tomto konaní na základe zadania vyššie uvedeného súdu prvej inštancie určoval všeobecnú hodnotu predmetného bytu a súd túto hodnotu posúdil ako totožnú s hodnotou predmetného členského podielu k družstevnému bytu. Na podporu uvedených záverov žalobca poukázal aj na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Cdo 29/2000, podľa ktorého „členstvo v bytovom družstve, na rozdiel od iných typov družstiev, má konkrétny obsah v tom zmysle, že práva a povinnosti člena sú spojené s jednotlivým, presne špecifikovaným bytom. Pokiaľ sa potom členské práva a povinnosti prevádzajú (alebo prechádzajú), prevádza sa (prechádza) vo svojej podstate právo dispozície ku konkrétnemu bytu, ktorý však zostáva vo vlastníctve družstva, voči ktorému má aj nový člen povinnosti“. Uzatvorením zmluvy o prevode družstevného bytu do osobného vlastníctva oprávneného nájomcu totiž nedochádza k reálnemu prevodu vlastníckych oprávnení z družstva na oprávneného nájomcu, nakoľko všetkými týmito oprávneniami v čase uzatvorenia zmluvy už tento oprávnený nájomca disponuje. Všetky práva tvoriace majetkovú hodnotu bytu teda patria pred uzatvorením takejto zmluvy o prevode družstevného bytu rovnakému subjektu ako po uzatvorení takejto zmluvy. Jediným podstatným následkom uzatvorenia zmluvy o prevode družstevného bytu do osobného vlastníctva oprávneného nájomcu je zmena zápisu vlastníka bytu v katastri nehnuteľností z bytového družstva na oprávneného nájomcu. Z daného vyplýva, že majetková hodnota, ktorá ušla z majetku U. odporovaným právnym úkonom je odo dňa účinnosti zmluvy až do dnešného dňa stále majetkom žalovaných. Ohľadne daného poukázal žalobca na rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3 Cdo 291/2006, ktorý uvádza: „to znamená, že v takomto prípade nedochádza k nadobudnutiu nového majetku, ani rozmnoženiu doterajšieho majetku za trvania manželstva, ale ide iba o zmenu, ktorá nemá vplyv na povahu veci ako predmetu osobného vlastníctva“. Dovolateľ vyslovil názor, že aj z uvedenej vety rozsudku Najvyššieho súdu SR možno dovodiť záver, že v prípade, ak sa prevádza družstevný byt do osobného vlastníctva, nedochádza k nadobudnutiu nového majetku, ale ide iba o zmenu, ktorá nemá vplyv na povahu veci ako predmetu osobného vlastníctva. Premena členských práv k družstevnému bytu na vlastnícke právo k predmetnému bytu podľa Transformačného zákona, alebo podľa zákona č. 182/1993 Z.z., nemá žiadny vplyv na povahu veci ako predmetu osobného vlastníctva, ktorá zostáva nezmenená. V nadväznosti na uvedené žalobca vyslovil názor, že záver odvolacieho súdu, že členské práva k družstevnému bytu už neexistujú, a teda neexistuje majetková hodnota, ktorú by bolo možné v exekučnom konaní postihnúť je nesprávny, a je v rozpore s uvádzanou judikatúrou Najvyššieho súdu SR. Vzhľadom na vyššie uvedené táto majetková hodnota existuje, po celý čas trvania tohto konania je vo vlastníctve žalovaných. Jedinou zmenou týkajúcou sa tejto majetkovej hodnoty je zmena jej formy, ku ktorej došlo v roku 2009 na základe zákonom zakotvenej transformácie. V danom

prípade však žalovaní stále vlastní majetkovú hodnotu, ktorá ušla z majetku dlžníka – U., a z tejto majetkovej hodnoty sa žalobca môže uspokojiť v rámci exekučného konania. Žalobca poukázal na to, že vyriešenie uvedenej právnej otázky nemožnosti uplatnenia odporovacej žaloby podľa prvej časti ustanovenia § 42b ods. 4 OZ zo strany odvolacieho súdu bolo jediným dôvodom potvrdenia rozsudku súdu prvej inštancie. Ak teda odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie postupoval nesprávne, a odvolaniu napriek tomu nevyhovel výlučne z dôvodu, že veriteľ mal podať žalobu podľa druhej časti § 42b OZ a nie podľa prvej časti § 42b OZ, interpretoval dané ustanovenie v prospech dlžníka, t.j. v rozpore s účelom inštitútu odporovateľnosti právnych úkonov predvídaných zákonodarcom. Žalobca považoval za nepochybné, že rozhodnutie v danej veci záviselo od vyriešenia právnej otázky, či v prípade, ak majetok, ktorý ušiel z majetku dlžníka odporovaným právnym úkonom, týkajúci sa prevodu členských práv k družstevnému bytu, je prípustná odporovacia žaloba podľa prvej časti ustanovenia § 42b ods. 4 OZ, alebo je v takomto prípade nevyhnutné uplatniť žalobu o finančnú náhradu podľa druhej časti ustanovenia § 42b ods. 4 OZ. S poukazom na vyššie uvedené je žalobca toho názoru, že odvolací súd vyriešil túto právnu otázku nesprávne a keďže žalobca nemá vedomosť o tom, že by bola táto otázka vyriešená v praxi dovolacieho súdu, je daný dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP ako aj to, že odvolací súd sa vysporiadal s touto právnou otázkou v rozpore s ustálenou praxou dovolacieho súdu, v dôsledku čoho je daný aj dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Žalobca navrhol, aby dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie, prípadne aby zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie a vrátil vec na ďalšie konanie pred súdom prvej inštancie.

4. Žalovaní sa vyjadrili k dovolaniu a uviedli, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu považujú za vecne správne, nakoľko je jasné, zrozumiteľné a dostatočne odôvodnené. Navrhli, aby najvyšší súd dovolanie zamietol ako nedôvodné.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

6. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

7. V zmysle § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Výpočet dôvodov uvedených v § 421 ods. 1 CSP je taxatívny. Všetky dôvody prípustnosti dovolania, ktoré sú vymenované v tomto ustanovení, sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, riešenie ktorej viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu. Táto otázka má byť vymedzená tak, aby odpoveď na ňu priniesla vyriešenie právneho problému, a zároveň aby jej právne posúdenie odvolacím súdom prinieslo všeobecné riešenie tej istej typovej právnej situácie. Práve posúdenie, či konkrétna otázka už bola alebo nebola dovolacím súdom vyriešená posudzuje dovolací súd.

8. Dovolateľ namieta, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil otázku, či v prípade, ak majetok, ktorý ušiel z majetku dlžníka odporovaným právnym úkonom, je prípustná

odporovacia žaloba podľa prvej časti ustanovenia § 42b ods. 4 OZ, alebo je v takomto prípade nevyhnutné uplatniť žalobu o finančnú náhradu podľa druhej časti ustanovenia § 42b ods. 4 OZ.

9. Dovolací súd po zistení, že sú splnené všetky podmienky dovolacieho konania, vrátane odôvodnenia dovolania prípustným dovolacím dôvodom, pristúpil k skúmaniu predpokladov prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 C.s.p., pričom dospel k záveru, že tieto sú splnené. Rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od dovolateľom vymedzenej právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu doposiaľ riešená nebola (§421 ods.1 pís. b/ C.s.p.).

10. Najvyšší súd má síce vo veciach vyslovenia neúčinnosti právnych úkonov podľa § 42a a nasl. OZ pomerne bohatú rozhodovaciu činnosť, ale jej súčasťou nie je riešenie právnej otázky nastolenej dovolaním.

11. Právna úprava odporovateľnosti právnych úkonov je obsiahnutá v ustanoveniach §§ 42a a 42b Občianskeho zákonníka. Z hľadiska jej systematiky treba rozlišovať medzi aktívnou vecnou legitimáciou na uplatnenie odporovateľnosti (§ 42a ods. 1 Občianskeho zákonníka), podmienkami odporovateľnosti (§ 42a ods. 2 až 5 Občianskeho zákonníka), spôsobom uplatnenia odporovateľnosti (§ 42b ods. 1 Občianskeho zákonníka), pasívnou vecnou legitimáciou (§ 42b ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka) a právnymi následkami spojenými s úspešným odporovaním právnemu úkonu (§ 42b ods. 4 Občianskeho zákonníka).

12.1. Právna veda aj súdna prax je v zhode v posúdení účelu, predmetu a subjektov inštitútu odporovateľnosti právnych úkonov.

12.2. Účelom odporovateľnosti je zabrániť ukráteniu veriteľa pri uspokojovaní jeho vymáhateľnej pohľadávky. Právne úkony dlžníka ukracujú uspokojenie pohľadávky veriteľa vtedy, ak vedú k zmenšeniu majetku dlžníka a ak v dôsledku nich vzniknuté zmenšenie majetku má súčasne za následok, že veriteľ nemôže dosiahnuť uspokojenie svojej pohľadávky z majetku dlžníka, hoci nebyť týchto úkonov, by sa aspoň čiastočne uspokojil (Rc 64/2002). Neúčinnosť právneho úkonu voči určitej osobe v podstate znamená, že veriteľ môže požadovať uspokojenie svojej pohľadávky z predmetu odporovaného právneho úkonu tak, akoby k tomuto úkonu vôbec nedošlo.

12.3. Predmetom odporovateľnosti sú právne úkony. Zákon taxatívne nevymedzuje, ktoré právne úkony môžu byť odporovateľnosťou napadnuté, preto do tohto okruhu patria všetky právne úkony, ktorým sa zhoršuje možnosť veriteľa na uspokojenie jeho pohľadávky. Postačuje, že daný právny úkon zmenšuje majetok dlžníka na úkor veriteľa. Súdna prax medzi také úkony zaradila kúpnu zmluvu, darovaciu zmluvu, prevzatie dlhu, postúpenie pohľadávky, odmietnutie dedičstva, odmietnutie daru, odpustenie dlhu, úmyselné nevymáhanie dlhu spôsobujúce premlčanie nároku, prevzatie nevýhodného ručiteľského záväzku, použitie časti majetku na vklad do základného imania obchodnej spoločnosti.

12.4. Právo odporovať právnym úkonom sa viaže na veriteľovu pohľadávku, preto podľa zákona prislúcha iba veriteľovi a jej nadobúdateľovi v dôsledku singulárnej alebo univerzálnej sukcesie. Odporovať možno len úkonom dlžníka. Len dlžník môže ukrátiť nároky veriteľa. Ak iná osoba než dlžník urobí úkon, ktorým by sa ukrátili práva veriteľa, nemá to za následok vznik odporovateľnosti. Pod dlžníkom veriteľa je však potrebné rozumieť nielen osobu, ktorá je zaviazaná splniť veriteľovi vlastný dlh, ale aj ručiteľa a ďalšie osoby, ktoré sú z dôvodu akcesorickej a subsidiárnej povinnosti zákonom zaviazané uspokojiť pohľadávku veriteľa. Právo domáhať sa odporovateľnosti má veriteľ aj vtedy, ak je nárok proti dlžníkovi z jeho odporovateľného právneho úkonu už vymáhateľný alebo ak už bol dokonca uspokojený (§42a

ods. 1 druhá veta OZ).

13. Formu a účinky uplatnenia odporu upravuje ustanovenie §42b OZ.

13.1. Právo odporovať, teda subjektívne odporové právo veriteľ realizuje formou žaloby, ktorej znenie má smerovať na vyslovenie neúčinnosti konkrétne určeného právneho úkonu. Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí z 30.apríla 2007 sp. 4Cdo 44/2007 (uverejnenom pod. č. R 5/2008) vyslovil, že odporovacia žaloba nie je určovacou žalobou podľa § 80 O.s.p. (§ 137 písm. c/ C.s.p. - poznámka dovolacieho súdu), preto žalobca nemusí preukazovať naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Odporovateľný právny úkon sa stáva neúčinný až tým, že ho súd za neúčinný vyhlási. Odporovateľnosť nemožno riešiť ako predbežnú otázku, keď i zo samotného gramatického výkladu ustanovenia § 42b ods. 4 OZ vyplýva, že právna neúčinnosť právneho úkonu je dôsledkom úspešného odporovania.

13.2. Zmyslom žaloby je teda dosiahnutie súdneho rozhodnutia, ktorým je určené, že právny úkon dlžníka, ukracujúci uspokojenie veriteľovej vymáhateľnej pohľadávky je voči veriteľovi neúčinný. Súd v skutočnosti neurčuje existenciu alebo neexistenciu právneho pomeru, ale rozhoduje konštitutívne, keď vyhlasuje právny úkon za neúčinný. Právna neúčinnosť odporovateľného právneho úkonu je neúčinnosťou relatívnou, t.j. táto neúčinnosť patrí iba veriteľovi, ktorý sa úspešne domáhal odporovateľnosti právneho úkonu. Vyslovenie neúčinnosti právneho úkonu zakladá veriteľovi priamy nárok domáhať sa uspokojenia svojej pohľadávky voči tomu, kto mal z odporovateľného úkonu prospech, a to výlučne z toho čo odporovateľným právnym úkonom ušlo z dlžníkovho majetku. Vznik tohto nároku však nemôže predchádzať úspešnému odporovaniu, pretože môže nastať až ako jeho právny dôsledok. Priznaniu takéhoto nároku preto musí predchádzať právoplatné určenie neúčinnosti právneho úkonu.

13.3. Predpokladom naplnenia účelu odporovateľnosti je teda v prvom rade dosiahnutie výroku rozsudku, ktorým sa konkrétny právny úkon určí za neúčinný. Existencia rozsudového výroku o neúčinnosti konkrétneho právneho úkonu dlžníka je podkladom pre uspokojenie veriteľovej pohľadávky. Následne na uspokojenie veriteľovej vymáhateľnej pohľadávky možno vykonať exekúciu napr. predajom vecí tak, ako by k zmene jej vlastníctva z dlžníka na iný subjekt (subjekt žalovaný v konaní o určenie neúčinnosti právneho úkonu) nebolo došlo (§ 42b ods. 4, časť vety pred bodkočiarkou OZ). Pokiaľ však nie je možné uspokojiť vymáhateľnú pohľadávku veriteľa z toho, čo odporovateľným úkonom ušlo z dlžníkovho majetku, právoplatný rozsudok o neúčinnosti právneho úkonu veriteľovi uspokojenie pohľadávky neumožní. Judikatúra je totiž konštantná v tom, že rozhodnutím o odporovacej žalobe nedochádza k zmene subjektu povinného v exekučnom konaní (rozsudok NSSR z 13. 10.2011 sp. zn. 3 M Cdo 15/2010). Rozhodnutie, ktorým súd odporovacej žalobe vyhovel, nerieši, a to ani v procesnej rovine, postavenie účastníkov exekučného konania; určuje len neúčinnosť právneho úkonu s tými dôsledkami, že veriteľ (oprávnený) môže požadovať uspokojenie svojej vymáhateľnej pohľadávky z toho, čo daným právnym úkonom ušlo z dlžníkovho (povinného) majetku. Zo zákona nevyplýva ani právo veriteľa domáhať sa žalobou voči osobe, v prospech ktorej bol právny úkon urobený uloženia povinnosti strpieť výkon rozhodnutia postihnutím majetku, ktorý bol predmetom odporovateľného právneho úkonu.

13.4. Ak teda nie je možné uspokojiť vymáhateľnú pohľadávku veriteľa z toho, čo odporovateľným úkonom ušlo z dlžníkovho majetku má veriteľ právo na náhradu voči tomu, kto mal z odporovateľného právneho úkonu prospech. Ide o peňažnú náhradu, ktorá nepodlieha právnemu režimu náhrady škody a táto náhrada je obmedzená výškou získaného prospechu. Toto právo musí veriteľ uplatniť žalobou na plnenie. Toto právo môže veriteľ uplatniť samostatnou žalobou alebo súčasne v jednej žalobe spolu s nárokom na určenie neúčinnosti právneho úkonu.

Súd však nemôže žalobu o vyslovenie neúčinnosti právneho úkonu zamietnuť z dôvodu, že prichádza do úvahy iba žaloba na plnenie v zmysle §42b ods. 4 veta za bodkočiarkou OZ. Žaloba na plnenie totiž nie je odporovacou žalobou v zmysle § 42b ods.1 OZ.

13.5. Vyššie uvedený záver má oporu aj v historickom výklade. Odpor proti právnomu úkonu, ktorým dlžník ukracoval uspokojenie veriteľovej pohľadávky podľa zákona č. 141/1950 Sb. Občianskeho zákonníka (§ 46 a nasl.) bolo možné uplatniť nielen žalobou, ale aj námietkou proti žalobe. Dobová judikatúra (R 1/1956) vyslovila, že „žaloba, ktorou sa odpor podľa § 46 uplatňuje, je spravidla žalobou na plnenie uvedeného obsahu, nie je žalobou na určenie, že právny úkon, o ktorý ide - pokiaľ skracuje uspokojenie veriteľovej vymáhateľnej pohľadávky - nemá voči nemu právne následky. Neúčinnosti právneho úkonu sa teda súd zaoberá len ako predbežnou otázkou v dôvodoch rozhodnutí, nie v jeho výroku. Tomu tak bude však aj vtedy, ak sa odpor uplatní námietkou.“ Súčasne platný Občiansky zákonník právnu úpravu, podľa ktorej by veriteľovi pre uplatnenie odporového práva postačovala námietka, čo celý proces uspokojenia jeho pohľadávky zefektívňoval, však neprevzal.

14. Podľa názoru najvyššieho súdu odvolací súd pri riešení žalovaným v dovolaní označenej právnej otázky svoje rozhodnutie založil na vecne nesprávnom právnom názore.

14.1. V danom prípade odporovateľným právnym úkonom je zmluva o prevode členských práv a povinností k družstevnému bytu č. X. na N. ul. č. X., v B. zo X.XX.XXXX uzavretá medzi U. a žalovanými 1/ a 2/. V prípade vyslovenia neúčinnosti tohto právneho úkonu by sa mohol žalobca domáhať uspokojenie svojej vymáhateľnej pohľadávky postihnutím majetkového práva, ktoré ušlo z majetku dlžníčky U. Žalovaní však ešte pred podaním žaloby členské právo k družstevnému bytu stratili. Ak teda odvolací súd zamietnutie žaloby o vyslovenie neúčinnosti predmetného právneho úkonu odôvodnil výlučne nemožnosťou uspokojenie sa veriteľa z toto práva, rozhodol nesprávne. Súd je povinný rozhodnúť o tom, či predmetným právnym úkonom boli alebo neboli naplnené podmienky uvedené v ustanovení § 42a OZ.

14.2. Otázkou, či majetková hodnota ktorú žalovaní nadobudli zmluvou o prevode členských práv k družstevnému bytu je totožná s majetkovou hodnotou predstavujúcou vlastnícke právo k predmetnému bytu sa dovolací súd nezaoberal, pretože od jej vyriešenia rozhodnutie odvolacieho súdu nezáviselo. Odvolací súd ju ani neriešil nakoľko pre predmet daného konania nie je právne významná. Predmetom konania je žaloba o určenie, že právny úkon – zmluva o prevode členských práv a povinností k družstevnému bytu č. X. na N. ul. č. X, v B. zo X.XX.XXXX je voči žalobcovi právne neúčinná. Ďalší postup veriteľa pri vymáhaní jeho pohľadávky je predmetom iného potenciálneho konania (exekučného konania voči priamemu dlžníkovi, resp. konania o náhradu podľa §42b ods. 4 veta za bodkočiarkou OZ).

15. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie žalobcu je nielen procesne prípustné (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP), ale tiež dôvodné (§ 432 CSP), lebo je v ňom opodstatnene namietnuté, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Na podklade prípustného a dôvodne podaného dovolania zrušil najvyšší súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

35.**R O Z H O D N U T I E**

Uplatnenie nároku na nemajetkovú ujmu poškodenou osobou, pozostalou po blízkej osobe, usmrtenej pri dopravnej nehode v súvislosti s prevádzkou motorového vozidla v trestnom konaní voči osobe, ktorá škodu spôsobila, nemá za následok spočívanie plynutia premlčacej doby počas trvania trestného konania i voči poisťovateľovi osoby, ktorá škodu spôsobila.

(uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 23. apríla 2020 sp. zn. 5 Cdo 102/2017)

Z o d ô v o d n e n i a:

1.1. Okresný súd Bardejov (ďalej len „súd prvej inštancie“ event. „prvoinstančný súd“) rozsudkom z 9. júna 2015 č. k. 5 C 103/2011-62 uložil žalovaným 1/ a 2/ povinnosť zaplatiť žalobkyni 1/ sumu 7 000 Eur, žalobcovi 2/ sumu 7 000 Eur a žalobkyni 3/ sumu 7 000 Eur, do troch dní po právoplatnosti rozsudku (prvý výrok). Zároveň vyslovil, že v rozsahu plnenia jedným zo žalovaných zaniká povinnosť druhého zo žalovaných (druhý výrok). V prevyšujúcej časti žalobu zamietol (tretí výrok). Vo výroku konštatoval, že o trovách konania bude rozhodnuté po právoplatnosti rozsudku (štvrtý výrok). Žalovaným 1/ a 2/ uložil povinnosť zaplatiť spoločne a nerozdielne na jeho účet súdny poplatok vo výške 696 Eur, do 15 dní od právoplatnosti rozsudku (piaty výrok).

1.2. V odôvodnení rozhodnutia poukázal na zákonné znenia článkov 1 ods. 2, 7 ods. 5 a 19 ods. 2 Ústavy SR, článku 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, a na zákonné znenia ustanovení § 11, § 13 ods. 1 až 3 a § 100 Občianskeho zákonníka.

1.3. V súvislosti s odôvodnením rozhodnutia vo veci samej súd prvej inštancie konštatoval, že vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv žalobcov došlo v deň dopravnej nehody 19. februára 2008, pri ktorej došlo k úmrtiu manžela žalobkyne 1/ a otca žalobcov 2/ a 3/. Zásah do ich osobnostných práv nastal momentom jeho smrti v podobe rôznej formy, najmä citovej ujmy (šoku, traumy, smútku a straty zo spoločenstva s blízkou osobou). Základ nároku je preto daný. Námietku premlčania vznesenú zo strany obidvoch žalovaných vyhodnotil ako nedôvodnú, pretože podľa súdnej praxe riadnym uplatnením nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v trestnom konaní sa prerušuje plynutie premlčacej doby a spočíva do skončenia trestného konania. Súdna prax a judikatúra je jednotná aj v tom, že v prípade uplatneného nároku sa aplikuje všeobecná trojročná premlčacia doba a plynie od okamihu, kedy k neoprávnenému zásahu došlo. V tejto súvislosti poukázal i na to, že v čase dopravnej nehody, kedy došlo k zásahu do osobnostných práv žalobcov 1/ až 3/ boli žalobcovia 2/ a 3/ ešte maloletí a ich zákonnou zástupkyňou bola žalobkyňa 1/. Ako ich zákonná zástupkyňa uplatnila v trestnom konaní okrem nároku na náhradu vecnej škody aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy a to celkom vo výške 1 000 000,- Sk tak za seba, ako aj za maloleté deti (žalobcov 2/ a 3/) a skutočnosť, že ide o deliteľné plnenie, je potrebné v súlade s ustanovením § 512 ods. 1 Občianskeho zákonníka vykladať tak, že u každého poškodeného bol uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v rovnakej miere, teda v podiele 1/3 z celkovo uplatnenej sumy pre každého z troch oprávnených. Takto uplatnený nárok treba považovať za nárok uplatnený u každého z troch poškodených v sume zodpovedajúcej 1/3 z celkovo uplatnenej sumy 1 000 000,- Sk, čo zodpovedá u každého jedného

oprávneného aktuálne sumu 11 064,64 Eur. V zmysle vyššie uvedeného považoval súd prvej inštancie žalobou uplatňované nároky za nároky uplatnené dňa 12. mája 2008 v trestnom konaní a od toho dňa do právoplatnosti trestného rozkazu došlo k prerušeniu premlčacej doby a premlčacia doba spočívala. K dopravnej nehode došlo 19. februára 2008, kedy došlo aj k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv žalobcov, premlčacia doba začala plynúť 20. februára 2008, prerušila sa dňa 12. mája 2008 a spočívala do právoplatnosti trestného rozkazu t. j. do 12. decembra 2008. Keďže nárok bol v občianskoprávnom konaní uplatnený podaním žaloby na súd dňa 30. mája 2011, žaloba bola podaná v trojročnej všeobecnej premlčacej dobe, teda včas, a preto uplatnené nároky nie sú premlčané. Súd prvej inštancie ďalej poukázal na to, že žalobcovia sa domáhali voči žalovaným náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá im bola spôsobená ako pozostalým po nebohom manželovi žalobkyne 1/ a otcovi žalobcov 2/ a 3/ usmrtením osoby im blízkej (manžela a otca) pri dopravnej nehode dňa 19. februára 2008, ktorá podľa výsledkov trestného konania bola spôsobená žalovanou 1/. V tejto súvislosti ďalej konštatoval, že je viazaný rozhodnutím o vine vydanom v trestnom konaní, teda o tom, že skutok, ktorý je prečinom usmrtenia podľa § 149 ods. 1 Trestného zákona sa stal a že ho spáchala žalovaná 1/, ktorá zaň bola uznaná vinnou. Súd prvej inštancie taktiež poukázal na to, že pri svojom rozhodovaní vychádzal i z toho, že otázka zodpovednosti žalovaných za vzniknutú nemajetkovú ujmu bola už judikovaná aj Súdnym dvorom EÚ a to rozsudkom vo veci Haasová C-22/12 a rozsudkom vo veci Drozdovs C-277/12. Týmito rozsudkami bola riešená prejudiciálna otázka položená Krajským súdom v Prešove, ktorá sa týka náhrady nemajetkovej ujmy v súvislosti so zodpovednosťou za škodu spôsobenú motorovými vozidlami. Podľa týchto rozsudkov pod pojmom ujma na zdraví je potrebné rozumieť akúkoľvek ujmu, ak jej náhrada vyplýva zo zodpovednosti poisteného za škodu spôsobenú motorovými vozidlami z vnútroštátneho práva uplatniteľného v danom spore, ktorá bola spôsobená zásahom do osobnostnej integrity, čo zahŕňa tak fyzickú ako aj psychickú traumu. Súdny dvor dospel k záveru, že medzi škody, ktoré sa musia z povinného zmluvného poistenia nahradiť, patrí aj nemajetková ujma, ak možno náhradu tejto ujmy požadovať podľa vnútroštátneho práva. Keďže zodpovednosť žalovaných vyplýva z ustanovení § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka, pričom táto zodpovednosť vznikla na základe dopravnej nehody, potom platí, že povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode. Pretože eurokonformnému aj ústavne konformnému výkladu pojmu škoda zodpovedá pre účely poistného krytia rozširujúci výklad pojmu škoda aj v zmysle najnovšej judikatúry Európskeho súdneho dvora, je potrebné považovať nárok za dôvodne uplatnený aj voči žalovanej 2/, teda poisťovni. Súd prvej inštancie preto dospel k záveru, že aj na strane žalovanej 2/ (poisťovne) bola splnená podmienka vecnej pasívnej legitímácie v tomto spore. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že v dôsledku protiprávneho konania žalovanej 1/ došlo k zásahu do práva na ochranu súkromia a rodinného života žalobcov v dôsledku straty im blízkej osoby - manžela a otca, s ktorým tvorili plnohodnotne fungujúcu rodinu, pričom následky tohto zásahu sú nenapraviteľné. Satisfakciu vo forme odsúdenia žalovanej 1/ za prečin a jej prejavujúcu ľútosť nemožno vzhľadom na závažnosť ujmy a jej nezvratiteľnosť považovať za dostatočnú satisfakciu. Pri strate blízkej osoby následkom smrti žiadna z morálnych foriem zadosťučinenia nie je postačujúca. Vychádzajúc z toho dospel súd prvej inštancie k záveru, že boli splnené predpoklady pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, nakoľko v čase dopravnej nehody žalobkyňa 1/ mala 38 rokov, žalobca 2/ 17 a pol roka a bol študentom strednej školy, a žalobkyňa 3/ necelých 15 rokov a bola ešte žiačkou základnej školy. V danej súvislosti zdôraznil, že deti v tomto veku si už plne uvedomujú a prežívajú následky, ktoré spôsobuje smrť blízkej osoby, prežívajú pocity úzkosti, strachu, obáv z budúcnosti v dôsledku straty rodinného aj ekonomického zázemia, ktoré potrebujú pre úspešné štúdium a svoj úspešný štart do života, majú už vytvorené silné citové väzby a sú pripravené o možnosť tieto ďalej rozvíjať a tešiť sa z prítomnosti blízkej osoby. Po zhodnotení uvedených aspektov a zohľadňujúc aj výsledky dokazovania v rámci

predmetného trestného konania a skutočnosť, že ujma bola spôsobená žalovanou 1/ z nedbanlivosti, na zľadovatelej vozovke, a aj vzhľadom na určitú satisfakciu žalobcom už vo forme odsúdenia žalovanej 1/ v trestnom konaní, a i vzhľadom na okolnosti na strane poškodeného (obete dopravnej nehody), vychádzajúc aj z existujúcej súdnej praxe pri posudzovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch v obdobných veciach, za primeranú výšku náhrady považoval u každého zo žalobcov sumu 7 000,- Eur. Preto žalobe žalobcov 1/ až 3/ na náhradu nemajetkovej ujmy sčasti, t. j. v uvedenom rozsahu vyhovel a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. V tejto súvislosti uviedol, že nemohol neprihliadať na to, že žalovaná 1/ v čase dopravnej nehody nebola pod vplyvom alkoholu, počasie v čase dopravnej nehody bolo veľmi nepriaznivé, napriek z toho plynúcemu objektívnemu riziku možných dopravných nehôd sa tak žalovaná 1/, ale aj poškodený (ako spolujazdec v inom aute ako žalovaná 1/), rozhodli pre cestu motorovým vozidlom. Tiež poukázal na to, že bral do úvahy aj záver znaleckého posudku (z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie súdne lekárstvo znalcov MUDr. A. J. a MUDr. K. J), z ktorého bolo preukázané, že poškodený bol v stave ľahkého stupňa opilsti, čo malo vplyv na rýchlosť jeho reakcií a mieru jeho úsudku, a prihliadal aj na to, že z uvedeného posudku vyplýva, že pravdepodobne ako spolujazdec nebol pripútaný bezpečnostným pásom a takisto zrejme nesledoval situáciu pred vozidlom, pretože sa ani nesnažil zadržať rukami (došlo by k ich poraneniu buď na prístrojoch paneli alebo na čelnom skle).

1.4. Súd prvej inštancie ďalej konštatoval, že žalobcovia preukázali vecnú pasívnu legitimitáciu oboch žalovaných. Poistiteľ vykonávajúci povinné zmluvné poistenie zodpovednosti má rovnaké postavenie ako priamy škodca, a teda žalobcovia sa môžu domáhať a žiadať plnenie aj samostatne tak od škodcu ako aj od poisťovateľa, plnenie môžu však dostať iba raz. Preto na povinnosť zaplatiť žalobcom priznaný nárok zaviazal obidvoch žalovaných, s tým, že v rozsahu plnenia jedným zo žalovaných zaniká povinnosť druhého zo žalovaných.

2.1. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 27. februára 2017 sp. zn. 8Co/33/2016 na základe odvolania žalovanej 1/ i žalovanej 2/ potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch, ktorými uložil žalovaným 1/ a 2/ povinnosť zaplatiť žalobkyni 1/ sumu 7 000 Eur, žalobcovi 2/ sumu 7 000 Eur a žalobkyni 3/ sumu 7 000 Eur, do troch dní po právoplatnosti rozsudku a vyslovil, že v rozsahu plnenia jedným zo žalovaných zaniká povinnosť druhého zo žalovaných (prvý výrok). Žalobcom 1/ až 3/ priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalovaným 1/ a 2/ v rozsahu 100 % (druhý výrok).

2.2. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd konštatoval, že po preskúmaní odvolaním napadnutej časti rozsudku súdu prvej inštancie v zmysle ustanovení § 379 a § 380 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“) bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 CSP dospel k záveru, že odvolania žalovaných 1/ a 2/ nie sú opodstatnené a preto napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Podľa jeho názoru, súd prvej inštancie zistil skutkový stav dostatočným spôsobom, vec správne právne posúdil a vo veci rozhodol zákonným spôsobom. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia v reakcii na odvolanie poukázal na niektoré aspekty. Pokiaľ žalovaná 2/ vo svojom odvolaní namietala svoju pasívnu vecnú legitimitáciu poukazujúc okrem iného aj na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 301/2012 zo dňa 31. marca 2016, z ktorého vyplýva, že náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch nepatrí medzi nároky, ktoré sú kryté poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, tak v tejto súvislosti uviedol, že dospel k záveru, že v prejednávanej veci je potrebné sa od tejto rozhodovacej praxe odkloniť. Odôvodnil to tým, že ustanovením § 4 ods. 1 a 2 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (ďalej aj „zákon č. 381/2001 Z.z.“) sa do slovenského právneho poriadku implementovali ustanovenia smernice

Rady 72/166/EHS o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti, ako aj druhej smernice Rady 84/5/EHS o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel (v súčasnosti kodifikované v spoločnej smernici č. 2009/103/ES o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a kontrole plnenia tejto povinnosti). Zdôraznil, že výkladom citovaných ustanovení (resp. obsahovo totožných ustanovení smerníc 72/166/EHS a 84/5/EHS) sa zaoberal Súdny dvor Európskej únie v súdom prvej inštancie uvedenom rozsudku z 24. októbra 2013 vo veci C-22/12, Katarína Haasová proti Rastislavovi Petříkovi, Blanke Hologovej, v ktorom konštatoval, že čl. 3 ods. 1 smernice 2009/103/ES sa má vykladať tak, že povinné zmluvné poistenie má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Súdny dvor Európskej únie v tejto súvislosti vyslovil, že smernica ponecháva členským štátom právo určiť, aká škoda bude krytá a aké budú podmienky poistenia, no ich sloboda v tomto smere bola neskôr obmedzená (ods. 43 a 46). Súdny dvor navyše dodal, že na veci nič nemení ani zaradenie § 11 a 13 Občianskeho zákonníka do inej časti než úpravy náhrady škody. Ak totiž zodpovednosť poisteného vznikla z dopravnej nehody a mala občianskoprávnu povahu, nič nenasvedčuje, že na túto zodpovednosť sa nevzťahuje vnútroštátne hmotné právo zodpovednosti za škodu, na ktoré odkazujú uvedené smernice (body 57 a 58). Súdny dvor v tomto odseku v podstate vyslovil, že pojem „zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel“ používaný v smernici 2009/103/EHS treba vykladať čiastočne autonómne a podradiť podeň aj také nároky, ktoré národné právo nezaraďuje medzi nároky „na náhradu škody“ v prísnom slova zmysle, ak ich podstata je podobná (teda ak majú občianskoprávny charakter a ich vznik je v dôsledku protiprávnej udalosti - dopravnej nehody). Podľa už uvedeného bolo toto ustanovenie zavedené do právneho poriadku na účel implementácie čl. 1 a čl. 3 smernice 2009/103/EHS. Preto je povinnosťou súdov prihliadať na znenie a účel tohto ustanovenia smernice pri výklade ustanovení uvedeného zákona. Vzhľadom na vyššie uvedené, ustanovenie § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z. treba vyložiť tak, že poistenie zodpovednosti kryje (za splnenia ostatných podmienok uvedených v ods. 4) aj nároky pozostalých na náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka a pozostalí (ako poškodení) môžu tieto nároky v zmysle § 15 ods. 1 citovaného zákona uplatniť priamo proti poisťovateľovi, a to rovnako, ako všetky ostatné nároky na náhradu škody. V prejednávanej veci teda podľa názoru odvolacieho súdu vyplýva dôvodnosť pasívnej legitimácie žalovanej 2/ v tomto spore, a teda žalobcovia majú nárok na náhradu nemajetkovej ujmy nielen proti žalovanej 1/, ktorá bola trestným rozkazom Okresného súdu Bardejov zo dňa 20. novembra 2008 sp. zn. 2T 195/2008 uznaná vinnou z prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1 Trestného zákona, ale aj voči žalovanej 2/. V tejto súvislosti odvolací súd poukázal aj na rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 474/2016 zo dňa 17. augusta 2016. Vo vzťahu k námietke premlčania odvolací súd poukázal na skutočnosť, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch - tzv. peňažná satisfakcia je osobným právom majetkovej povahy, ktorá podlieha premlčaniu vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe počítanej odo dňa nasledujúceho po dni, kedy k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv došlo (viď rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zo dňa 21. septembra 2008 sp. zn. 5 Cdo 278/2007, R 75/2008, R 58/2014). Stotožnil sa so záverom súdu prvej inštancie, že žalobou uplatňované nároky boli uplatnené včas, pretože žalobkyňa 1/ uplatnila právo riadne a včas u iného príslušného orgánu v rámci trestného konania v súlade s ustanovením § 46 ods. 3 Trestného poriadku dňa 12. mája 2008 a to vo svojom mene, ako aj v mene svojich detí - žalobcov 2/ a 3/. Trestným rozkazom Okresného súdu Bardejov zo dňa 20. novembra 2008 č.k. 2 T 195/2008-177 bola s uplatneným nárokom na náhradu škody odkázaná na konanie vo veciach občianskoprávných. To znamená, že riadnym a včasným uplatnením nároku v trestnom konaní

došlo k prerušeniu plynutia premlčacej doby od uplatnenia nároku do právoplatného skončenia trestného konania, teda do právoplatnosti trestného rozkazu t.j. do dňa 12. decembra 2008. Vzhľadom na to, že nárok bol v občianskoprávnom konaní uplatnený podaním žaloby na súd dňa 30. mája 2011, žaloba bola podaná včas v trojročnej všeobecnej premlčacej dobe. Pokiaľ ide o námietku žalovanej 2/, že vo vzťahu k nej premlčacia doba nebola prerušená, a teda nemohla ani spočívať, odvolací súd poukázal na ustanovenie § 15 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z.z., v zmysle ktorého na premlčanie nároku na náhradu škody proti poisťovateľovi platí rovnaká úprava ako na premlčanie nároku proti osobe, ktorá škodu spôsobila. V tejto súvislosti odvolací súd poukázal aj na to, že hoci k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv žalobcov došlo dňa 19. februára 2008, zo žiadnych skutočností, ktoré sú obsahom trestného spisu Okresného súdu Bardejov sp. zn. 2 T 195/2008 nebolo možné zistiť, u ktorého z poisťovateľov mala žalovaná 1/ uzatvorené povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, a teda zo strany žalobkyne 1/ ani nebolo objektívne možné zistiť, voči ktorému konkrétnemu poisťovateľovi má takýto nárok uplatniť. S ohľadom vyššie uvedené, ako aj extenzívny výklad pojmu škoda, ktorý zodpovedá eurokonformnému výkladu citovaného zákona, mal odvolací súd za to, že predmetná námietka žalovanej 2/ nie je dôvodná.

2. 3. V súvislosti s výškou priznanej nemajetkovej ujmy odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie pri určení výšky nemajetkovej ujmy správne prihliadol aj na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, a teda že ujma bola žalovanou 1/ spôsobená z neobľahosti, za nepriaznivých poveternostných podmienok (zľadovatelá vozovka). Rovnako náležite zohľadnil aj okolnosti na strane poškodeného J. H., a teda ľahký stupeň jeho opilsti a nepripútanie bezpečnostným pásom, ktoré ako naznačuje znalecký posudok, mohli tiež do istej miery prispieť k spôsobenému následku. Tieto okolnosti súd prvej inštancie posúdil dostatočne komplexne, čo v konečnom dôsledku ovplyvnilo aj ním prisúdenú výšku nemajetkovej ujmy.

3.1. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná 2/ (ďalej aj „dovolatelka“) dovolanie, v ktorom žiadala, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu, ako aj súdu prvej inštancie zmenil a žalobu voči nej zamietol.

3.2. Prípustnosť dovolania odôvodnila explicitným poukázaním na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

3.3. V odôvodnení dovolania uviedla, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj rozhodnutie súdu prvej inštancie považuje za nesprávne a to ohľadom uznania jej pasívnej vecnej legitímácie v predmetnom spore (o náhradu nemajetkovej ujmy pozostalých po obeti dopravnej nehody). Táto nesprávnosť vychádza z absolútnej ignorácie platnej vnútroštátnej právnej úpravy, právnej teórie ako aj relevantnej a konštantnej rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. V tejto súvislosti poukázala na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. marca 2016, sp. zn. 3 Cdo 301/2012, a na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 15. mája 2017, sp. zn. 8 Cdo 219/2016, v ktorých bol opätovne konštatovaný právny záver, že poisťovateľom nesvedčí pasívna legitímácia v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy za zásah do osobnostných práv pozostalých podľa ustanovenia § 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z. z. v spojení s ustanovením § 15 ods. 1 citovaného zákona, a to ani v čase po tom, ako Súdny dvor Európskej únie (ďalej len „ESD“) vydal dňa 24. októbra 2013 rozsudok C- 22/12 vo veci Haasová (ďalej len „Rozsudok ESD“). Prvoinštančný i odvolací súd sa podľa nej pokúšajú údajným eurokonformným a extenzívnym výkladom pojmu škoda dosiahnuť cieľ nie iný, ako priznať smerniciam EÚ priamy účinok vo vzťahu k nej a de facto tak prostredníctvom súdnej moci ad hoc nahradiť činnosť zákonodarnej moci.

3.4. Dovolatelka ďalej v dovolaní namietala, že súd prvej inštancie i odvolací súd sa

rovnako nesprávne a neadekvátne vysporiadali aj s ňou vznesenou námietkou premlčania nárokov žalobcov a to aj napriek skutočnosti, že poukazovala na relevantnú rozhodovaciu činnosť Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Ohľadne premlčania vo vzťahu k nej má za to, že odvolací súd pri svojom právnom názore odkazujúc na § 15 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z. a konštatovaní o údajnej objektívnej nemožnosti žalobkyne 1/ poznať konkrétneho poisťovateľa, proti ktorému by svoje nároky mohla uplatniť v čase po dopravnej nehode, sa len pokúsil „zhojiť“ právny záver vyslovený súdom prvej inštancie. Podľa jej názoru odvolací súd opomenul zohľadniť, že aj keď je pravdou, že v zmysle § 15 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z. na premlčanie priamych nárokov poškodených proti poisťovateľovi platí rovnaká právna úprava ako na premlčanie nároku proti osobe, ktorá škodu spôsobila, ale uvedené sa týka výlučne dĺžky premlčacej doby ako takej. Obidva sudy opomenuli, že priamy nárok poškodených proti poisťovateľovi je de iure nárok samostatný a z iného právneho dôvodu, ako nárok smerujúci proti žalovanej 1/. Z toho dôvodu nie je možné vo vzťahu k nej (žalovanej 2/) hovoriť o spočívání premlčacej doby v dôsledku uplatnenia škodových nárokov v rámci trestného konania vedeného výlučne proti žalovanej 1/. Tvrdenie odvolacieho súdu o údajnej objektívnej nemožnosti zo strany žalobkyne 1/ vedieť, kto bol poisťovateľom predmetného vozidla, je nepravdivé a zavádzajúce, nakoľko daná informácia je verejne dostupná na webovom sídle kancelárie poisťovateľov pri zadaní EČV konkrétneho vozidla a konkrétneho dátumu.

3.5. K aplikovanému rozhodnutiu ESD odvolacím súdom dovolateľka poznamenala, že úlohou prejudiciálneho rozsudku nie je rozhodnúť spor, ale iba poskytnúť vnútroštátnemu súdu taký výklad práva Únie, ktorý mu pomôže pri jeho aplikácii. ESD vo veci zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami podal iba výklad smerníc zaoberajúcich sa predmetnou problematikou, za žiadnych okolností však nepodal a ani nemohol podať výklad vnútroštátnych predpisov. V súvislosti s tým poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 301/2012. Vzhľadom na to je podľa nej nevyhnutné prihliadať jedine na vnútroštátnu právnu úpravu a (česko) slovenskú judikatúru, v ktorej je za súčasného stavu nesporne a jednoznačne vyriešená otázka diferenciacie pojmov náhrady škody a nemajetkovej ujmy. Právna úprava rozsahu poistenia zodpovednosti za škodu v ustanovení § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z.z. podáva taxatívny výpočet prípadov, ktoré podliehajú poisťovaniu plne v zhode s právnou úpravou spôsobu a rozsahu náhrady škody v Občianskom zákonníku v ustanoveniach § 442 a nasl., vrátane § 444. Pod takto vymedzenú škodu zákon č. 381/2001 Z. z. neumožňuje subsumovať náhradu nemajetkovej ujmy vyplývajúcu z § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pokiaľ sa tak poistený s poisťovňou nedohodne v poisťovnej zmluve. Žalovaná 2/ ďalej upozornila na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 176/2012, zverejnený v Zbierke stanovísk NS a súdov SR č. 9/2014 pod číslom 127, t. j. R 127/2014, v ktorom sa uvádza, že platná právna úprava dôsledne rozlišuje medzi právom na ochranu osobnosti upraveným v § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka a právom na náhradu škody. Medzi týmito inštitútmi je pojmová aj obsahová odlišnosť, ktoré sú podmienené rôznou sférou ochrany zabezpečovanej Občianskym zákonníkom. Odvolací súd sa teda svojím rozhodnutím odchyľil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Pri opakovanom konštatovaní Najvyššieho súdu Slovenskej republiky o nemožnosti zahrnúť pod pojem škody na zdraví podľa § 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z. z. aj nemajetkovú ujmu podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, nie je možné, aby bola v takýchto sporoch pasívne legitimovaná. Keďže od roku 2001 nedošlo k žiadnej zmene relevantnej vnútroštátnej právnej úpravy, nie je ani v čase po Rozsudku ESD absolútne legitímny dôvod na zmenu výkladu príslušných zákonných ustanovení a ad hoc rozširovanie účelu zákona č. 381/2001 Z.z. a jeho cieľov oproti tým, ktoré boli celkom jednoznačne a nesporne zamýšľané a stanovené samotným zákonodarcom. Súd členského štátu EÚ nemôže smernice EÚ vykladať v rozpore s vnútroštátnym právom, smernica nemôže mať nikdy horizontálny ani obrátený vertikálny priamy účinok.

4. Žalobcovia vo vyjadrení k dovolaniu žalovanej 2/ uviedli, že vo veci posúdenia otázky premlčania nároku vo vzťahu k žalovanej 2/ sa stotožňujú s právnym názorom odvolacieho súdu. Poukázali na to že podľa § 15 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z. na premlčanie nároku na náhradu škody proti poisťovateľovi platí rovnaká právna úprava ako na premlčanie nároku proti osobe, ktorá škodu spôsobila. Vo vzťahu k otázke vnútroštátnej právnej úpravy poukázali na argumentáciu vlády SR vychádzajúcu z Uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 168/2009, ktorá bola zohľadnená Súdny dvorom EÚ a aj s ohľadom na ňu Súdny dvor EÚ záväzne vykonal výklad, že pod pojem ujma na zdraví, ktorý používa čl. 1. smernice je potrebné subsumovať tiež náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá vznikla pozostalým v súvislosti so smrťou blízkej osoby spôsobenou prevádzkou motorového vozidla. Nevyhnutnosť extenzívneho výkladu pojmu škoda na zdraví podľa § 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z. z., ktorý má zahŕňať aj imateriálnu ujmu, odôvodňoval Súdny dvor EÚ účelom smernice, ktorým je posilnenie ochrany pozostalých. V tejto súvislosti poukázali aj na znenie tlačového komuniké č. 144/13 zo dňa 24. októbra 2013 (týkajúce sa veci Haasová), v ktorom je uvedené, že ak vnútroštátne právo umožňuje rodinným príslušníkom obete dopravnej nehody požadovať náhradu utrpenej nemajetkovej ujmy, náhrada tejto ujmy musí byť krytá povinným zmluvným poistením motorového vozidla. V takom prípade sa minimálne poistné krytie upravené právom Únie pre prípad ujmy na zdraví uplatní aj na nemajetkovú ujmu. Žalobcovia sa nestotožnili ani s názorom žalovanej 2/ uvedeným v dovolaní, že súdy sa údajným eurokonformným a extenzívnym výkladom pojmu škoda snažili dosiahnuť to, aby smerniciam EU bol priznaný priamy účinok vo vzťahu k nej (žalovanej 2/) a tým de facto prostredníctvom súdnej moci ad hoc nahradiť činnosť zákonodarnej moci, z dôvodu, že Európsky súdny dvor jasne deklaruje svoj postoj v prípade povinnosti krytia poistením zodpovednosti za škodu. Rozhodnutie odvolacieho súdu považujú aj po tejto stránke za správne a to poukazujúc na výsledok prejudiciálneho konania vo veci Haasová, ako aj vo vzťahu k posúdeniu nemajetkovej ujmy a príčinnej súvislosti.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ event. „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalovanej 2/ je v časti neprípustné a v časti prípustné a dôvodné, a preto rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti týkajúcej sa žalovanej 2/ zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec v rozsahu zrušenia vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

6. V danom prípade dovolateľka vymedzila prípustnosť dovolania explicitným poukázaním na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, ale vychádzajúc z obsahu dovolania (podľa článku 11 ods. 1 Základných princípov CSP a ustanovenia § 124 ods. 1 CSP) možno konštatovať, že de facto vymedzila prípustnosť dovolania i podľa ustanovenia ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

7.1.1. Z obsahu dovolania (podľa článku 11 ods. 1 Základných princípov CSP a ustanovenia § 124 ods. 1 CSP) možno konštatovať, že dovolateľka prípustnosť dovolania vyvedeného z ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ CSP odôvodnila tým, že dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu i rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia otázky, (i) či škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla (podrobnejšiu argumentáciu dovolateľky vid' v bode 3. 5. odôvodnenia), a aj otázky, (ii) či ako poisťovateľ (t. j. poisťovňa, s ktorou mala žalovaná 1/ dojednané poistenie zodpovednosti podľa zákona č. 381/2001 Z. z.) je pasívne vecne legitimovaná

v spore o náhradu nemajetkovej ujmy spočívajúcej v zásahu do osobnostných práv pozostalých obeť dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla (podrobnejšiu argumentáciu dovolateľky vid' v bode 3. 3. odôvodnenia). V súvislosti s týmito dovolacími námietkami dovolací súd poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. júla 2017 sp. zn. 6 MCdo 1/2016, ktorý bol publikovaný v Zbierke stanovísk a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky R 8/2018 pod č. 61 s právnou vetou: „Škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obeť dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná.“ V odôvodnení uvedeného rozhodnutia bolo konštatované:

„Pre posúdenie otázky pasívnej legitimácie poisťovne je rozhodujúce riešenie otázky, čo treba rozumieť pod pojmom škoda (použitým v zákone č. 381/2001 Z. z.). Pre účely tohto zákona treba pojem škoda vykladať extenzívne v tom zmysle, že tento pojem zahŕňa aj nemajetkovú ujmu, ktorej náhrada patrí pozostalým (po blízkej osobe, usmrtenej pri dopravnej nehode v súvislosti s prevádzkou motorového vozidla) z titulu občianskoprávnej zodpovednosti za zásah do osobnostných práv, spočívajúci v zásahu do ich práva na súkromný a rodinný život. Účelom poistenia za škody spôsobené prevádzkou motorových vozidiel je zmierniť dôsledky škôd, ku ktorým došlo v súvislosti s touto prevádzkou. Aj podľa dôvodovej správy k zodpovednostnému zákonu je usmrtenie pri dopravnej nehode najzávažnejším dôsledkom tejto udalosti. Pokiaľ podľa súdnej praxe usmrtenie pri dopravnej nehode vyvoláva nielen občianskoprávnou zodpovednosť za škodu, ale aj občianskoprávnou zodpovednosť za neoprávnený zásah do osobnostných práv, musí byť aj táto zodpovednosť predmetom poistného krytia.

Ak by mal platiť výklad pojmu škoda vychádzajúci z textu zákona č. 381/2001 Z. z. (gramatický výklad), resp. výklad vychádzajúci výlučne z ustanovení Občianskeho zákonníka o zodpovednosti za škodu, teda ak by náhrada nemajetkovej ujmy pozostalých nemala byť predmetom poistného krytia, prinášalo by to značné majetkové riziko subjektov zodpovedajúcich za takúto nemajetkovú ujmu, ktoré by v individuálnych prípadoch mohlo viesť aj k ich bankrotu. Zároveň by to však mohlo znamenať aj neistotu pozostalých v tom smere, či im prisúdená náhrada bude aj skutočne poskytnutá, resp. riziko, že v prípadoch insolvenčie (platobnej neschopnosti) zodpovedného subjektu táto nebude vymožitelná. Neprijateľnosť týchto dôsledkov vyžaduje extenzívnu interpretáciu pojmu škoda pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. tak, že doň patrí aj náhrada nemajetkovej ujmy za zásah do osobnostných práv pozostalých a teda že aj táto náhrada je predmetom poistného krytia. Pri výklade a aplikácii právnych predpisov totiž nemožno opomíňať ich účel a zmysel, pričom platí, že súd nie je absolútne viazaný doslovným znením zákona, ale sa od neho smie (a dokonca musí) odchýliť, ak to vyžaduje účel zákona, história jeho vzniku, systematická súvislosť a pod.

Pri výklade pojmu škoda pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. treba vychádzať z chápania tohto pojmu v komunitárnom práve. Zodpovednostný zákon bol totiž výsledkom transpozície smerníc Európskej únie, ktoré boli nahradené t. č. platnou Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti. Táto smernica síce nedefinuje pojem škoda, ale z jej textu je zrejmé, že pod týmto pojmom rozumie osobnú ujmu a škodu na majetku, resp. používa slovné spojenie utrpenie „ujmy alebo škody“, či používa termíny „akákoľvek ujma alebo škoda“ alebo „akákoľvek škoda“. Komunitárne právo chápe škodu ako majetkovú aj nemajetkovú ujmu, resp. za ujmu považuje škodu majetkovú aj nemajetkovú (tu por. napr. rozsudok SD EÚ zo 6. mája 2010 vo veci C-63/09 Axel Walz proti

Clickair SA).“

7.1.2. V konečnom dôsledku otázka extenzívneho výkladu pojmu „škoda“ v zákone č. 381/2001 Z. z. v kontexte nemajetkovej ujmy bola podrobená i prieskumu zo strany Ústavného súdu Slovenskej republiky v uznesení zo dňa 11. októbra 2016 sp. zn. III. ÚS 666/2016, z odôvodnenia ktorého vyplýva právna veta, že *«pojmem „škoda“ použitý v zákone č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla je ústavne konformným spôsobom interpretovateľný extenzívne tak, že zahŕňa aj nemajetkovú (imateriálnu) ujmu podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti, s cieľom maximálnej novej miery rešpektovania cieľov relevantnej únijnej regulácie.»*

7.1.3. Po vydaní rozhodnutia z 31. júla 2017 sp. zn. 6 MCdo 1/2016 najvyšší súd nevydal rozhodnutie, ktoré by v porovnaní s týmto rozhodnutím bolo založené na odlišných právnych záveroch. Dovolateľkou nastolené otázky boli najvyšším súdom posudzované v súlade so závermi vyjadrenými v uvedenom rozhodnutí napríklad aj v rozhodnutiach z 27. februára 2018 sp. zn. 6 Cdo 206/2017, z 27. februára 2018 sp. zn. 6 Cdo 143/2017, zo 14. júna 2017 sp. zn. 3 MCdo 1/2016, z 29. novembra 2018 sp. zn. 6 Cdo 80/2018 a sp. zn. 8 Cdo 6/2018 z 27. septembra 2018. Tieto rozhodnutia aktuálne považuje dovolací súd za rozhodnutia, ktoré predstavujú ustálenú rozhodovaciu prax v riešení otázky pasívnej legitímácie poisťovne v spore o náhradu nemajetkovej ujmy pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla, od ktorej sa odvolací súd v tomto spore neodklonil.

7.1.4. Uvedenými rozhodnutiami bol zároveň prekonaný právny názor uvedený v rozhodnutiach Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 168/2009, 4 Cdo 139/2011, 8 Cdo 219/2016, 3 Cdo 176/2012 a sp. zn. 3 Cdo 301/2012, na ktoré poukazovala dovolateľka v dovolaní.

7.1.5. Z uvedeného vyplýva, že v dovolateľkou vymedzených otázkach (špecifikovaných v bode 7.1.1. odôvodnenia) nedošlo zo strany odvolacieho súdu k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a preto ohľadom vyššie uvedených právnych otázok nebol splnený predpoklad prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, t. j. odklon odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

7.1.6. Len pre úplnosť dovolací súd uvádza, že právny názor uvedený v rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. júla 2017 sp. zn. 6 MCdo 1/2016, ktorý bol publikovaný v Zbierke stanovísk a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky R 8/2018 pod č. 61 je potrebné aplikovať aj na daný prípad. Dovolací súd totiž už v niektorých svojich skorších rozhodnutiach (8 MCdo 4/2014, 3 Cdo 233/2015, 3 Cdo 223/2016) vyjadril právny názor, podľa ktorého nový (judikatúrou nanovo, prípadne inak formulovaný) právny názor sa aplikuje aj do minulosti (retrospektívne). Vychádza sa z prevažujúceho prístupu, že súd právo netvorí, ale iba nachádza. Pokiaľ dôjde k zmene judikatúry bez zmeny právnej normy, nejde o zmenu právneho pravidla; ide o tú istú normu, iba je nanovo vyjadrený jej obsah. Z toho vyplýva, že účinky zmeny judikatúry nemožno obmedziť len do budúcnosti. Sú, ktorý rozhoduje po zmene judikatúry, nemôže vedome aplikovať nesprávny, judikatúrou už prekonaný názor. Nový právny názor je vzhľadom na to potrebné aplikovať aj na všetky už prebiehajúce konania. Tým sa prípustné retrospektívne pôsobenie zmeny judikatúry líši od neprípustného retroaktívneho pôsobenia právnych noriem.

8.1. Ako už bolo uvedené (viď bod 3.4. odôvodnenia), dovolateľka v dovolaní namietala, že súd prvej inštancie i odvolací súd sa nesprávne a neadekvátne vysporiadali aj s ňou vznesenou námietkou premlčania nárokov žalobcov uplatnených vo vzťahu k nej, pričom konštatovala,

že odvolací súd opomenul zohľadniť, že aj keď je pravdou, že v zmysle § 15 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z. na premlčanie priamych nárokov poškodených proti poisťovateľovi platí rovnaká právna úprava ako na premlčanie nároku proti osobe, ktorá škodu spôsobila, ale táto úprava sa týka výlučne dĺžky premlčacej doby ako takej. V tejto súvislosti konštatovala, že priamy nárok poškodených proti poisťovateľovi je de iure nárok samostatný a z iného právneho dôvodu, ako nárok smerujúci proti žalovanej 1/. Z toho dôvodu nie je možné vo vzťahu k nej (žalovanej 2/) hovoriť o spočívajúcej premlčacej doby v dôsledku uplatnenia škodových nárokov v rámci trestného konania vedeného výlučne proti žalovanej 1/.

8.2. I keď dovolateľka (i) túto dovoláciu námietku formálne zahrnula pod uplatňovanú prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, vychádzajúc z obsahu dovolania (podľa článku 11 ods. 1 Základných princípov CSP a ustanovenia § 124 ods. 1 CSP), najmä zo skutočnosti, že v súvislosti s touto dovolacou námietkou nepoukázala na žiadne konkrétne rozhodnutia, ktoré by mali predstavovať ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu od ktorej sa odvolací súd v tejto otázke odklonil, možno konštatovať, že v tejto časti dovolania de facto vymedzila prípustnosť dovolania podľa ustanovenia ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, teda, že rozhodovanie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola riešená. Z obsahu dovolania možno vyvodiť, že tou otázkou je, **či v prípade ak si poškodená osoba (pozostalý po blízkej osobe, usmrtenej pri dopravnej nehode v súvislosti s prevádzkou motorového vozidla) uplatní v trestnom konaní (v rámci tzv. adhézneho konania) nárok na náhradu škody, eventuálne nemajetkovej ujmy voči osobe, ktorá škodu spôsobila, dôjde k spočívaniu (dočasnému zastaveniu) plynutia premlčacej doby počas trvania trestného konania i voči poisťovateľovi (poisťovní) osoby, ktorá škodu spôsobila (škodcovi).** Ako vyplýva z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, poukázal na ustanovenie § 15 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z.z., v ktorom je uvedené, že *na premlčanie nároku na náhradu škody proti poisťovateľovi platí rovnaká úprava ako na premlčanie nároku proti osobe, ktorá škodu spôsobila*, teda z tohto ustanovenia de facto vyvodil záver (totožný so záverom súdu prvej inštancie), že pokiaľ počas trvania predmetného trestného konania došlo k spočívaniu premlčacej doby voči žalovanej 1/ (osobe, ktorá škodu spôsobila), v zmysle uvedeného ustanovenia došlo k spočívaniu premlčacej doby i vo vzťahu k žalovanej 2/ (dovolateľke), t.j. voči poisťovateľovi (poisťovní) osoby, ktorá škodu spôsobila.

8.3. Dovolací súd zastáva názor, že uvedená interpretácia ustanovenia § 15 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z. a z nej vyvodený právny záver je nesprávny. Toto ustanovenie (ktoré má charakter lex specialis) je potrebné vykladať tak, že na premlčanie nároku na náhradu škody, a ako vyplýva z vyššie uvedeného odôvodnenia (bod 7 odôvodnenia) i na premlčanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy platí rovnaká právna úprava vo vzťahu k osobe, ktorá škodu spôsobila (škodcovi) i vo vzťahu k poisťovateľovi (poisťovní) tejto osoby a to v tom smere, že vo vzťahu k obidvom subjektom sa aplikuje právna úprava premlčania vyplývajúca z ustanovenia § 101 Občianskeho zákonníka (ktorá má charakter lex generalis), podľa ktorej sa toto právo premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe, pretože právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, je právom majetkovej povahy (viď napr. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. novembra 2012 sp. zn. 2 Cdo 194/2011, publikovaný pod R 58/2014, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 17. februára 2011 sp. zn. 5 Cdo 265/2009, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 17. februára 2017, rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. novembra 2017 sp. zn. 8 Cdo 24/2017, ale i uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. septembra 2013, sp. zn. IV. ÚS 542/2013-18). Inak povedané, uvedené ustanovenie upravuje (iba) to, že vo vzťahu k obidvom subjektom sa uplatňuje rovnaká právna úprava dĺžky premlčacej doby, ale v žiadnom prípade ho nemožno interpretovať tak, že napr. eventuálne spočívajúce plynutie premlčacej doby týkajúce sa jedného subjektu predstavuje

automaticky spočítanie plynutia premlčacej doby týkajúce sa druhého subjektu. Objektívne môže nastať situácia (ako v prejednávanom spore), keď si poškodený (resp. poškodení) uplatnil (uplatnili) nárok v trestnom konaní voči osobe, ktorá škodu spôsobila (škodcovi) a teda v takom prípade logicky dôjde k spočítaniu premlčacej doby (len) vo vzťahu k tejto osobe.

9. Z uvedeného vyplýva, že rozhodnutie odvolacieho súdu vo vzťahu k žalovanej 2/ (dovolateľke) vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci v zásadnej právnej otázke pre správne rozhodnutie (špecifikovanej v bode 8.2. odôvodnenia), pričom išlo o právnu otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola riešená, a teda v tejto časti dovolania bola daná nielen prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 421 ods.1 písm. b/ CSP, ale aj jeho dôvodnosť.

10. Z uvedených dôvodov dovolaciemu súdu neostala iná možnosť, ako rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti týkajúcej sa žalovanej 2/ zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a v rozsahu zrušenia vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

36.**R O Z H O D N U T I E**

Premlčanie práva na náhradu nemajetkovej ujmy za rozhodnutie o väzbe, ktorá bola spôsobená poškodenému za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom nemôže byť posudzované podľa § 23 tohto zákona, ale ho treba posudzovať podľa príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka.

Nárok na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe v zmysle § 8 ods. 5 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov nie je podmienený povinnosťou podať proti rozhodnutiu o väzbe sťažnosť alebo iný opravný prostriedok.

(rozsudok Najvyššieho súdu SR z 30. septembra 2019, sp. zn. 6 Cdo 75/2017)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Žalobou podanou na Okresnom súde Košice II 5. 11. 2010 sa žalobkyňa domáhala voči žalovanej zaplata náhrady nemajetkovej ujmy v sume 6 000,- Eur za rozhodnutia o väzbe vykonanej od 5. 1. 2000 do 5. 4. 2000 a od 7. 2. 2006 do 7. 10. 2006 a ďalej náhrady nemajetkovej ujmy v sume 100 000,- Eur za nezákonné trestné stíhanie a jeho neprimeranú dĺžku, poukazujúc na to, že trestné stíhanie u nej začalo uznesením o vznesení obvinenia 30. 11. 1999 a skončilo právoplatnosťou rozsudku o oslobodení spod obžaloby dňom 27. 5. 2009.

2. Okresný súd Košice II (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom zo 7. júla 2014 č. k. 17C/166/2010-613 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni 39 300,- Eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku a vo zvyšku žalobu zamietol. Uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy za vykonanú väzbu a za nezákonné a neprimerane dlhé trestné stíhanie uznal za opodstatnený. V prípade väzby považoval za primeranú náhradu žalobou uplatnenú sumu 6 000,- Eur, zatiaľ čo v prípade trestného stíhania za primeranú náhradu považoval sumu 33 300,- Eur, preto v prípade tejto náhrady žalobu vo zvyšku zamietol.

3. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne i žalovanej rozsudkom z 28. júna 2016 sp. zn. 6 Co/768/2014 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo vyhovujúcom výroku v časti, v ktorej bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 20 250,- Eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku, a v zamietajúcom výroku, ktorým bola žaloba vo zvyšku zamietnutá. Zároveň napadnutý prvoinštančný rozsudok zmenil vo vyhovujúcom výroku v časti nad priznanú sumu 20 250,- Eur do sumy 39 300,- Eur tak, že žalobu v tejto časti zamietol. V odôvodnení rozsudku uviedol, že súd prvej inštancie vykonal dokazovanie v rozsahu dostatočnom pre úplné zistenie skutkového stavu, dospel k správnym skutkovým zisteniam a zo zisteného skutkového stavu vyvodil aj správny právny záver o splnení zákonných predpokladov pre vznik zodpovednosti žalovanej za škodu spôsobenú rozhodnutím štátneho orgánu v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“), resp. za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci v zmysle zákona č. 514/2013 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len zákon č. 514/2003

Z. z.“). Ďalej uviedol, že podrobné, presvedčivé a vecne správne sú aj dôvody prvoinštančného rozsudku v potvrdenej časti, s ktorými sa stotožňuje a na tieto odkazuje. Pokiaľ však ide o výšku uplatneného nároku na rozdiel od súdu prvej inštanície považoval za primeranú celkovú náhradu nemajetkovej ujmy v sume 20 250,- Eur, z toho náhradu nemajetkovej ujmy za rozhodnutia o väzbe v sume 6 000,- Eur a za nesprávny úradný postup, spočívajúci v nezákonnosti a neprimeranej dĺžke trestného konania, v sume 14 205,- Eur. V súvislosti so záverom o primeranosti náhrady nemajetkovej ujmy poukázal na to, že určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy je vecou úvahy súdu, ktorá však nemôže byť svojvoľná a nepreskúmateľná. Vyslovil názor, že primeranosť nemajetkovej ujmy treba vždy posudzovať, resp. určovať aj v kontexte s ďalšími hmotnoprávnymi predpismi, upravujúcimi obdobnú problematiku, napr. so zákonom č. 215/2006 Z. z. Vychádzajúc z uvedeného určenie celkovej výšky náhrady nemajetkovej ujmy odôvodnil tým, že táto by nemala presiahnuť výšku odškodnenia obetí násilného trestného činu s následkami smrti, ktoré v čase jeho rozhodovania predstavovalo sumu 20 250,- eur.

4. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalobkyňa i žalovaná. Žalobkyňa napadla dovolaním zmeňujúci výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bola žaloba nad priznanú sumu 20 250,- Eur do 39 300,- Eur zamietnutá a časť nadväzujúceho potvrdzujúceho výroku, ktorým bola žaloba v prevyšujúcej časti, t. j. nad sumu 39 300,- Eur zamietnutá. Žiadala, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti zmenil a uložil žalovanej povinnosť zaplatiť jej sumu 85 750,- Eur, alebo aby ho v tejto časti zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnila dovolacím dôvodom vyplývajúcim z ustanovenia § 420 písm. f/ zák. č. 160/2015 Z. z., Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C. s. p.“), t. j. porušením jej práva na spravodlivý proces, a dovolacím dôvodom vyplývajúcim z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c) C. s. p., t. j. nesprávnym právnym posúdením veci v otázke, ktorá je podľa jej názoru dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Za takúto otázku označila otázku aplikácie § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. v znení od 1. 1. 2013, ktorým bol s účinnosťou od uvedeného dňa zavedený horný limit pre náhradu nemajetkovej ujmy. Vyčítala odvolaciemu súdu, že toto ustanovenie aplikoval napriek tomu, že uplatnený nárok vznikol pred nadobudnutím jeho účinnosti (pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 412/2012 Z. z., ktorým bol novelizovaný zákon č. 514/2003 Z. z. s doplnením § 17 ods. 4), v dôsledku čoho došlo k neprípustnému porušeniu princípu zákazu retroaktivity. Za rozhodnutia dovolacieho súdu, v ktorých je táto otázka rozhodovaná rozdielne, označila uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) zo 16. marca 2016 sp. zn. 7 Cdo 262/2015 a rozsudok najvyššieho súdu z 30. septembra 2013 sp. zn. 6 M Cdo 15/2012. Písomným podaním doručeným najvyššiemu súdu 19. 6. 2017 oznámila, že na dovolacom dôvode podľa § 420 písm. f) C. s. p. netrvá a dovolanie nežiada z tohto dovolacieho dôvodu prejsť.

5. Žalovaná napadla dovolaním rozsudok odvolacieho súdu v potvrdzujúcom výroku v časti, v ktorej jej bola uložená povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 20 250,- Eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Žiadala rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania odôvodnila porušením jej práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) C. s. p. a nesprávnym právnym posúdením veci v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) C. s. p. Písomným podaním doručeným dovolaciemu súdu 10. 7. 2017 oznámila, že na dovolacom dôvode uplatnenom podľa § 420 písm. f) C. s. p. netrvá a žiada rozsudok odvolacieho súdu preskúmať len z dovolacieho dôvodu, ktorým je nesprávne právne posúdenie veci. Nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom namietala vo viacerých právnych otázkach, ktoré podľa jej názoru v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte neboli vyriešené. Išlo o otázky:

1/ či v konaní o náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. má všeobecný súd právomoc

posudzovať prieťahy, ku ktorým malo dôjsť v inom konaní pred súdom alebo orgánom verejnej moci.

2/ či premlčanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy za rozhodnutie o väzbe má byť posudzované podľa § 23 zákona č. 58/1969 Zb.

3/ či jednoročná premlčacia lehota podľa § 23 zákona č. 58/1969 Zb. má objektívny charakter a či v dôsledku toho nedochádza k jej spočívaniu po dobu šiestich mesiacov od podania žiadosti o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody.

4/ či nárok na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe nevzniká, ak si osoba, na ktorej bola väzba vykonaná, väzbu zavinila sama.

5/ či v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. podmienkou priznania nároku na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe je povinnosť podať proti uzneseniu o väzbe sťažnosť alebo iný opravný prostriedok.

6/ či je správna taká aplikácia § 17 ods. 4 zákona č. 514//2003 Z. z., pri ktorej sa vychádza z minimálnej mzdy v čase rozhodovania a nie v čase spáchania skutku (trestného činu).

6. Najvyšší súd (ďalej aj „dovolací súd“) po zistení, že obe dovolania boli podané včas (§ 427 C. s. p.), na to oprávnenými osobami (§ 424 C. s. p.), zastúpenými v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

7. Najprv sa však musel vysporiadať s procesnou situáciou, ktorá nastala v súvislosti s písomnými podaniami strán, ktorými oznámili, že netrvajú na dovolacom dôvode uplatnenom podľa § 420 písm. f) C. s. p., a teda ktorými fakticky vzali dovolanie v tejto časti späť. I keď Civilný sporový poriadok neupravuje čiastočné späťvzatie dovolania ale len späťvzatie dovolania ako celku s procesným následkom zastavenia dovolacieho konania, treba podľa názoru dovolacieho súdu, rešpektujúc dispozičnú zásadu vyplývajúcu z čl. 7 ods. 1 C. s. p., tento procesný úkon v zásade (ak tým nedochádza k porušeniu procesných práv druhej strany) akceptovať. Dovolací súd sa preto podanými dovolaniami z hľadiska dovolacieho dôvodu uplatneného podľa § 420 písm. f) nezaoberal, ale vychádzal z toho, že je nimi uplatnený len dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 C. s. p., t. j. nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom.

8. Podľa § 419 C. s. p. proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

9. Podľa § 421 ods. 1 C. s. p. dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

10. Pri skúmaní prípustnosti dovolania žalobkyne, ktorá nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom odôvodnila nesprávnym riešením otázky aplikácie § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. v znení od 1. 1. 2013, poukazujúc zároveň na to, že táto otázka je riešená dovolacím súdom rozdielne, dospel dovolací súd k záveru, že nie sú splnené predpoklady prípustnosti dovolania. Od vymedzenej právnej otázky totiž nezáviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, keďže z odôvodnenia jeho rozsudku je dostatočne a bez akýchkoľvek pochybností zrejmé,

že § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. v znení od 1. 1. 2013 odvolací súd na daný prípad neaplikoval. Výslovne totiž uviedol, že určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy je vecou úvahy súdu, ktorá však nemôže byť svojvoľná a nepreskúmateľná, a že primeranosť nemajetkovej ujmy treba vždy posudzovať, resp. určovať aj v kontexte s ďalšími hmotnoprávnymi predpismi, upravujúcimi obdobnú problematiku, napr. so zákonom č. 215/2006 Z.z. Okrem toho nebol splnený ani ďalší predpoklad prípustnosti dovolania, a to rozdielne riešenie vymedzenej otázky v rozhodnutiach dovolacieho súdu označených žalobkyňou, pretože aplikáciou § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. v znení od 1. 1. 2013 sa najvyšší súd v rozsudku z 30. septembra 2013 sp. zn. 6 M Cdo 15/2012 vôbec nezaoberal, čo napokon žalobkyňa v dovolaní aj sama konštatovala.

11. Prípustnosť dovolania žalovanej z dovolacieho dôvodu uplatneného podľa § 421 ods. 1 písm. b) C. s. p. skúmal dovolací súd osobitne u každej ňou vymedzenej právnej otázky, pričom dospel k záveru, že u otázok č. 1/, 3/, 4/, a 6/ nebol splnený predpoklad prípustnosti dovolania vyplývajúci z § 421 ods. 1 C. s. p., a to že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od ich vyriešenia.

12. Od otázky č. 1 (či v konaní o náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. má všeobecný súd právomoc posudzovať prieťahy, ku ktorým malo dôjsť v inom konaní pred súdom alebo orgánom verejnej moci) rozhodnutie odvolacieho súdu nezáviselo, pretože túto otázku odvolací súd neriešil, resp. svoju právomoc, či kompetenciu zaoberať sa základnými predpokladmi zodpovednosti za uplatnenú nemajetkovú ujmu a v rámci nich aj predpokladom existencie nesprávneho úradného postupu, spočívajúceho v neprimeranej dĺžke trestného konania, nijako v dovolaní napadnutom rozsudku nespochybnil. Napriek tomu však dovolací súd považuje za potrebné poznamenať, že od otázky právomoci súdu, pre určenie ktorej je rozhodujúci predmet sporu, treba odlišovať otázku viazanosti súdu pri riešení tzv. predbežných otázok v zmysle § 135 Občianskeho súdneho poriadku platného v čase rozhodovania odvolacieho súdu.

13. Rozhodnutie odvolacieho súdu nezáviselo ani od otázky č. 3/ (či jednoročná premlčacia lehota podľa § 23 zákona č. 58/1969 Zb. má objektívny charakter a či v dôsledku toho nedochádza k jej spočívaniu po dobu šiestich mesiacov od podania žiadosti o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody), keďže premlčanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej rozhodnutím o väzbe posudzoval podľa Občianskeho zákonníka. Odvolací súd sa touto otázkou zaoberal len subsidiárne majúci za to, že ani v prípade, že by sa premlčanie malo posudzovať podľa § 23 uvedeného zákona, k premlčaniu by nedošlo, pretože táto lehota od podania žiadosti spočívala. Aj v tomto prípade dovolací súd považuje za potrebné poznamenať, že ak by uvedené ustanovenie bolo vo veci relevantné, spočívanie tejto lehoty nastáva a ide o subjektívnu lehotu - objektívna desaťročná lehota tu neprichádza do úvahy (por. Štefan Luby, Zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím alebo úradným postupom, Obzor Bratislava 1971, str. 121).

14. Predpoklad prípustnosti dovolania spočívajúci v tom, aby namietané nesprávne právne posúdenie veci sa týkalo otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, nebol splnený ani u otázky č. 4/ (či nárok na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe nevzniká, ak si osoba, na ktorej bola väzba vykonaná, väzbu zavinila sama). Odvolací súd totiž nespochybnil takú interpretáciu zákona č. 58/1969 Zb., resp. zákona č. 514/2003 Z. z., podľa ktorej nárok, v prípade zavinenia väzby, nevzniká. V predmetnej veci však dospel na základe skutkových zistení ku skutkovému záveru, že žalobkyňa si väzbu nezavinila. Žalovaná predmetnou otázkou v skutočnosti namietala skutkový záver odvolacieho súdu o nezavinení väzby žalobkyňou, ktorý dovolací súd nemôže preskúmať, pretože je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 C. s. p.).

15. Prípustnosť dovolania nebola spôsobilá založiť ani otázka č. 6 (či je správna taká

aplikácia § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. v znení od 1. 1. 2013, pri ktorej sa vychádza z minimálnej mzdy v čase rozhodovania a nie v čase spáchania skutku /trestného činu/, pretože od otázky správnej aplikácie označeného ustanovenia rozhodnutie odvolacieho súdu nezáviselo, keďže, ako už bolo uvedené, toto ustanovenie vôbec neaplikoval. Celkovú výšku náhrady nemajetkovej ujmy určil voľnou úvahou použijúc ako kritérium na jej určenie odkaz na zákon č. 215/2006 Z. z. a v rámci tejto úvahy vychádzal z aktuálnej výšky minimálnej mzdy.

16. Predpoklady prípustnosti dovolania žalovanej vyplývajúce z § 421 ods. 1 písm. b) C. s. p. však boli splnené pri otázkach č. 2/ a č. 5/, pretože od týchto otázok rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo a v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu v čase rozhodovania odvolacieho súdu (28. júna 2016) ešte neboli vyriešené. Dovolací súd preto v týchto otázkach podrobil rozsudok odvolacieho súdu meritórnemu dovolaciemu prieskumu. Pristúpil teda k posúdeniu dôvodnosti dovolania žalovanej z hľadiska uplatneného dovolacieho dôvodu, t. j. z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom v uvedených právnych otázkach vo väzbe na zistený skutkový stav.

17. Podľa názoru dovolacieho súdu odvolací súd otázku č. 2/ (či premlčanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy za rozhodnutie o väzbe má byť posudzované podľa § 23 zákona č. 58/1969 Zb.) vyriešil správne, keď premlčanie nároku posudzoval podľa Občianskeho zákonníka. Zákon č. 58/1969 Zb. totiž náhradu nemajetkovej ujmy neupravoval, a teda nepoznal. Na tom nič nemení skutočnosť, že odškodnenie vo forme náhrady škody ako peňažného plnenia pripúšťal pri bolesti a sťaženi spoločenského uplatnenia, ktoré vo svojej podstate mali povahu ujmy nemajetkovej. Premlčanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy za rozhodnutie o väzbe preto nemôže byť posudzované podľa § 23 zákona č. 58/1969 Zb., ale ho treba posudzovať podľa príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka, ktorého subsidiárne použitie upravoval § 20 zákona č. 58/1969 Zb. Nemožnosť priznania náhrady nemajetkovej ujmy pri zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím o väzbe podľa zákona č. 58/1969 Zb. z dôvodu, že tento zákon takúto náhradu neupravoval, konštatoval najvyšší súd už v rozsudku z 31. mája 2007 sp. zn. 4 Cdo 177/2005, v ktorom práve z tohto dôvodu vyslovil názor o možnosti jej priznania aplikáciou čl. 5 ods. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, majúci prednosť pred vnútroštátnou právnou úpravou. V súvislosti s otázkou premlčania nároku na náhradu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 58/1969 Zb. poukazuje dovolací súd aj na uznesenie najvyššieho súdu z 22. 11. 2017 sp. zn. 7 Cdo 194/2016, v ktorom najvyšší súd vyslovil názor, že zákon č. 58/1969 Zb. mal vo vzťahu k Občianskemu zákonníku povahu osobitného predpisu, čo zjavne mohlo platiť len na otázky upravované oboma týmito predpismi. O prípad takejto konkurencie nešlo pri práve na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktoré zákon č. 58/1969 Zb. nepoznal. Preto muselo byť logicky vylúčené tiež to, aby mohol upraviť aj podmienky výkonu ním nepoznaného práva (vrátane premlčania).

18. Aj otázku č. 5/ (či v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. podmienkou priznania nároku na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe je povinnosť podať proti uzneseniu o väzbe sťažnosť alebo iný opravný prostriedok) posúdil odvolací súd správne, pokiaľ vychádzal z takého výkladu príslušných ustanovení uvedeného zákona, podľa ktorého tento nárok takto podmienený nie je. Vyplýva to priamo zo znenia § 8 ods. 5 zákona č. 514/2003 Z. z., ktoré vznik práva na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe nepodmieňuje povinnosťou podať proti uzneseniu o väzbe sťažnosť alebo iný opravný prostriedok a nepodanie sťažnosti alebo iného opravného prostriedku proti rozhodnutiu o väzbe neuvádza ani ako okolnosť vylučujúcu vznik takéhoto práva, ktoré okolnosti inak taxatívne vymenúva odsek 6 tohto ustanovenia. Ustanovenie § 8 zákona č. 514/2003 Z. z. má povahu špeciálnej úpravy voči § 6 tohto zákona upravujúceho právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, podľa ktorého by sa postupovalo vtedy,

ak by rozhodnutie o väzbe bolo zrušené alebo zmenené pre nezákonnosť. Pre vznik zodpovednosti podľa § 8 ods. 5 zákona č. 514/2003 Z. z. sa nevyžaduje, aby rozhodnutie o vzatí do väzby bolo pre nezákonnosť zrušené. Podstatné je, či poškodený na základe väzobného rozhodnutia väzbu skutočne vykonal a či mu v príčinnej súvislosti s tým vznikla škoda, pričom rozhodujúcou okolnosťou je spôsob skončenia (výsledok) trestného konania.

19. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobkyne ako neprípustné odmietol (§ 447 písm. c/ C. s. p.) a dovolanie žalovanej ako nedôvodné zamietol (§ 448 C. s. p.).

37.**R O Z H O D N U T I E**

Žaloba prehlasovaného vlastníka bytu a nebytového priestoru na určenie neplatnosti hlasovania, ktorého predmetom bolo udelenie súhlasu na vykonanie dobrovoľnej dražby (§ 14 zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov) musí smerovať proti všetkým vlastníkom bytov a nebytových priestorov v dome; len oni sú záložnými veriteľmi a majú pasívnu vecnú legitimáciu v predmetnom spore.

(uznesenie Najvyššieho súdu SR z 23. apríla 2019, sp. zn. 6 Cdo 133/2018)

Z o d ô v o d n e n i a:

1. Okresný súd Banská Bystrica (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 9. októbra 2014 č. k. 15 C 1/2014-182 rozhodol, že rozhodnutie žalovaného prijaté na písomnom hlasovaní konanom v dňoch od 07. 03. 2014 do 09. 03. 2014 od 18,00 hod do 20,00 hod, ktorého predmetom bolo udelenie súhlasu na vykonanie dobrovoľnej dražby na nebytový priestor č. M. vo vchode č. XX v bytovom dome XX. M. I. G. G., je neplatné a žalobkyni priznal náhradu trov konania. Súd sa na základe vykonaného dokazovania stotožnil s názorom žalobkyne, že vlastníci bytov a nebytových priestorov nemajú v predmetnej veci pasívnu legitimáciu, lebo si zriadili žalovaného ako spoločenstvo v zmysle ustanovenia § 6 ods. 1 zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov. Rozhodnutia prijíma ako spoločenstvo, a nie jednotliví vlastníci bytov a nebytových priestorov. Rozhodnutia spoločenstva sú rozhodnutia vlastníkov bytov a nebytových priestorov, ktoré zaväzujú nielen spoločenstvo, ale aj jednotlivých vlastníkov. Z rozhodnutia zhromaždenia vlastníkov potom vznikajú právne následky a teda pasívnu legitimáciu má žalované spoločenstvo. Dôvodil, že náležitosťou žaloby prehlasovaného vlastníka nie je preukázanie naliehavého právneho záujmu. Ďalej súd prvej inštancie konštatoval, že žalobkyňa sa riadne a včas nedozvedela o otázkach, o ktorých sa bude hlasovať pri hlasovaní, ako i o termíne samotného hlasovania, a to v zákonnej lehote sedem dní pred dňom hlasovania. V danom prípade žalované spoločenstvo nepreukázalo, že žalobkyni oznámilo hlasovanie a jeho výsledok spôsobom obvyklým v dome a čas oznámenia. Uzavrel preto, že rozhodnutie, ktorého platnosť je predmetom tohto konania, je neplatné.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom z 20. decembra 2016 sp. zn. 13 Co 125/2015 v spojení s opravným uznesením z 10. apríla 2017 sp. zn. 13 Co 125/2015 uvedený rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalobkyni priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením rozhodnutia. V súdnej veci nezistil žiadne okolnosti, ktoré by spochybňovali správnosť rozhodnutia súdu prvej inštancie, súd venoval náležitú pozornosť zisteniu všetkých rozhodných skutočností, dostatočne zistil skutkový stav a mal spoľahlivé a dostatočné podklady pre rozhodnutie o veci. Dôvody, pre ktoré tak urobil, podrobne uviedol v odôvodnení rozsudku. S týmito dôvodmi sa v celom rozsahu stotožnil aj odvolací súd a v podrobnostiach na ne odkázal. Osobitne sa vyporiadal najmä s argumentáciou žalovaného týkajúcej sa pasívnej legitimácie v konaní, pričom dospel k rovnakému záveru ako súd prvej inštancie.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný, ktorý žiadal

napadnuté rozhodnutie spolu s rozsudkom súdu prvej inštancie zrušiť vec vrátiť na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania dovolateľ vyvodil z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, keďže napadnuté rozsudky spočívajú v nesprávnom právnom posúdení veci. Podľa obsahu dovolania konajúce sudy dospeli k nesprávnomu právnomu posúdeniu veci ohľadne pasívnej legitímácie v spore. Vzhľadom na skutočnosť, že predmetné rozhodnutie zaväzuje všetkých účastníkov bytov a nebytových priestorov v dome, mala žalobkyňa podať návrh na určenie neplatnosti rozhodnutia podľa ustanovenia § 14 ods. 6 zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov proti všetkým vlastníkom v obytnej budove. V odôvodnení dovolania opätovne zvýraznil niektoré skutočnosti, ktoré vyplývajú z vykonaného dokazovania a tiež aj okolnosti, za ktorých došlo k písomnému hlasovaniu vlastníkov bytov a nebytových priestorov. Poukázal na ustanovenia § 13 ods. 1, § 14 ods. 1, § 14 ods. 4 zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov (zák. č. 182/1993 Z. z. v znení účinnom do 30. 9. 2014) a trval na tom, že spoločenstvo vlastníkov bytov a nebytových priestorov je formou správy, ktorú si vlastníci bytov a nebytových priestorov zvolili na účel správy ich spoločného majetku. Spoločenstvo je oprávnené konať pri správe domu za vlastníkov bytov a nebytových priestorov, a že v tomto súdnom spore nie je pasívne legitimovaným účastníkom, keďže nie je nositeľom hmotného práva, ktoré je predmetom tohto konania. Navrhol tiež priznať mu aj náhradu trov dovolacieho konania.

4. Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že dovolanie nepovažuje za dôvodné a navrhla, aby ho najvyšší súd zamietol. Uplatnila si aj náhradu trov právneho zastúpenia.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C. s. p.) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 C. s. p.), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), preskúmal vec bez nariadenia pojednávania a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s rozhodnutím okresného súdu treba zrušiť.

6. V zmysle § 419 C. s. p. dovolanie je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C. s. p.

7. Podľa § 421 ods. 1 C. s. p. dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. Podľa § 432 ods. 1, 2 C. s. p. dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

9. Žalovaný prípustnosť dovolania vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., podľa ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Uviedol, že otázka pasívnej vecnej legitímácie v konaniach o určenie neplatnosti uznesenia - písomného hlasovania vlastníkov bytov a nebytových priestorov, nie je v predchádzajúcej judikatúre najvyššieho súdu doposiaľ riešená. Zdôraznil, že ak okresný a krajský súd uviedli, že pasívne legitimované je

Spoločenstvo vlastníkov ako právnická osoba, vec nesprávne právne posúdili v zmysle ustanovenia § 432 ods. 1 C. s. p. Na podporu svojich tvrdení označil rozhodnutia Krajského súdu v Prešove a Krajského súdu v Košiciach.

10. V preskúmvanej veci dovolateľ trval na tom, že základná právna otázka, od posúdenia ktorej závisí predmetná vec ešte v praxi dovolacieho súdu rozhodovaná nebola. Obdobná otázka bola predmetom rozhodovania dovolacieho súdu vo veci sp. zn. 4 Cdo 196/2016, avšak tu bola posudzovaná len prípustnosť dovolania z procesných dôvodov (nezistil ju) a teda neposudzoval právne posúdenie veci, nanajvýš presvedčivosť odôvodnenia.

11. So zreteľom na nastolenie právnej otázky spôsobom zodpovedajúcim § 421 ods. 1 písm. b/ a vyššie uvedené, najvyšší súd dospel k záveru, že mimoriadny opravný prostriedok žalovaného je v danom prípade v zmysle citovaného ustanovenia C. s. p. procesne prípustný.

12. Po konštatovaní prípustnosti dovolania podrobil dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu meritórnemu dovolaciemu prieskumu. Pristúpil teda k posúdeniu dôvodnosti dovolania z hľadiska uplatneného dovolacieho dôvodu, t. j. z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom vo vymedzenej právnej otázke vo väzbe na zistený skutkový stav.

13. Predmetom súdneho konania je návrh prehlasovaného vlastníka nebytového priestoru na určenie neplatnosti hlasovania, ktorého predmetom bolo udelenie súhlasu na vykonanie dobrovoľnej dražby v zmysle ustanovenia § 14 zák. č. 182/1993 Z. z. v znení platnom v čase uskutočnenia predmetného právneho úkonu, podľa ktorého prehlasovaný vlastník bytu alebo nebytového priestoru v dome má právo obrátiť sa do 15 dní od oznámenia o výsledku hlasovania na súd, aby vo veci rozhodol, inak jeho právo zaniká. Ak sa vlastník bytu alebo nebytového priestoru v dome nemohol o výsledku hlasovania dozvedieť, má právo obrátiť sa na súd najneskôr do troch mesiacov od hlasovania, inak jeho právo zaniká. Pri rovnosti hlasov, alebo ak sa väčšina hlasov pri hlasovaní podľa odsekov 2 a 3 nedosiahne, rozhodne na návrh ktoréhokolvek vlastníka bytu alebo nebytového priestoru v dome súd.

14. Spornou otázkou v tomto konaní je pasívna legitímácia žalovaného, ako stavu vyplývajúceho z hmotného práva, podľa ktorého je určitý subjekt nositeľom určitej právnej povinnosti. V tejto súvislosti nemožno opomenúť význam ustanovenia § 15 zákona č. 182/1993 Z.z. v znení neskorších predpisov, podľa ktorého na zabezpečenie pohľadávok vzniknutých z právnych úkonov týkajúcich sa domu, spoločných častí domu, spoločných zariadení domu a príslušenstva a na zabezpečenie pohľadávok vzniknutých z právnych úkonov týkajúcich sa bytu alebo nebytového priestoru v dome, ktoré urobil vlastník bytu alebo nebytového priestoru v dome, vzniká zo zákona k bytu alebo k nebytovému priestoru v dome záložné právo v prospech spoločenstva; ak sa spoločenstvo nezriaďuje, vzniká zo zákona záložné právo v prospech ostatných vlastníkov bytov a nebytových priestorov. Vznik a zánik záložného práva sa zapisuje do katastra nehnuteľností .

15. Citované zákonné ustanovenie upravuje osobitný typ zabezpečovacieho práva vzniknutého zo zákona, ktorým sa zabezpečujú pohľadávky vzniknuté z právnych úkonov týkajúcich sa domu, jeho spoločných častí, spoločných zariadení a príslušenstva, ktoré urobil vlastník bytu alebo nebytového priestoru. Záložné právo má (vo všeobecnosti) vecnoprávnu povahu a slúži na zabezpečenie a následné uspokojenie záložného veriteľa prostredníctvom výkonu záložného práva. Osobitosť záložného práva podľa tohto ustanovenia spočíva v tom, že toto právo sa zriaďuje a vzniká nadobudnutím vlastníckeho práva k bytu a nebytovému priestoru v dome (teda osobitne sa nerozlišuje medzi jeho zriadením a vznikom). Toto záložné právo slúži na zabezpečenie pohľadávok, ktoré má spoločenstvo vlastníkov bytov a nebytových priestorov,

resp. ktoré majú ostatní vlastníci bytov a nebytových priestorov (ak spoločenstvo nie je zriadené). Právne úkony týkajúce sa domu, jeho spoločných častí, spoločných zariadení domu a príslušenstva sú spravidla právne úkony, ktoré v mene a na účet vlastníkov bytov realizuje správca alebo spoločenstvo vlastníkov vo vlastnom mene a na účet vlastníkov bytov alebo nebytových priestorov. Vlastníci bytov a nebytových priestorov v dome sa na uspokojenie svojich pohľadávok môžu dohodnúť prijatím rozhodnutia v zmysle (vyššie citovaného) ustanovenia § 14 ods. 1 zák. č. 182/1993 Z. z. vykonať záložné právo formou dobrovoľnej dražby. Hoci oni sami (vlastníci bytov) nerealizujú výkon záložného práva, záložnými veriteľmi sú vždy len oni. Totiž, ak je zriadené spoločenstvo, vykonanie dobrovoľnej dražby bytu a nebytového priestoru navrhuje predseda po prerokovaní v rade zhromaždeniu na schválenie (§ 7c ods. 2 písm. c/ zák. č. 182/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov) a ak správu domu vykonáva správca, potom on je oprávnený podať návrh na vykonanie dobrovoľnej dražby bytu alebo nebytového priestoru v dome na uspokojenie pohľadávok podľa § 15, ak je schválený nadpolovičnou väčšinou hlasov všetkých vlastníkov bytov alebo nebytových priestorov (§ 8b ods. 2 písm. i/ zák. č. 182/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov). Ak sa teda vlastníci bytov a nebytových priestorov rozhodnú podať návrh na vykonanie dobrovoľnej dražby na byt alebo nebytový priestor vlastníka (neplatiča) na uspokojenie splatnej pohľadávky, správca, resp. predseda spoločenstva sú povinní realizovať ich vôľu, čiže sú navrhovateľmi dražby, ktorí ale konajú v mene a na účet vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome na zabezpečenie ich pohľadávok. Záložnými veriteľmi sú vlastníci bytov a nebytových priestorov.

16. Keďže predmetom konania je návrh prehlasovaného vlastníka nebytového priestoru na určenie neplatnosti hlasovania, ktorého predmetom bolo udelenie súhlasu na vykonanie dobrovoľnej dražby (§ 14 zák. č. 182/1993 Z. z. v znení platnom v čase uskutočnenia predmetného právneho úkonu) v takomto prípade pasívna vecná legitímácia v spore svedčí všetkým vlastníkom bytov a nebytových priestorov v predmetnom dome, v ktorých žalovaný môže iba zastupovať, resp. konať v ich mene a na ich účet. Možno preto uzavrieť, že žalovanému spoločenstvu v predmetnom spore chýbala pasívna vecná legitímácia.

17. Z tohto hľadiska sa dovolací súd stotožňuje aj s názorom Ústavného súdu SR, ktorý vo veci vedenej na ÚS SR pod sp. zn. IV. ÚS 194/2012 riešil obdobnú otázku (vlastníci bytov a nebytových priestorov sa voči správcovi bytového domu domáhali určenia neplatnosti hlasovania o zvýšenie príspevku do fondu opráv a o výmene rozvodov teplej úžitkovej vody a studenej vody). V uznesení z 12. apríla 2012 poukázal na ustanovenia § 14 ods. 1 zák. č. 182/1993 Z. z. (ustanovujúce právo a povinnosť vlastníkov bytov a nebytových priestorov zúčastňovať sa na správe domu a hlasovaním rozhodovať ako spoluvlastník o spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu spoločných nebytových priestorov, príslušenstve a pozemku na schôdzi vlastníkov), ako aj na prvú vetu ods. 6 tohto istého zákonného ustanovenia (podľa ktorého ak nejde o rozhodovanie o zmluve o spoločenstve alebo o zmluve o výkone správy, môže správca, zástupca vlastníkov alebo predseda vyhlásiť písomné hlasovanie). V tejto súvislosti ústavný súd (okrem iného) zdôraznil, že na uvedených hlasovaniach, teda aj na písomnom hlasovaní, rozhodujú hlasovaním vlastníci bytov a nebytových priestorov a predmetné rozhodnutie je rozhodnutím vlastníkov bytov a nebytových priestorov. V tomto spore bol odporca právnickou osobou, s ktorou vlastníci bytov a nebytových priestorov uzavreli zmluvu o výkone správy (§ 6 ods. 1, § 8 a nasl. zák. č. 182/1993 Z. z.) a ktorý na uvedenom základe vykonáva správu domu. Nerozhoduje však písomným hlasovaním v zmysle § 14 ods. 6 zákona č. 182/1993 Z. z. Ak má byť určená neplatnosť hlasovania vlastníkov bytov a nebytových priestorov, musia sa konania zúčastniť všetci vlastníci bytov a nebytových priestorov (obdobne pri určení neplatnosti zmluvy sa musia konania zúčastniť všetci účastníci zmluvy, resp. ich právni nástupcovia). V prípade, že účastníkmi konania na základe predmetného určujúceho návrhu nie sú všetci vlastníci bytov a nebytových priestorov,

rozhodnutie, ktoré by malo byť v konaní vydané, by nemohlo byť záväzné aj pre vlastníkov bytov a nebytových priestorov, ktorí neboli účastníkmi konania (§ 159 ods. 2 O. s. p. - teraz § 228 ods. 1 CSP).

18. V preskúmvanej veci dovolateľ opodstatnene namietal nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom. Táto nesprávnosť bola daná predovšetkým nesprávnou interpretáciou a aplikáciou právnej normy - viacerých ustanovení zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov.

19. Dovolací súd preto dospel k záveru, že v predmetnej veci súdy otázku pasívnej legitímácie neposúdili správne, lebo na strane žalovaného v tomto konaní mali vystupovať všetci ostatní vlastníci bytov a nebytových priestorov v bytovom dome. Na tomto názore nič nemenia ani úvahy odvolacieho súdu týkajúce sa zjednodušenia procesnej situácie z hľadiska redukcie počtu žalovaných subjektov. Rovnako aj úvahy odvolacieho súdu týkajúce sa posudzovania pasívnej legitímácie v Českej republike nemajú v Slovenskej republike náležitú právnu relevanciu.

20. V otázke pasívnej legitímácie (v takýchto sporoch) má pomerne jasno tá odborná literatúra, ktorá na Slovensku bola k predmetnej téme vydaná. Uvádza sa v nej (okrem iného), že „žalobcovia si však pritom neuvedomujú, že hoci spoločenstvo z povahy veci združuje a zastupuje všetkých vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome, ide o samotný právny subjekt majúci nielen vlastnú právnu subjektivitu, ale aj samostatnú procesnú spôsobilosť. Ide teda vždy o subjekt odlišný od ostatných vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome. Z tohto dôvodu musí byť žaloba podaná podľa ust. § 14 ods. 4 zákona č. 182/1993 Z. z. smerujúca voči spoločenstvu vlastníkov súdom nevyhnutne zamietnutá pre nedostatok pasívnej vecnej legitímácie. Tvorcom prejavu vôle, ktorý sa transformuje do podoby uznesení prijatých na schôdzach vlastníkov, sú totiž samotní vlastníci bytov a nebytových priestorov prítomní na schôdzi alebo zhromaždení vlastníkov. Len oni teda môžu byť žalovanými subjektmi v spore podľa ust. § 14 ods. 4 zákona č. 182/1993 Z. z., lebo len ich rozhodnutia ich právne zaväzujú, t. j. vyplývajú z nich práva a povinnosti.“ (Círák, J., Grausová, K., Valachovič, M.: Zákon o vlastníctve bytov a nebytových priestorov. Komentár. C. H. Beck, s. r. o., Praha, 2012, s. 895).

38.**R O Z H O D N U T I E**

Dôvodom navrátenia vlastníctva oprávnenej osobe podľa § 3 ods. 1 písm. h/ zákona č. 161/2005 Z. z. o navrátení vlastníctva k nehnuteľným veciam cirkvám a náboženským spoločnostiam a prechode vlastníctva k niektorým nehnuteľnostiam je aj prevzatie vecí štátom alebo obcou ako vecí opustenej v zmysle § 453 ods. 2 Občianskeho zákonníka účinného do 31. marca 1991, ak pre pripadnutie veci podľa tohto ustanovenia tu neboli zákonné podmienky. Prevzatím veci bez právneho dôvodu sa rozumie aj prípad, keď došlo k prevzatiu veci na základe právneho dôvodu síce existujúceho, ale nespôsobilého vyvolať zamýšľané právne dôsledky.

(rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 22. januára 2020 sp. zn. 8 Cdo 144/2018)

Z o d ô v o d n e n i a:

1. Okresný súd Nové Zámky (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 20. apríla 2017, č.k. 10 C/81/2007-747 zaviazal žalovaného vydať a navrátiť žalobcovi vlastníctvo k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa v katastrálnom území I., obec I., vedeným na liste vlastníctva číslo XXX, parcely registra „E“, evidované na mape určeného operátu, parcela číslo X/1, trvalé trávne porasty o výmere XXX m² a na liste vlastníctva číslo XXX, parcely registra „E“ evidované na mape určeného operátu, parcela číslo X/2 orná pôda o výmere XXX m² a parcela číslo X/3 záhrady o výmere XXX m², ktoré boli pôvodne vedené v pozemkovoknižnej vložke číslo 5, katastrálne územie I. v parcele číslo XXX/b pasienok o výmere XXX m² a vo zvyšnej časti žalobu zamietol. Žalovanému nepriznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania.

2. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie právne odôvodnil ustanoveniami § 2 ods. 1, 2, § 3 ods. 1, 2, 3, § 4 ods. 1, § 5 ods. 1 až 3, § 6 zákona č. 161/2005 Z. z. o navrátení vlastníctva k nehnuteľným veciam cirkvám a náboženským spoločnostiam a prechode vlastníctva k niektorým nehnuteľnostiam. Poukázal na to, že žalobkyňa podala 5. apríla 2007 na súd žalobu o vydanie nehnuteľností podľa uvedeného zákona, nakoľko do 30. apríla 2006 nedošlo k uzatvoreniu dohody o ich vydaní. Mal za preukázané, že žalobkyňa je cirkvou registrovanou na území Slovenskej republiky, ktorej svedčí, ako právnenému nástupcovi Ostrihomskej kapituly, aktívna vecná legitimácia na podanie žaloby (napr. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 3Cdo/119/2005, 4Cdo/250/2010, 3Cdo/200/2010, rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. IV. ÚS 216/2011).

3. Pokiaľ išlo o pasívnu vecnú legitimáciu v spore, jej nositeľom bol žalovaný, keďže sa jednalo o právnickú osobu, ktorá spravovala žalované nehnuteľnosti vo vlastníctve Slovenskej republiky (napr. uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. IV. ÚS 111/2012, rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 2Cdo/208/2009).

4. V otázke splnenia náležitostí výzvy na navrátenie vlastníctva k nehnuteľnostiam a splnenia podmienok pre vydanie nehnuteľností z hľadiska preukázania reštitučného titulu, poukázal na to, že Ústavný súd Slovenskej republiky vo viacerých svojich rozhodnutiach konštatoval, že pre splnenie požiadavky určitosti výzvy postačuje konkretizovať nehnuteľnosti označením pozemkovoknižnej vložky a katastrálneho územia. Skutočnosť, že vo výzve nebol

konkretizovaný dôvod, o ktorý oprávnená osoba svoj nárok opiera, spomedzi viacerých dôvodov uvedených v § 3 ods. 1 zákona č. 161/2005 Z. z. ako nesplnenie požiadavky určitosti výzvy sa potom javí ako formalistická a neprípustná aplikácia zákona, ktorá opomína jeho účel (napr. nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. I. ÚS 250/2010-42, sp. zn. I. ÚS 12/2010-47). Konštatoval, že vo výzve oprávnenej osoby postačilo uviesť, že sa domáha navrátenia vlastníctva k nehnuteľným veciam, ktoré prešli do vlastníctva štátu podľa konkrétneho dôvodu § 3 zákona č. 161/2005 Z. z., a preto nebolo potrebné priamo k výzve doložiť dôkazy preukazujúce naplnenie tvrdeného reštitučného titulu.

5. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalované nehnuteľnosti prešli do vlastníctva štátu z vlastníctva právneho predchodcu žalobkyne (Ostrihomského arcibiskupstva) spôsobom uvedeným v § 3 ods. 1 písm. h/ citovaného zákona, teda bez právneho dôvodu. Z oznámenia Správy katastra Nové Zámky zo 6. augusta 2013, ako aj z pripojeného archívneho spisu bývalého Ministerstva lesného a vodného hospodárstva SSR č. 33/99/87-140/162L mal za preukázané, že sporné nehnuteľnosti prešli do vlastníctva štátu v rozhodnom období, teda medzi 8. májom 1945 a 1. januárom 1990. Bolo nesporné, že pozemkovoknižná vložka č. 5 mala posledný zápis z 15. júna 1932, v ktorom sa konštatovalo, že Československý štát v zmysle záborového zákona zamýšľal prevziať sporné nehnuteľnosti, avšak či k tomu reálne v tom období prišlo, už jasné nebolo. Uviedol, že samotným vyslovením záboru sa právne postavenie vlastníkov dotknutých nehnuteľností nezmenilo. Pri hodnotení, v ktorom období došlo k odňatiu vlastníckeho práva právnemu predchodcovi žalobkyne a hodnotení dôvodu, že tieto prešli do vlastníctva štátu bez právneho dôvodu, súd vychádzal zo záverov uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 4Cdo/247/2009 a jeho rozsudku, sp. zn. 2Cdo/208/2009, v zmysle ktorých, orgány štátu pri aplikácii citovaného zákona boli povinné postupovať v súlade so zákonnými záujmami subjektov, ktorých ujma mala byť aspoň čiastočne kompenzovaná, a teda aby súdy interpretovali tento predpis vo vzťahu k oprávneným osobám čo najústretovejšie v duchu snahy o zmiernenie niektorých majetkových krívd. Z týchto dôvodov súd prvej inštancie potom dospel k záveru, že žaloba bola čiastočne dôvodná.

6. Vo zvyšnej časti žalobu ako nedôvodnú zamietol, keď žalovaného nepovažoval v spore za pasívne vecne legitimovaného. Uviedol, že v prípade nehnuteľnosti E-KN, a to v k. ú. I., parcela č. X (LV č. XXX), parcela č. X/2 (LV č. XXX), parcela č. X/1 (LV č. XXX) bola situácia jednoznačná v tom, že správcom, resp. držiteľom týchto nehnuteľností v celosti nebol žalovaný, ale Lesy SR, štátny podnik, Banská Bystrica. V prípade zostávajúcich nehnuteľností (parcela č. X, k. ú. I. (LV č. XXX), parcela č. X/2, k. ú. I. (LV č. XXX), tieto predstavovali lesné pozemky, a preto žalovaný takisto nemohol byť ku dňu účinnosti zákona č. 161/2005 Z. z., teda k 1. máju 2005, ich užívateľom, resp. držiteľom. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 2 CSP.

7. Na odvolanie žalovaného, Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 31. mája 2018, sp. zn. 7Co/258/2017 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom vyhovujúcom výroku a vo výroku o trovách konania potvrdil. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia (§ 387 ods. 1, 2 CSP). Uviedol, že účelom prijatia zákona č. 161/2005 Z. z. bola náprava krívd spáchaných na majetku cirkví a náboženských spoločností. Jeho cieľom bolo umožniť oprávneným osobám, ktoré nestihli uplatniť svoj nárok v stanovenej lehote, aby tento mohli uplatniť v novej lehote, a aby sa poskytla rovnaká ochrana vlastníctva fyzických osôb a vlastníctva cirkví a náboženských spoločností. Pre uplatňovanie reštitučných zákonov bolo potrebné vychádzať predovšetkým z materiálneho pojatia právneho štátu a interpretácií právnych predpisov z hľadiska jej účelu a zmyslu. Reštitučnými zákonmi sa každá demokratická spoločnosť snaží aspoň čiastočne zmierniť následky minulých majetkových a iných krívd. Štát, ako jeho orgány sú povinné vychádzať zo špeciálnej úpravy reštitučných zákonov a

nie ľpieť na absolútne formalistickom prístupe k nim a postupovať podľa príslušného reštitučného zákona v súlade so zákonnými záujmami osôb, ktorých ujma má byť aspoň čiastočne kompenzovaná. Ústavne konformným výkladom zákona by mal byť teda výklad extenzívny, keď zákon a jeho jednotlivé ustanovenia je potrebné interpretovať tak, aby ich aplikáciou bolo možné dosiahnuť účel, ktorý zákonodarca sledoval pri prijímaní reštitučných zákonov.

8. Odvolací súd poukázal na obsah osvedčenia č. Fin:9/N/89/Or z 28. februára 1989 o nadobudnutí vlastníctva k nehnuteľnosti podľa § 453 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ktoré vydal finančný odbor Okresného národného výboru v Nových Zámkoch, v ktorom bolo uvedené, že „na základe § 453 ods. 2 Obč. zák. pripadli do vlastníctva čl. štátu nehnuteľnosti podľa prílohy č. 1 osvedčenia, ktoré boli vlastníckmi opustené. Na základe návrhu MNV v I. a uznesenia rady MNV č. 92/030189, ako i na základe vykonaného šetrenia bolo zistené, že k predmetným nehnuteľnostiam nebolo uplatnené vlastnícke právo, resp. vlastníci nie sú známi.“ Podľa § 453 ods. 2 Občianskeho zákonníka (účinného v čase vydania osvedčenia), veci opustené alebo skryté, vlastníci ktorých nebol známy, pripadli do vlastníctva štátu. Kto si ich prisvojil alebo kto ich používal, bol povinný ich štátu vydať, prípadne vydať aj neoprávnený majetkový prospech takto získaný. Z uvedeného potom podľa názoru odvolacieho súdu vyplynulo, že štátny orgán vydávajúci predmetné osvedčenie vychádzal z toho záveru, že predmetné nehnuteľnosti boli opustené, t. j. bez vlastníka. Pojem „opustenie veci“ (derekcia) je definovaná ako právny úkon obsahujúci prejav vlastníka veci, ktorým sa vzdáva vlastníctva bez toho, aby vlastníctvo previedol na inú osobu. Tento jednostranný právny úkon mohol urobiť iba vlastníci, a to výslovne alebo konkludentne. Z prejavu vlastníka však musí byť jasný úmysel, že sa vzdáva vlastníctva k určitej veci, k čomu v posudzovanej veci nedošlo.

9. Odvolací súd ďalej poukázal na to, že ustanovenie § 453 ods. 2 Občianskeho zákonníka vychádzalo z určitých podmienok, ktorých nedodržanie viedlo k tomu, že k prechodu vlastníctva na štát by nedošlo. Ústavný súd Českej republiky v náleze z 21. decembra 1998, sp. zn. IV. ÚS 403/98 uviedol, že: „aj vo svojej dobe platné a sčasti svojvoľne uplatňované ust. § 453 ods. 2 OZ stanovilo určité pravidlá, ktorých nedodržanie nutne viedlo k tomu, že k prechodu vlastníctva na štát nemohlo dôjsť. Uvedený záver sa týka prechodu vlastníctva na štát opustením veci, ale je použiteľný aj na aplikáciu § 453a OZ, t. j. prechodu vlastníctva na štát prepadnutím veci. V tejto súvislosti sa nedá prehliadnuť, že v stanovisku občianskoprávného kolégia NS ČR uverejnenom pod R 34/1993 bolo uvedené, že pri posudzovaní toho, či vec prešla na štát podľa § 453a OZ je nutné vychádzať z toho, či bolo vydané opatrenie finančného odboru bývalého okresného národného výboru o realizácii tohto majetku na štát.“ Rovnako aj rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky, sp. zn. 25Cdo 39/2002 z 22. apríla 2003 poukázal na to, že: „Pre posúdenie toho, či vec prešla na štát podľa ust. § 453a Obč. zák., pokiaľ sa jej vlastníci zdržovali v zahraničí (§ 6 ods. 1 písm. a) zákona č. 87/1991Sb), alebo štát prevzal majetok bez právneho dôvodu (§ 6 ods. 2 cit. zák.), nie je významné, či podmienky ust. § 453a Obč. zák. boli v dobe realizácie majetku splnené, ale je rozhodujúce, že bolo vydané opatrenie vtedajšieho finančného odboru bývalého ONV o realizácii tohto majetku na štát.“ Zákon č. 87/1991 Sb. o mimosúdnych rehabilitáciách v ustanovení § 6 ods. 1 upravuje prípady, podľa ktorých prešla vec na štát v rozhodnom období, a preto je štát povinný ich vydať. V § 6 ods. 2 je upravená práve povinnosť vydať vec i v prípade, ak prešla na štát bez právneho dôvodu.

10. V danej veci bolo vykonaným dokazovaním preukázané, že predmetné nehnuteľnosti boli zapísané v pozemkovoknižnej vložke č. 5, k. ú. I. pôvodne na vlastníka - právneho predchodcu žalobkyne - Ostrihomské arcibiskupstvo. PKN vložka č. 5 má posledný zápis ešte z 15. júna 1932, v ktorom sa konštatuje, že Československý štát v zmysle záborového zákona zamýšľala prevziať sporné nehnuteľnosti, avšak je nepravdepodobné, že k tomu reálne v tom období prišlo, pretože

zápis o tom, že nehnuteľnosti sú štátom zabrané a Štátny pozemkový úrad ich zamýšľal prevziať, nemal dňom zápisu automaticky za následok prechod vlastníctva na štát. Ako uviedol súd prvej inštancie, samotným vyslovením zamýšľaného záboru sa právne postavenie vlastníkov dotknutých nehnuteľností nezmenilo, pretože na to, aby sa Československý štát stal vlastníkom nehnuteľností bolo potrebné vykonať súdom na návrh pozemkového úradu vklad vlastníckeho práva pre československý štát a vykonať zápis do PKN vložky. Odvolací súd preto dospel k záveru, že rozhodujúcim momentom prechodu vlastníctva daných nehnuteľností na štát bolo až vyššie uvedené Osvedčenie o nadobudnutí vlastníctva k nehnuteľnosti podľa § 453 ods. 2 Občianskeho zákonníka č. Fin:9/N/89/Or z 28. februára 1989. Z osvedčenia však nebolo zrejmé, ako dospeli štátne orgány k tomu, že išlo o opustenú vec - nehnuteľnosť, vzhľadom k tomu, že v PKN vložke č. 5 bol zapísaný právny predchodca žalobkyne ako vlastníka. Opustenie veci je jedným zo spôsobov zániku vlastníckeho práva, ktorý však predpokladá prejav vôle vlastníka nebyť naďalej vlastníkom veci. V tomto smere odvolací súd poukázal na rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky, sp. zn. I. ÚS 696/08 z 26. apríla 2005, v zmysle ktorého: „Právo opustiť vec je súčasťou obsahu vlastníckeho práva a jeho podstatou je prejav vlastníka (aj konkludentný) nezostať ďalej vlastníkom veci. Samotné fyzické opustenie veci takýto právny následok nemôže vyvolať, ak nie je výrazom vôle zameraný na zánik vlastníckeho práva. Animus dereliquendi sa nedá vyvodzovať len z toho, že malo prísť k zamýšľanému záboru. Zo žiadneho úkonu žalobcu ani jeho právneho predchodcu totiž nevyplýva, že obsahom ich vôle mal byť zánik vlastníckeho práva. Zvlášť bolo potrebné prihliadnuť k tomu, že k údajnému opusteniu malo dôjsť pred rokom 1989 - v období totalitného režimu, ktorý sa vyznačoval dešpektom k súkromnému vlastníctvu. Princíp demokratického právneho štátu, ako to má na mysli čl. 1 ods. 1 Ústavy vyžaduje, aby štátne orgány spoľahlivo zisťovali, či vôľa vlastníka skutočne smeruje k derelikcii jeho majetku.“

11. S poukazom na vyššie uvedené odvolací súd dospel k záveru, že osvedčenie o nadobudnutí vlastníctva k nehnuteľnosti nemalo žiaden právny základ, keď sporné nehnuteľnosti mali uvedené v PKN vložke č. 5 svojho vlastníka - právneho predchodcu žalobkyne. Zo žiadnych dokladov pritom nevyplývalo, že tento vlastníka sa vzdal vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam ich opustením. Preto vlastníctvo k predmetným nehnuteľnostiam prešlo na štát v rozhodnom období od 8. mája 1945 do 1. januára 1990 bez právneho dôvodu (§ 3 ods. 1 písm. h) zákona č. 165/2005 Z. z.).

12. Keďže aj podľa názoru odvolacieho súdu boli splnené všetky zákonné podmienky pre vydanie veci podľa zákona č. 161/2005 Z. z., súd prvej inštancie správne postupoval, keď žalobe vyhovel. Z týchto dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej vyhovujúcej časti a vo výroku o trovách konania ako vecne správny potvrdil podľa § 387 ods. 1, 2 CSP. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

13. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný dovolanie. Navrhol napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec vrátiť tomuto súdu na ďalšie konanie. Rozhodnutie odvolacieho súdu podľa neho záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne, ktorou je otázka „preukázania reštitučného titulu v zmysle ust. § 3 ods. 1 písm. h/ zákona č. 161/2005 Z. z., ktorým je odňatie nehnuteľnosti bez právneho dôvodu“. Za nesprávne potom považoval právne závery odvolacieho súdu (i súdu prvej inštancie) „o preukázaní reštitučného dôvodu podľa ust. § 3 ods. 1 písm. h/ zákona č. 161/2005 Z.z.“. Mal za to, že žalobkyňa tento reštitučný dôvod nepreukázala, nakoľko podľa rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (rozsudok, sp. zn. 5MCdo/4/2009 z 24. februára 2010 a rozsudok, sp. zn. 4Cdo/300/2008 z 27. októbra 2010) vyššie označený reštitučný dôvod je charakterizovaný tak, že „vlastník veci nebol postupom štátu formálne pozbavený svojho vlastníckeho práva, bola mu však

odňatá možnosť vec držať, užívať ju a používať jej plody a úžitky, teda štát sa zmocnil veci a nakladal s ňou ako s vlastnou (vec okupoval) bez toho, že by k tomu mal nejaký právne relevantný dôvod (titul), s ktorým vtedy platné právo spájalo prechod vlastníckeho práva“. Z uvedenej charakteristiky prevzatia veci bez právneho dôvodu vyplýva, že na naplnenie uvedeného dôvodu musí byť preukázaná podmienka nakladania s vecou, resp. jej okupovania, užívania. V danej veci však zo žiadneho dôkazu predloženého žalobkyňou v celom konaní nevyplývalo, že by štát s vecou nakladal, resp. ju užíval. Žalobkyňa si tak nespĺnila svoju dôkaznú povinnosť vo vzťahu k preukázaniu reštitučného dôvodu podľa § 3 ods. 1 písm. h/ zákona č. 161/2005 Z.z.

14. Dovolateľ v ďalšom poukázal na to, že Osvedčenie o nadobudnutí vlastníctva k nehnuteľnosti podľa § 453 ods. 2 Občianskeho zákonníka č. Fin:9/N/89/Or z 28. februára 1989, t. j. prepadnutím opustenej veci v prospech štátu, je právoplatným rozhodnutím správneho orgánu (Okresného úradu Nové Zámky), ktoré je záväzná a ktorého obsah či platnosť všeobecný súd nemôže spochybňovať, resp. nerešpektovať. Prezumpciu správnosti rozhodnutí správnych orgánov ustálila aj súdna prax (napr. nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. III. ÚS 305/08, sp. zn. I. ÚS 95/03), keď skonštatovala, že „*prezumpcia správnosti rozhodnutí správnych orgánov znamená, že tieto rozhodnutia sa považujú za zákonné a správne až do chvíle, keď sa nepreukáže opak*“. Uviedol, že ani tá skutočnosť, že v pozemkovoknižnej vložke bolo k nehnuteľnostiam zapísané vlastníctvo v prospech právneho predchodcu žalobkyne, nie je okolnosťou vylučujúcou opustenie týchto nehnuteľností a stratu vlastníctva v neskoršom období. Dovolateľ tak uzavrel, že žalobkyňa v konaní nepreukázala nakladanie s predmetnými nehnuteľnosťami a ich užívanie žalovaným v zmysle vyššie špecifikovanej judikatúry dovolacieho súdu, ako podmienky naplnenia reštitučného titulu podľa § 3 ods. 1 písm. h/ zákona č. 161/2005 Z. z. (nebolo preukázané nadobudnutie predmetných nehnuteľností do vlastníctva štátu v rozhodnom období) a súčasne poukázal na nadobudnutie týchto nehnuteľností štátom Osvedčením, vydaným finančným odborom Okresného úradu Nové Zámky č. Fin:9/N/89/Or z 28. februára 1989.

15. Žalobkyňa sa k dovolaniu písomne nevyjadřila.

16. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je síce prípustné, ale nie je dôvodné.

17. Žalovaný zastáva názor, že jeho dovolanie je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP (z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom), v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (písm. a/), ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (písm. b/) alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. c/).

18. V danom prípade nesprávnosť právneho posúdenia veci podľa žalovaného spočíva v nesprávnom závere odvolacieho súdu o „*preukázaní reštitučného dôvodu podľa ust. § 3 ods. 1 písm. h/ zákona č. 161/2005 Z.z.*“. Podľa dovolateľa, zo žiadneho dôkazu predloženého žalobkyňou v celom konaní však nevyplývalo, že by štát s vecou nakladal, resp. ju užíval, pričom pre splnenie tohto reštitučného dôvodu bolo (s poukazom na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 5 MCdo/4/2009 a sp. zn. 4 Cdo/300/2008) rozhodujúce, že „*vlastník veci nebol postupom štátu formálne pozbavený svojho vlastníckeho práva, bola mu iba odňatá možnosť vec držať, užívať ju a používať jej plody a úžitky, a teda štát sa zmocnil veci a nakladal s*

ňou ako s vlastnou (vec okupoval) bez toho, že by k tomu mal nejaký právne relevantný dôvod (titul), s ktorým vtedy platné právo spájalo prechod vlastníckeho práva“. Dovolateľ v ďalšom poukázal na to, že predmetné nehnuteľnosti prešli na štát na základe rozhodnutia správneho orgánu - Osvedčenia o nadobudnutí vlastníctva k nehnuteľnosti podľa § 453 ods. 2 Občianskeho zákonníka č. Fin:9/N/89/Or z 28. februára 1989, t. j. prepadnutím opustenej veci v prospech štátu, ktoré je právoplatným rozhodnutím, je preto záväzná a jeho obsah či platnosť všeobecný súd nemôže spochybňovať, resp. nerešpektovať. Táto prezumpcia správnosti rozhodnutí správnych orgánov (s poukazom na závery nálezov Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. III. ÚS 305/08 a sp. zn. I. ÚS 95/03) potom znamená, že tieto rozhodnutia sa považujú za zákonné a správne až do chvíle, keď sa nepreukáže opak.

19. Z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP vyplýva, že otázkou relevantnou pre prípustnosť dovolania môže byť len otázka právna (hmotnoprávna alebo procesnoprávna, ktorej vyriešenie viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu) a nie otázka skutková. Riešenie skutkovej otázky (quaestio facti) je v civilnom sporovom konaní spojené s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania; to znamená, že pri jej riešení sa súd zameriava na skutkové okolnosti významné napríklad z hľadiska toho, čo a kedy sa stalo alebo malo stať, čo (ne)urobil žalobca alebo žalovaný, čo (ne)bolo dohodnuté, či a aké skutočnosti nastali po konaní (opomenutí konania) niektorej fyzickej alebo právnickej osoby, čo obsahuje určitá listina, čo vypovedal svedok, čo uviedol znalec a pod. Na rozdiel od toho riešenie právnej otázky (quaestio iuris) prebieha v procese právneho posudzovania veci, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, zamýšľa sa nad možnosťou (potrebou) jej aplikácie, skúma jej obsah, zmysel a účel, normu interpretuje a na podklade svojich skutkových zistení (to znamená až po vyriešení skutkových otázok) prijíma právne závery o existencii alebo neexistencii dôvodu pre aplikovanie predmetnej právnej normy na posudzovaný prípad. Ak v dovolaní vymedzená otázka - ktorú má podľa dovolateľa posudzovať vo svojom rozhodnutí dovolací súd - nie je právnou otázkou, ale predstavuje skutkovú otázku, nie je splnená zákonná podmienka prípustnosti dovolania uvedená v ustanovení § 421 ods. 1 CSP a takúto otázku nie je dovolací súd oprávnený vo svojom rozhodnutí riešiť (3Cdo/218/2017, 3Cdo/27/2019, 4Cdo/172/2017, 4Cdo/148/2018).

20. Hoci dovolateľom nastolené otázky sa navonok javia ako otázky skutkového charakteru (namietané nepreukázanie reštitučného titulu, nepreukázanie nakladania s nehnuteľnosťami štátom a ich užívania), pri posudzovaní ktorých nie je splnená zákonná podmienka prípustnosti dovolania uvedená v ustanovení § 421 ods. 1 CSP, právnym posúdením však bol už záver odvolacieho súdu o existencii dôvodu pre aplikovanie právnej normy ust. § 3 ods. 1 písm. h/ zákona č. 161/2005 Z. z. na posudzovaný prípad. Ak teda súd na podklade svojich skutkových zistení (to znamená až po vyriešení skutkových otázok) prijíma závery o existencii alebo neexistencii dôvodu pre aplikovanie konkrétnej právnej normy na posudzovaný prípad, je takýto záver záverom právnym (t.j. ide o otázku právneho charakteru). Ak potom odvolací súd, na podklade svojich skutkových zistení, prijal záver o tom, že v danej veci bol splnený (daný) reštitučný dôvod podľa § 3 ods. 1 písm. h/ zákona č. 161/2005 Z. z., išlo o záver, ktorý bol spôsobilý byť predmetom dovolania.

21. V danej veci odvolací súd svoje rozhodnutie založil predovšetkým na tom, že rozhodujúcim momentom prechodu vlastníctva daných nehnuteľností na štát bolo Osvedčenie o nadobudnutí vlastníctva k nehnuteľnosti podľa § 453 ods. 2 Občianskeho zákonníka č. Fin:9/N/89/Or z 28. februára 1989. Z toho osvedčenia však nebolo podľa odvolacieho súdu zrejmé, ako dospeli štátne orgány k tomu, že išlo o opustenú vec - nehnuteľnosť, keď v PKN vložke č. 5 bol zapísaný ako ich vlastníak právny predchodca žalobkyne. Odvolací súd v tomto smere uviedol, že opustenie veci je síce jedným zo spôsobov zániku vlastníckeho práva, avšak

predpokladá prejav vôle vlastníka nebyť naďalej vlastníkom veci (viď rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky, sp. zn. I. ÚS 696/08). Odvolací súd preto dospel k záveru, že osvedčenie o nadobudnutí vlastníctva k nehnuteľnosti nemalo žiaden právny základ, keď zo žiadnych dôkazov nevyplývalo, že právny predchodca žalobkyne sa vzdal vlastníckeho práva k týmto nehnuteľnostiam ich opustením. Preto vyslovil právny záver, že vlastníctvo k predmetným nehnuteľnostiam prešlo na štát v rozhodnom období od 8. mája 1945 do 1. januára 1990 bez právneho dôvodu (§ 3 ods. 1 písm. h/ zákona č. 165/2005 Z. z.).

22. Podľa § 1 zák. č. 161/2005 Z. z. tento zákon upravuje navrátenie vlastníctva k nehnuteľným veciam, ktoré nebolo vydané podľa osobitného predpisu a prechod vlastníctva k niektorým nehnuteľným veciam.

23. Zákon č. 161/2005 Z. z., tak, ako iné reštitučné zákony upravuje vzťahy osôb označených v ňom ako osoby povinné a osoby oprávnené týkajúce sa právnych skutočností, ktoré vznikli v presne vymedzenom období (v rozhodnom období) z presne stanoveného právneho dôvodu, pričom všetky tri predpoklady použitia tohto reštitučného zákona sú kumulatívne, t. j. musia byť splnené súčasne. Ak uvedené predpoklady aplikácie predmetného zákona nie sú súčasne splnené, tento sa ako *lex specialis* neuplatní. Náprava krívd podľa tohto reštitučného zákona je teda prípustná len vo vecnom a časovom rozsahu ním vymedzenom.

24. Podľa § 2 ods. 2 zák. č. 161/2005 Z. z., právo na navrátenie vlastníctva k nehnuteľným veciam podľa odseku 1 môže uplatniť oprávnená osoba, ktorou je registrovaná cirkev a náboženská spoločnosť so sídlom na území Slovenskej republiky vrátane ich útvarov, ktoré majú právnu subjektivitu, ktorých nehnuteľná vec prešla do vlastníctva štátu, obce v období od 8. mája 1945, židovským náboženským obciam od 2. novembra 1938 do 1. januára 1990 spôsobom uvedeným v § 3.

25. Podľa § 3 ods. 1 písm. h/ zák. č. 161/2005 Z. z., oprávnenej osobe sa navráti vlastníctvo k nehnuteľným veciam, ktoré prešli do vlastníctva štátu alebo obce na základe prevzatia bez právneho dôvodu.

26. Z obsahu spisu nepochybne vyplýva, že sporné nehnuteľnosti „prešli“ v rozhodnom období do vlastníctva štátu „*ex lege*“ podľa vtedy účinného ust. § 453 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ako veci opustené.

27. Keďže odvolací súd sa zaoberal výkladom ustanovenia § 3 ods. 1 písm. h/ zákona č. 161/2005 Z. z., keď v tomto smere uzavrel, že „*ak neboli splnené podmienky prechodu vlastníctva na štát podľa § 453 ods. 2 Občianskeho zákonníka*“ (t. j. nebolo preukázané opustenie veci právnym predchodcom žalobcu), *prešlo vlastníctvo k nim na štát bez právneho dôvodu*, dovolací súd dodáva, že citované ustanovenie (§ 3 ods. 1), jeho časť viaže reštitúciu výslovne na podmienku nadobudnutia vlastníctva štátom a jeho druhá časť na podmienku, že štát prevzal vec bez právneho dôvodu. Pokiaľ by ale bolo s poukazom na ustanovenie § 3 ods. 1 uvedeného zákona („... vec prešla do vlastníctva štátu alebo obce ...“) i pre tento dôvod reštitúcie požadované bezpodmienečné splnenie podmienky skutočného prechodu veci do vlastníctva štátu, stalo by sa ustanovenie § 3 ods. 1 písm. h/ uvedeného zákona ustanovením bez reálneho obsahu. Podľa dovolacieho súdu treba tento rozpor (keď jedno ustanovenie, resp. jeho časť viaže reštitúciu výslovne na podmienku nadobudnutia vlastníctva štátom a jeho druhá časť na podmienku, že štát prevzal vec bez právneho dôvodu) riešiť tak, že podmienka nadobudnutia vlastníctva veci štátom je nevyhnutná pre úspešné uplatnenia reštitučných nárokov v prípadoch výslovne uvedených v ustanoveniach § 3 ods. 1 písm. a/ až g/ a i/, j/ uvedeného zákona, nemusí však byť splnená v prípade uvedenom v ustanovení § 3 ods. 1 písm. h/ tohto zákona. O tento reštitučný dôvod

(prevzatie veci štátom bez právneho dôvodu) ide vtedy, keď vlastník veci nebol postupom štátu síce formálne pozbavený svojho vlastníckeho práva, bola mu však odňatá možnosť vec držať, užívať ju a používať jej plody a úžitky, teda že sa štát zmocnil veci vo vlastníctve cirkvi alebo náboženskej spoločnosti a nakladal s ňou ako vlastnou (vec okupoval) bez toho, že by k tomu mal nejaký právne relevantný dôvod (titul), s ktorým vtedy platné právo spájalo prechod vlastníckeho práva. Rovnaký právny názor dovolací súd zaujal aj v rozhodnutí z 24. februára 2010, sp. zn. 5MCdo/4/2009.

28. Zmyslom a účelom reštitučného zákonodarstva nebolo spôsobenie zániku vlastníckeho práva oprávnených osôb, ale naopak, uľahčenie obnovenia ich vlastníckeho práva. A v žiadnom prípade ním nemohlo byť a nebolo vytváranie dodatočných nadobúdacích titulov pre nadobudnutie vlastníckeho práva (štátom) s odstupom mnohých rokov, a tým aj legalizácia takých postupov štátu v dobe neslobody, ktoré boli nezlučiteľné nielen s ústavnými princípmi ochrany vlastníctva v ich dnešnom chápaní, ale boli v rozpore aj s právom platným v rozhodnom období. Pokiaľ zákonodarcu vytvoril v § 3 ods. 1 písm. h/ zákona o navrátení vlastníctva k nehnuteľným veciam cirkvám a náboženským spoločnostiam a prechode vlastníctva k niektorým nehnuteľnostiam samostatný reštitučný dôvod spočívajúci v tom, že oprávneným osobám sa navráti vlastnícke právo k nehnuteľnostiam, ktoré prešli na štát alebo na obec v dôsledku prevzatia nehnuteľností bez právneho dôvodu, zmyslom tohto ustanovenia bolo uľahčiť oprávneným osobám dosiahnutie ich zápisu ako vlastníkov v katastri nehnuteľností v (nepochybne častých) prípadoch, keď štát, zneužívajúc svoje postavenie v dobe neslobody a nedbajúc na platné právo, pripustil zmenu zápisu vlastníckeho práva v evidencii nehnuteľnosti bez splnenia základných požiadaviek vyplývajúcich (aj) z vtedy platného práva. Zo základných zásad občianskeho práva možno potom vyvodiť, že v situácii, keď povinnej osobe (štátu) nesvedčí žiadny právny titul nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, ostalo naďalej k nehnuteľnosti zachované vlastnícke právo toho subjektu, ktorý bol jej posledným vlastníkom pred dňom zápisu vlastníckeho práva štátu, hoci zápis v evidencii nehnuteľnosti tomu nezodpovedá. Rovnako systematickým a logickým výkladom zákona č. 161/2005 Z. z. nemožno dospieť k inému záveru než takému, že reštitučné predpisy nevychádzali z domnienky, že vlastnícke právo prešlo na štát v rozhodnom období aj v prípade neexistencie titulu pre jeho nadobudnutie, ale iba z toho, že v tomto zmysle bol vykonaný zápis vlastníctva v prospech štátu v evidencii nehnuteľnosti. Ustanovenie § 3 nerieši (spätne) vlastnícky režim nehnuteľností, zámerne hovorí v ustanovení § 3 ods. 1 písm. h) o tom, že nehnuteľnosť bola „prevzatá“ štátom alebo obcou.

29. V zmysle relevantnej judikatúry všeobecných súdov (ktorá je v súčasnosti aplikovaná) prevzatím nehnuteľnosti (štátom) bez právneho dôvodu sa rozumie nielen prevzatie nehnuteľnosti tzv. okupáciou, t. j. bez toho, aby k tomu existoval akýkoľvek právny titul, ale i prevzatie nehnuteľnosti na základe správneho rozhodnutia (napr. o vyvlastnení), ktoré nebolo riadne doručené a nenadobudlo právnu účinnosť (viď rozsudky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 4Cdo/130/2007 a sp. zn. 4Cdo/180/2010). Rovnako platí, že i prevzatie veci štátom na základe neplatného právneho úkonu (napr. darovacej, kúpnej zmluvy) možno z hľadiska reštitučnej žaloby subsumovať pod pojem prevzatie veci bez právneho dôvodu. V takýchto prípadoch to znamená, že prevzatie nehnuteľnosti štátom na základe právneho dôvodu, síce existujúceho alebo nespôsobilého vyvolať zamýšľané právne dôsledky, je z hľadiska reštitučných nárokov a vlastníckej žaloby subsumovateľné pod pojem prevzatia veci bez právneho dôvodu (k tomu pozri rozhodnutie, sp. zn. 3Cdo/93/2010).

30. V posudzovanej veci to potom znamená, že i prevzatie veci štátom podľa § 453 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ako veci opustenej, bez splnenia podmienok vyžadovaných citovaným ustanovením, možno z hľadiska reštitučnej žaloby považovať za jej prevzatie bez právneho

dôvodu, nakoľko tu právny dôvod jej prevzatia síce existoval, avšak nebol spôsobilý vyvolať zamýšľané právne dôsledky (prevzatím veci bez právneho dôvodu sa teda rozumie aj prípad, keď došlo k prevzatiu veci na základe právneho dôvodu síce existujúceho, ale nespôsobilého vyvolať zamýšľané právne dôsledky). Inými slovami, ak právny predchodca žalobkyne pozemky nikdy neopustil, tieto, nemohli ani prejsť do vlastníctva štátu podľa § 453 Občianskeho zákonníka. Ak potom štát s takýmito pozemkami v ďalšom nakladal ako so svojimi (držal a užíval ich), robil tak bez právneho dôvodu. Žalovaný v tomto smere namietal práve skutočnosť, že štát tieto pozemky nikdy nedežal (neužíval ich), a preto podľa neho nebola splnená podmienka reštitučného dôvodu (dôvodu navrátenia) podľa § 3 ods. 1 písm. h/ zákona č. 161/2005 Z. z. S týmto názorom sa dovolací súd nestotožňuje a dodáva, že pokiaľ išlo držbu pozemkov (namietanú žalovaným), štát sa jej ujal práve prostredníctvom svojich orgánov, resp. podnikov. V danej veci boli totiž tieto pozemky v dočasnej správe Obvodného národného výboru Nové Zámky (§ 2 ods. 1 v spojení s § 1 ods. 2 písm. f/ vyhlášky č. 61/1986 Zb. o dočasnej správe národného majetku) a právo hospodárenia k nim bolo prevedené hospodárskou zmluvou z 20. marca 1989 na Vodohospodársku výstavbu, š. p. (č. l. 555). Platí teda, že štát tieto pozemky držal prostredníctvom svojho štátneho podniku, a preto nebola dôvodná dovolacia argumentácia žalovaného, že štát s pozemkami nenakladal, resp. ich neužíval.

31. K dovolacej argumentácii žalovaného ohľadne viazanosti súdu právoplatným rozhodnutím správneho orgánu, dovolací súd uvádza, že samotné osvedčenie Okresného úradu Nové Zámky č. Fin:9/N/89/Or z 28. februára 1989 (č. l. 554) nebolo rozhodnutím správneho orgánu, ale iba potvrdením (s deklaratórnymi účinkami) o skutočnostiach v ňom uvedených. Týmto potom boli, že: „*predmetné nehnuteľnosti pripadli do vlastníctva čsl. štátu, ako nehnuteľnosti vlastníckymi opustené. K predmetným nehnuteľnostiam nebolo uplatnené vlastnícke právo, resp. ich vlastníci neboli známi*“. Súdy v tomto konaní tak neboli pri svojom rozhodovaní viazané týmto osvedčením, nakoľko nešlo o správne rozhodnutie, resp. právoplatné rozhodnutie správneho orgánu. Uvedené osvedčenie iba deklarovalo skutočnosť, že sa mal štát stať vlastníkom veci „*ex lege*“. Preto v tomto smere neobstoí dovolacia argumentácia žalovaného o „*prezumpcii správnosti rozhodnutí správnych orgánov*“ s poukazom na nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. III. ÚS 305/08, sp. zn. I. ÚS 95/03.

32. Dovolací súd preto uzatvára, že ak k prevzatiu veci cirkvi došlo v rozhodnom období postupom, ktorý mal základ v ust. § 453 vtedy platného a účinného Občianskeho zákonníka, hoci na takýto prechod vlastníctva neboli splnené zákonné podmienky (t. j. nedošlo k opusteniu veci) a za predpokladu, že štát takúto vec aj držal (užíval), došlo k prevzatiu veci štátom bez právneho dôvodu, ktoré potom zakladá dôvod na navrátenie vlastníctva v zmysle § 3 ods. 1 písm. h/ zákona č. 161/2005 Z. z. o navrátení vlastníctva k nehnuteľným veciam cirkvám a náboženským spoločnostiam a prechode vlastníctva k niektorým nehnuteľnostiam.

33. K samotnému opusteniu veci dovolací súd uvádza, že právo opustiť vec a vzdať sa jej vlastníctva je súčasťou obsahu vlastníckeho práva, pričom jednostranný právny úkon opustenia veci však musí byť urobený slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne, musí zahŕňať vôľovú stránku a musí napĺňať tiež vôľu vzdať sa vlastníctva veci a jej fyzické opustenie, pričom iba samotné neužívanie veci samo osebe ešte neznamená zánik vlastníctva. Mnohoročné neprejavovanie záujmu právneho predchodcu žalobcu o predmet sporu, samo osebe nemohlo spôsobiť zánik vlastníckeho práva, pokiaľ toto nezanklo už prv (k tomu pozri i rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. III. ÚS 194/2017). Bolo potrebné si uvedomiť, že vlastnícke právo k žalovaným pozemkom bolo v čase prechodu ich vlastníctva na štát riadne zapísané na právneho predchodcu žalobkyne a iba ich púhe nevyužívanie týmto subjektom nemohlo spôsobiť zánik tohto vlastníckeho práva. V konaní nebol predložený jediný dôkaz svedčiaci o tom, že právny

predchodca žalobkyne prejavil záujem tieto nehnuteľnosti opustiť. V tomto smere nebolo ani možné po žalobkyni požadovať preukázanie tejto skutočnosti (t. j. že pozemky jeho právny predchodca neopustil), nakoľko v zmysle tzv. negatívnej dôkaznej teórie nemožno požadovať preukazovanie neexistujúcej skutočnosti. Navyše, otázky preukazovania týchto skutočností a v tomto smere vyhodnocovanie zisteného skutkového stavu súdmi predstavuje preskúmavanie skutkových záverov, v prípade ktorých (ako už bolo uvedené v bode 27 tohto rozsudku) dovolanie prípustné nie je (R 28/2008).

34. Z týchto dôvodov dovolací súd dovolanie žalovaného, ako nedôvodné, podľa § 448 CSP zamietol.

39.**R O Z H O D N U T I E**

Spísanie dovolania advokátom je obligatórnou podmienkou dovolacieho konania, ktorá musí byť splnená už pri podaní dovolania; jej nedostatok musí byť odstránený do uplynutia zákonnej lehoty na podanie dovolania. To neplatí, ak dovolateľ nebol riadne poučený odvolacím súdom.

(uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 18. decembra 2019 sp. zn. 4 Cdo 190/2019)

Z o d ť v o d n e n i a:

1. Okresný súd Nitra rozsudkom zo 17. októbra 2016 č. k. 17 C 593/2015-213 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 8 084,27 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 8,75 % ročne zo sumy 5 006,78 eur od 1. januára 2013 do 30. mája 2013, úrokom z omeškania vo výške 5,75 % ročne zo sumy 9 983,53 eur od 1. marca 2013 do 30. mája 2013 a úrokom z omeškania vo výške 5,75 % ročne zo sumy 8 084,27 eur od 31. mája 2013 až do zaplatenia, a to všetko do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku a žalobcovi priznal plnú náhradu trov konania. Z vykonaného dokazovania mal preukázané, že žalovaný ako predseda spoločenstva vlastníkov bytov a nebytových priestorov (žalobcu) porušením svojich povinností, ktoré mu vyplývali zo zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov, spôsobil žalobcovi škodu tým, že neoprávnene vybral z jeho bankového účtu sumu 10 000,- eur, ktorú následne vložil do pokladne žalobcu, kde sa už nachádzala suma zostatku z vyúčtovania za rok 2012 vo výške 5 006,87 eur, a tieto finančné prostriedky potom neoprávnene použil na financovanie stavebných prác v bytovom dome. Po tom, ako žalovaný vrátil žalobcovi sumu 6 906,04 eur, a po následnom zohľadnení žalovaným nevyúčtovanej sumy 16,47 eur, ktorú vybral z účtu žalobcu na drobné výdavky spoločenstva, ho súd zaviazal na zaplatenie zvyšku náhrady škody.

2. Krajský súd v Nitre uznesením 24. januára 2018 sp. zn. 25 Co 256/2017 odvolanie žalovaného odmietol ako oneskorene podané v zmysle § 386 písm. a/ C.s.p. a rozhodol, že žalobca má proti žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Vychádzal zo zistenia, že žalovanému zákonná 15-dňová lehota na podanie odvolania začala plynúť odo dňa doručenia rozsudku súdu prvej inštancie 26. mája 2017, pričom jej koniec pripadol na pondelok 12. júna 2017. Pokiaľ žalovaný podal odvolanie proti uvedenému rozsudku až 19. júna 2017 (bez žiadosti o odpustenie zmeškania odvolacej lehoty), jeho odvolanie bolo podané po márnom uplynutí zákonnej odvolacej lehoty.

3. Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podal žalovaný dovolanie, pri podaní ktorého nebol zastúpený advokátom a ktoré bolo spísané samotným žalovaným. Žalovaný v dovolaní vytýkal odvolaciemu súdu, že jeho rozhodnutím mu bolo porušené právo na súdnu ochranu, pokiaľ mu odvolací súd odmietol odvolanie ako oneskorene podané len preto, že spolu s ním nepodal žiadosť o odpustenie zmeškania lehoty. Poučenie o lehote na podanie odvolania v rozsudku súdu prvej inštancie bolo podľa jeho názoru nesprávne, pretože v ňom nebolo jasne uvedené, či ide o 15 kalendárnych alebo pracovných dní. K porušeniu jeho procesných práv došlo zároveň tým, že odvolací súd pri rozhodnutí o jeho odvolaní neskúmal, či jeho odmietnutím nebude porušený čl. 6 ods. 2 C.s.p. Ďalej namietal, že súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí nezohľadnil, že žalobcovi v máji 2013 zaplatil sumu 6 906,04 eur, a tiež poukázal, že na účet žalobcu v marci 2018 vložil sumu 10 891,72 eur, z ktorej boli financované práce na odstránenie havarijného stavu

spoločných priestorov bytového domu, čím došlo k bezdôvodnému obohateniu na strane žalobcu. Navrhol, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Zároveň požiadal dovolací súd, aby upustil od povinnosti povinného právneho zastúpenia vyplývajúcej z § 429 ods. 1 C.s.p.

4. Následne, súd prvej inštancie uznesením z 2. mája 2019 č. k. 17 C 593/2015-274 vyzval dovolateľa, aby v lehote 10 dní od jeho doručenia predložil súdu splnomocnenie oprávňujúce advokáta na jeho zastupovanie v dovolacom konaní s uvedením, že advokát s obsahom jeho dovolania vyjadruje súhlas, a zároveň ho poučil o následku neodstránenia tejto vady povinného právneho zastúpenia, ktorým je odmietnutie dovolania.

5. Dovolateľ na výzvu súdu v stanovenej lehote predložil splnomocnenie udelené advokátovi JUDr. Alexandrovi Endrödymu na svoje zastupovanie v dovolacom konaní a doručil súdu dovolanie podpísané týmto právnym zástupcom.

6. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu žalovaného uviedol, že pokiaľ odvolací súd odmietol odvolanie žalovaného ako oneskorene podané, jeho postup bol správny, a preto je namietaný dovolací dôvod neopodstatnený. Zároveň dodal, že rozhodnutie súdu prvej inštancie po skutkovej i právnej stránke pokladá za vecne správne. Navrhol, aby dovolací súd dovolanie žalovaného odmietol, príp. zamietol.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C.s.p.) skúmal najskôr, či sú splnené procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu a dospel k záveru, že dovolanie žalovaného treba odmietnuť.

8. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom procese zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, je otázkou zákonnosti a jej riešenie patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

9. Aby dovolanie vyvolalo zamýšľané právne následky a dovolací súd mohol uskutočniť meritórny dovolací prieskum a dovolanie vecne prejednať, musia byť splnené všetky podmienky jeho prípustnosti. Civilný sporový poriadok vyžaduje, aby dovolanie bolo podané na to oprávnenou osobou (§ 424 až § 426 C.s.p.), v zákonom stanovenej lehote (§ 427 C.s.p.), smerovalo proti prípustnému predmetu dovolania (§ 419 až § 423 C.s.p.) a spĺňalo zákonom vyžadované náležitosti vrátane osobitnej podmienky povinného zastúpenia advokátom v dovolacom konaní (§ 428 a § 429 C.s.p.). Podmienky prípustnosti dovolania sú vzájomne previazané; pre úspešné uplatnenie tohto mimoriadneho opravného prostriedku musia byť splnené nielen všetky kumulatívne, ale zároveň súčasne.

10. Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.). Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je a/ dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b/ dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná,

má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c/ dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C.s.p.).

11. Z citovaných ustanovení vyplýva, že právna úprava civilného sporového konania účinná od 1. júla 2016, stanovujúc osobitnú podmienku dovolacieho konania, vyžaduje, aby bol dovolateľ (okrem prípadov, na ktoré sa vzťahuje § 429 ods. 2 C.s.p.) v dovolacom konaní obligatórne zastúpený advokátom a aby podané dovolanie bolo advokátom spísané. Požiadavka povinného právneho zastúpenia sa vzťahuje už na fázu podania dovolania. Ak dovolateľ splnomocní advokáta až po podaní dovolania (a uplynutí zákonnej lehoty na jeho podanie), podmienka povinného právneho zastúpenia splnená nie je.

12. Postup súdu prvej inštancie v prípade nesplnenia osobitnej podmienky dovolacieho konania v zmysle § 429 ods. 1 C.s.p. upravuje ustanovenie § 436 ods. 1 C.s.p., podľa ktorého vtedy, keď má dovolanie vady podľa § 429 C.s.p. a dovolateľ nebol riadne o povinnosti podľa § 429 C.s.p. poučený v odvolacom konaní, súd prvej inštancie vyzve dovolateľa na odstránenie vád a poučí ho o následkoch neodstránenia vád dovolania.

13. Ustanovenie § 436 ods. 1 C.s.p. teda predstavuje jedinou (výnimočnú) procesnú situáciu, v ktorej súd prvej inštancie prihliada na existenciu vád dovolania a dovolateľa vyzýva na ich odstránenie. Tento postup súdu prvej inštancie sa týka výlučne vád dovolania v zmysle § 429 ods. 1 C.s.p. a ich výskytu v prípade absencie (alebo nedostatočného) poučenia dovolateľa odvolacím súdom.

14. Procesná situácia, pri ktorej súd prvej inštancie prihliada na vady dovolania a dovolateľa vedie k ich odstráneniu, nenastáva v prípade existencie vád podľa § 429 C.s.p. vtedy, keď bol dovolateľ riadne poučený odvolacím súdom o náležitostiach dovolania a zastúpení dovolateľa v dovolacom konaní (rovnako táto situácia nenastáva pri zistení iných vád, než sú vady dovolania v zmysle § 429 C.s.p.). V takom prípade súd prvej inštancie dovolateľa nevyzýva na odstránenie vád dovolania a spis bez ďalšieho predkladá na rozhodnutie dovolaciemu súdu.

15. V prejednávanej veci z obsahu spisu vyplýva, že žalovaný napadol dovolaním uznesenie Krajského súdu v Nitre z 24. januára 2018 sp. zn. 25 Co 256/2017. Toto rozhodnutie, ktoré podľa doručky prevzal 6. februára 2018, obsahuje riadne poučenie o prípustnosti dovolania, lehote na podanie dovolania, o náležitostiach dovolania a povinnom zastúpení advokátom v dovolacom konaní (§ 393 ods. 1 C.s.p.). Dovolanie žalovaného bolo adresované dovolaciemu súdu a odovzdané na poštovú prepravu 6. apríla 2018. Dovolateľ pri jeho podaní nebol zastúpený advokátom ani advokátom nebolo spísané (sám žalovaný v ňom výslovne uvádza, že žiada dovolací súd, aby upustil od podmienky uvedenej v § 429 ods. 1 C.s.p.). Napriek tejto skutočnosti súd prvej inštancie v rozpore s ustanovením s § 436 ods. 1 C.s.p. prihliadol na vadu dovolania podľa § 429 C.s.p. a uznesením z 2. mája 2019 č. k. 17 C 593/2015-274 vyzval dovolateľa na jej odstránenie. Následne na výzvu súdu dovolateľ v súdom stanovenej lehote (17. mája 2019) predložil splnomocnenie pre svoje zastupovanie v dovolacom konaní udelené advokátovi JUDr. Alexandrovi Endrödyemu a doručil dovolanie so všetkými náležitosťami v zmysle § 428 a § 429 C.s.p.

16. Aby boli splnené všetky podmienky prípustnosti dovolania a dovolací súd mohol uskutočniť meritórny dovolací prieskum, je procesnou povinnosťou dovolateľa podať a

formulovať svoje dovolanie tak, že pri zachovaní podmienky včasnosti jeho podania zároveň bude splnená podmienka náležitostí dovolania vrátane povinného právneho zastúpenia v zmysle § 429 C.s.p. To znamená, že ak nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu, dovolateľ je povinný v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré dovolaním napáda (§ 427 ods. 1 C.s.p.), podať dovolanie právne perfektné, t. j. spĺňajúce všetky zákonom požadované náležitosti v zmysle § 428 a § 429 C.s.p.; prípadne vady už podaného dovolania v tejto lehote odstrániť tak, aby všetky zákonom požadované náležitosti spĺňalo. (Jediná výnimočná procesná situácia, kedy súd poskytne dovolateľovi dodatočnú lehotu na odstránenie vád, sa týka výlučne vady podľa § 429 ods. 1 C.s.p., a to len za predpokladu absencie resp. nedostatočného poučenia dovolateľa odvolacím súdom; o čo ale v prejednávanej veci nešlo). Opačný záver, podľa ktorého ak by pre právne relevantné uplatnenie tohto mimoriadneho opravného prostriedku pri zachovaní stanovenej dvojmesačnej dovolacej lehoty postačovalo len podanie akéhokoľvek blanketného, neúplného, nesprávneho alebo nezrozumiteľného dovolania a dovolateľ by mohol vady takéhoto dovolania účinne odstraňovať aj po uplynutí tejto lehoty (v podstate až do vydania rozhodnutia odvolacím súdom), je v rozpore s koncepciou prísneho režimu koncentrácie sporového konania, ktorá sa vzťahuje na inštitút dovolania upravený Civilným sporovým poriadkom (porov. § 430, § 434, § 427 ods. 1 v spojení s § 436 ods. 1 a *contrario* C.s.p.), ako aj s ustanoveniami zákona vymedzujúcimi podmienky prípustnosti dovolania (§ 419 až § 435 C.s.p.).

17. Pokiaľ dovolateľ podal dovolanie nespĺňajúce zákonom požadované náležitosti, resp. ich nedostatky do uplynutia lehoty na podanie dovolania neodstránil (a nejde o procesnú situáciu predpokladanú ustanovením § 436 ods. 1 C.s.p.), podmienky prípustnosti dovolania neboli splnené úplne, a tak vznikol právny následok v podobe neprípustnosti dovolania, na ktorom nemôže ďalšie konanie dovolateľa nič zmeniť. Nesprávny procesný postup súdu prvej inštancie v podobe výzvy na odstránenie vád dovolania, na vydanie ktorej neboli splnené podmienky, tak ako sa to stalo v prejednávanej veci, nemôže v konkrétnom prípade prelomiť všeobecne záväzná ustanovenia zákona o podmienkach prípustnosti dovolania a týmto spôsobom konkrétnemu dovolateľovi *de facto* poskytnúť právne ničím neodôvodnenú výhodu v podobe predĺženia lehoty na podanie dovolania spĺňajúceho všetky náležitosti. Na uvedenom nemôže nič zmeniť ani skutočnosť, že dovolateľ sa v dobrej viere riadil takouto nesprávnou výzvou súdu a v stanovenej lehote jej v plnej miere vyhovel, pretože už raz vzniknutý právny následok neprípustnosti dovolania nemožno akýmkoľvek ďalším konaním súdu či strany zvrátiť a dovedy neprípustné dovolanie „sprípustniť“.

18. Pokiaľ teda v prejednanom spore dovolateľ podal v stanovenej lehote dovolanie s vadami podľa § 429 C.s.p., a tieto boli dodatočne odstránené podaním doručeným súdu prvej inštancie 17. mája 2019, teda zjavne po uplynutí lehoty na podanie dovolania (§ 427 ods. 1 C.s.p.), odvolací súd uzatvára, že dovolateľ nebol právne zastúpený advokátom vo fáze podania dovolania a podal dovolanie, ktoré nebolo spísané advokátom, hoci bol o tejto osobitnej podmienke odvolacieho konania riadne poučený v odvolacom konaní. Podmienka povinného právneho zastúpenia dovolateľa advokátom nebola splnená úplne, počas celého odvolacieho konania, preto odvolací súd dovolanie žalovaného proti rozhodnutiu odvolacieho súdu odmietol podľa § 447 písm. e/ C.s.p., v zmysle ktorého odvolací súd odmietne dovolanie, ak neboli splnené podmienky podľa § 429 C.s.p.

19. Záverom odvolací súd uvádza, že obdobný právny názor na vec zaujal tiež v rozhodnutiach sp. zn. 4 Cdo 10/2018 a 4 Cdo 160/2017. Tento záver bol vyhodnotený ako ústavne konformný a udržateľný aj Ústavným súdom Slovenskej republiky v uznesení sp. zn. IV. ÚS 489/2018, publikovanom v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod

č. 79/2018, v ktorom ústavný súd vyslovil, že ak obligatórnou náležitosťou dovolania je podľa druhej vety § 429 ods. 1 C.s.p. jeho spísanie advokátom, je potom logické, že nedostatok tejto podmienky možno odstrániť len v lehote na podanie dovolania, keďže ide o podmienku, ktorá musí byť splnená už pri jeho podaní. Je preto na dovolateľovi, aby v súlade so zásadou „vigilantibus iura scripta sunt“, t. j. „bdelým patrí právo“, predložil v zákonom stanovenej lehote také dovolanie, ktoré bude spĺňať všetky zákonom ustanovené náležitosti.

40.**R O Z H O D N U T I E**

Ak uznesenie o nariadení neodkladného opatrenia vykazuje nedostatky v poučení o právnych následkoch spojených s podaním žaloby vo veci samej podľa ustanovenia § 337 ods. 1 Civilného sporového poriadku, nejde o porušenie práva na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku.

(uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 11. decembra 2019, sp. zn. 6 Cdo 22/2019)

Z o d ō v o d n e n i a:

1. Okresný súd Bratislava II (ďalej len „súd prvej inštancie“) uznesením z 25. júna 2018, č. k. 13C/34/2018-93 uložil odporkyni povinnosť znášať užívanie nehnuteľností, zapísaných Okresným úradom Bratislava, katastrálny odbor, okres Bratislava II, obec Bratislava - m. č. V., k. ú. V., zapísaných na LV č. XXXX ako trojizbový byt č. XX, nachádzajúci sa na X.. poschodí vo vchode Z. XX, bytového domu so súpisným číslom XXX, na ulici Z. v G., postavenom na CKN parc. č. XXXX/XX, CKN parc. č. XXXX/XX v podiele 1/1, spoluvlastnícky podiel na spoločných častiach a spoločných zariadeniach bytového domu o veľkosti 6966/525014, spoluvlastnícky podiel k pozemku CKN parc. č. XXXX/X o výmere 492 m², druh pozemku zastavané plochy a nádvoria, CKN parc. č. XXXX/XX o výmere 385 m², druh pozemku zastavané plochy a nádvoria, CKN parc. č. XXXX/XX o výmere 14 m², druh pozemku zastavané plochy a nádvoria, o veľkosti 6966/525014 (ďalej len „nehnutelnosti“ alebo „byt“), navrhovateľmi, a to až do ich smrti. Súd prvej inštancie ďalej zakázal odporkyni predať, darovať, zameniť alebo inak scudziť, vložiť do majetku obchodnej spoločnosti alebo prenechať do užívania tretej osobe predmetné nehnuteľnosti, a to až do smrti navrhovateľov. Súd prvej inštancie ďalej uložil odporkyni povinnosť zdržať sa vypratávania týchto nehnuteľností, ako aj akéhokoľvek konania, ktorým by došlo k prerušeniu dodávok elektrickej energie, plynu, vody, vrátane teplej vody a tepla do predmetných nehnuteľností, oboje až do smrti navrhovateľov. Navrhovateľom priznal nárok na náhradu trov konania o nariadení neodkladného opatrenia v plnom rozsahu. Súd prvej inštancie poučil odporkyňu, že môže podať ako žalobca vo veci samej žalobu proti navrhovateľom ako žalovaným, ktorej predmetom bude úprava práv a povinností strán v súvislosti s užívaním nehnuteľností. Navrhovatelia odôvodnili návrh na nariadenie neodkladného opatrenia tým, že odporkyňa je výlučnou vlastníčkou nehnuteľností, pričom bola manželkou ich nebohého syna, ktorý zomrel XX. Z. XXXX. V roku 2009 po dohode navrhovateľov so synom a odporkyňou títo odpredali svoj byt na ulici K. XX v G. a poskytli synovi pôžičku vo výške 22 000 eur na dofinancovanie zariadenia rodinného domu syna v H. Zároveň sa dohodli, že po predaji ich vlastného bytu sa navrhovatelia presťahujú do sporného bytu, kde zotrvajú do konca života s tým, že budú platiť všetky náklady spojené s jeho užívaním. Dohoda bola rešpektovaná do smrti syna navrhovateľov. Po jeho smrti začala odporkyňa dohodu spochybňovať. Navrhovatelia navrhli odporkyni uhrádzať jej sumu 150 eur mesačne; ona však trvala na ich vyst'ahovaní, resp. na platení mesačného nájomného 400-450 eur. Navrhovatelia poukázali na svoj zlý zdravotný stav a vysoký vek. Odporkyňa znemožňuje navrhovateľom užívanie bytu vulgárnym správaním sa voči navrhovateľom, či neohláseným vstupovaním do bytu. Navrhovatelia sa preto obrátili na súd so žalobou o určenie neplatnosti výpovede nájmu z bytu, a zároveň podali návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktorému bolo vyhovené. Okresný súd Bratislava II rozsudkom z 10. decembra 2015 sp. zn. 11C 56/2014, v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave

z 30. januára 2018 sp. zn. 14 Co 122/2016, žalobu vo veci samej zamietol, pretože medzi stranami sporu nebol založený nájomný vzťah. Do úvahy by prichádzalo prenechanie bytu na dočasné a bezplatné užívanie na dobu určitú formou zmluvy o výpožičke. Zisťovanie obsahu uzavretej zmluvy však nebolo predmetom uvedeného súdneho konania. Odporkyňa vyzvala navrhovateľov listom zo 7. mája 2018 na vypratanie bytu a dňa 30. mája 2018 bol byt odpojený od elektrickej energie napriek tomu, že navrhovateľka 2/ potrebuje kyslíkový prístroj napojený na elektrickú energiu. Odporkyňa svojím konaním hrubo porušuje dobré mravy. Súd prvej inštancie mal za preukázané, že navrhovatelia užívajú byt nepretržite od roku 2009, uhrádzajú náklady spojené s jeho užívaním, a to na základe ústnej dohody medzi nimi, ich nebohým synom a odporkyňou (ako vyplynulo aj z čestných prehlásení svedkov). Súd prvej inštancie ďalej z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že navrhovatelia mali byť užívať do ich smrti, a že úmyslom odporkyne je navrhovateľov z neho vystaňovať. Týmto je osvedčená potreba nevyhnutného zásahu v podobe nariadenia neodkladného opatrenia, nakoľko je zrejmé, že odporkyňa koná tak, že hrozí bezprostredné nebezpečenstvo núteného vystaňovania navrhovateľov bez toho, aby existencia dohody o užívaní bytu bola predmetom súdneho prieskumu. Súdu prvej inštancie sa konanie odporkyne javilo ako také, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi, keďže v liste žiadala navrhovateľov o vystaňovanie z bytu v lehote piatich dní bez ohľadu na ich vek, zdravotný stav a rodinné väzby. Skutočnosť, v akom rozsahu a za akých podmienok bola medzi účastníkmi uzavretá dohoda o užívaní bytu, a či je možné ju považovať za zmluvu o výpožičke, nie je predmetom skúmania v časti konania o nariadenie neodkladného opatrenia. Z uvedeného dôvodu súd prvej inštancie poučil odporkyňu o možnosti podania žaloby vo veci samej.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) uznesením z 20. septembra 2018 sp. zn. 5 Co 203/2018 potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie a navrhovateľom priznal náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s rozhodnutím súdu prvej inštancie a obmedzil sa na konštatovanie správnosti jeho dôvodov. Navrhovatelia v rámci svojho návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia osvedčili potrebu okamžitej úpravy pomerov. Súd prvej inštancie zistil správne skutkový stav veci a svoje rozhodnutie aj náležite odôvodnil.

3. Proti uzneseniu odvolacieho súdu z 20. septembra 2018 sp. zn. 5 Co 203/2018 podala dovolanie odporkyňa v celom rozsahu. Prípustnosť dovolania odôvodnila dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C. s. p.“), t.j. súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Porušenie práva na spravodlivý proces vzhľadom na odporkyňa v tom, že súd prvej inštancie, ani odvolací súd, jej neposkytli dostatočné poučenie podľa § 337 ods. 1 C. s. p. V zmysle uvedeného ustanovenia, ak súd nariadi neodkladné opatrenie pred začatím konania a ak navrhovateľovi povinnosť podľa § 336 ods. 1 neuloží, poučí strany, ktorým sa neodkladným opatrením ukladá určitá povinnosť, že môžu podať žalobu vo veci samej a o právnych následkoch s tým spojených. Lehotu na podanie žaloby súd neurčuje. Podľa ustanovenia § 337 ods. 2 C. s. p. súd vo výroku uznesenia podľa odseku 1 uvedie strany a predmet konania vo veci samej. Konanie vo veci samej sa môže týkať aj nárokov na navrátenie do pôvodného stavu alebo nárokov na náhradu škody alebo inej ujmy spôsobenej výkonom neodkladného opatrenia. Podľa ustanovenia § 337 ods. 3 C. s. p. súd aj bez návrhu uznesenie o neodkladnom opatrení zruší rozhodnutím, ktorým žalobe vo veci samej vyhovel. Ustanovenie § 335 platí primerane. Z obsahu rozhodnutí súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu vyplýva, že ani jeden zo súdov nepoučil odporkyňu o právnych následkoch spojených s podaním žaloby vo veci samej. Odporkyňa poukázala na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 135/2017, v ktorom súd konštatoval, že neposkytnutím kvalifikovaného poučenia podľa § 337 C. s. p. žalovanej vo výrokovej časti rozhodnutia, ktorým bolo nariadené neodkladné opatrenie,

došlo k porušeniu práva žalovanej na spravodlivý proces a naplneniu vady v zmysle § 420 písm. f) C. s. p. Súd prvej inštancie v prejednávanej veci poučil odporkyňa iba o možnosti podať žalobu vo veci samej, ale z tohto poučenia nie je zrejmé, úpravy ktorých konkrétnych práv a povinností v súvislosti s užívaním bytu a akým spôsobom sa môže odporkyňa domáhať. Ak by bola odporkyňa so žalobou o úpravu práv a povinností v súvislosti s užívaním bytu úspešná, tak táto úprava nevyhnutne počíta s ďalším užívaním bytu navrhovateľmi. Zároveň, ak by sa v konaní o žalobe preukázalo, že navrhovatelia nemajú právo užívať byt, tak žaloba by musela byť zamietnutá a nevedla by k zrušeniu neodkladného opatrenia. V skutočnosti tak odporkyňa nemá k dispozícii žiadnu žalobu vo veci samej, ktorú by mohla podať. Odporkyňa ďalej namieta nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu. Napadnuté rozhodnutie iba rekapituluje doterajší priebeh konania a konštatuje správnosť rozhodnutia súdu prvej inštancie. Ďalšie dôvody na zdôraznenie jeho správnosti nedoplnil. Odvolací súd sa nevysporiadal ani s jedným z odvolacích dôvodov uplatnených odporkyňou. Odvolací súd mohol takto postupovať iba v prípade, ak by odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie bolo tak výstižné, že by už obsahovalo odpovede na argumenty odporkyne. Odporkyňa preto navrhla najvyššiemu súdu, aby zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie aj odvolacieho súdu a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. K podanému dovolaniu sa vyjadril právny zástupca navrhovateľov. Vo svojom vyjadrení uviedol, že skutočnosť, že v uzneseniach súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu absentuje poučenie o právnych následkoch spojených s podaním žaloby vo veci samej, nie je možné považovať za vadu, ktorá by spôsobila porušenie práva na spravodlivý proces. Následky vyhovenia žalobe totiž vyplývajú priamo zo zákona, a to z ustanovenia § 337 ods. 3 C. s. p. Odporkyňa je navyše v konaní zastúpená advokátom, teda osobou, ktorá je odborne spôsobilá chrániť jej práva. Pokiaľ ide o poukaz na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 135/2017, nejde o totožný prípad s prejednanou vecou, pretože vo veci sp. zn. 5 Cdo 135/2017 súdy nižšieho stupňa neposkytli dotknutej strane absolútne žiadne poučenie v zmysle § 337 C. s. p., zatiaľ čo v prejednávanej veci súd prvej inštancie odporkyňu poučil o možnosti podať žalobu vo veci samej, určil jej predmet aj sporové strany. Poučenie súdu považuje právny zástupca navrhovateľov za dostatočné, komplexné a zrozumiteľné. Sú to strany, ktoré disponujú sporom a širšie vymedzenie predmetu sporu ponecháva strane viacero možností na uplatnenie práv. Úprava práv a povinností v súvislosti s užívaním bytu nemusí nevyhnutne rátať s užívaním bytu navrhovateľmi. Odporkyňa má k dispozícii určovaciu žalobu podľa § 137 písm. c) C. s. p. tak, ako ju vymedzil súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia. Poučovaciu povinnosť súdu nie je možné vykladať tak, že súd v rozhodnutí nadefinuje žalobný návrh. Táto povinnosť je splnená odkazom na spôsob usporiadania právneho vzťahu. Vyhovenie žalobe vo veci samej nie je jediným spôsobom, ktorým môže odporkyňa dosiahnuť zrušenie neodkladného opatrenia. Odporkyňa má k dispozícii aj ďalšie právne nástroje, ako je napríklad ustanovenie § 334 C. s. p. K namietanej nepreskúmateľnosti napadnutého rozhodnutia právny zástupca navrhovateľov uviedol, že osobitnej povahy inštitútu neodkladných opatrení zodpovedá zjednodušený a zrýchlený procesný postup súdu pri rozhodovaní o návrhu na jeho nariadenie. Odporkyňa síce v odvolaní tvrdila, že nebolo dohodnuté, že by mali navrhovatelia byt užívať až do konca ich života, toto tvrdenie však nepodložila žiadnymi dôkazmi a ostatné dôvody nariadenia neodkladného opatrenia žiadnym spôsobom nevyvrátila, dokonca ich nerozporovala. Vzhľadom na to, že odporkyňa neposkytla žiadne relevantné argumenty, ktoré mohli mať za následok iné rozhodnutie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, nie je možné napadnuté uznesenie považovať za nepreskúmateľné. Najvyššiemu súdu navrhol dovolanie zamietnuť.

5. Najvyšší súd po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 427 C. s. p.) a na to oprávnenou osobou (§ 424 C. s. p.), zastúpenou v zmysle § 429 ods. 1 C. s. p. skúmal, či sú splnené podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, pričom dospel k záveru, že dovolanie

je potrebné podľa § 447 písm. c) C. s. p. odmietnuť.

6. Z oznámenia o úmrtí navrhovateľa 1/, ktoré bolo zaslané najvyššiemu súdu súdom prvej inštancie dňa 11. júna 2019, najvyšší súd zistil, že navrhovateľ 1/ zomrel dňa 21. mája 2019, t.j. v priebehu dovolacieho konania. Podľa § 63 ods. 1 C. s. p. ak strana zomrie počas konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončí, súd posúdi podľa povahy sporu, či má konanie zastaviť, alebo či v ňom môže pokračovať. Podľa § 63 ods. 2 C. s. p. v konaní súd pokračuje najmä vtedy, ak ide o majetkový spor. Súd rozhodne, že v konaní pokračuje s dedičmi strany, prípadne s tými, na ktorých podľa výsledku dedičského konania prešlo právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide, a to len čo sa skončí konanie o dedičstve. Vzhľadom na povahu prejednávanej právnej veci, ktorá spočíva predovšetkým v povinnosti odporkyne znášať užívanie bytu, a ktorá povinnosť je viazaná výlučne na osoby navrhovateľov, nepovažoval najvyšší súd za potrebné rozhodnúť o pokračovaní v konaní s dedičmi navrhovateľa 1/. Najvyšší súd tak v dovolacom konaní ďalej pokračoval na strane navrhovateľov už iba s navrhovateľkou 2/.

7. V zmysle § 419 C. s. p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 C. s. p. (prípustnosť dovolania pre vady zmätočnosti) a § 421 C. s. p. (prípustnosť dovolania pre riešenie právnej otázky).

8. V zmysle § 420 C. s. p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 C. s. p. možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C. s. p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C. s. p.).

10. V danom prípade odporkyňa prípustnosť dovolania odvodila z § 420 písm. f) C. s. p. a porušenie práva na spravodlivý proces oprela o pochybenie súdov nižších stupňov spočívajúce v nedostatočnom poučení odporkyne podľa § 337 ods. 1 a 2 C. s. p.

11. Aj vo vzťahu k § 420 písm. f) C. s. p. (tak, ako v prípade ďalších vád zmätočnosti uvedených v § 420 C. s. p.) platí, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil namietanej vady zmätočnosti; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (pozri rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 8/2017, 3 Cdo 214/2017, 8 Cdo 73/2017).

12. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) C. s. p., sú a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

13. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou práva na

spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na neustrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

14. Porušenie práva na spravodlivý proces videla odporkyňa v prvom rade v jej nedostatočnom poučení podľa § 337 ods. 1 a 2 C. s. p. Podľa § 337 ods. 1 C. s. p. ak súd nariadi neodkladné opatrenie pred začatím konania a ak navrhovateľovi povinnosť podľa § 336 ods. 1 neuloží, poučí strany, ktorým sa neodkladným opatrením ukladá určitá povinnosť, že môžu podať žalobu vo veci samej a o právnych následkoch s tým spojených. Lehotu na podanie žaloby súd neurčuje. Podľa § 337 ods. 2 C. s. p. súd vo výroku uznesenia podľa odseku 1 uvedie strany a predmet konania vo veci samej. Konanie vo veci samej sa môže týkať aj nárokov na navrátenie do pôvodného stavu alebo nárokov na náhradu škody alebo inej ujmy spôsobenej výkonom neodkladného opatrenia. Podľa § 337 ods. 3 C. s. p. súd aj bez návrhu uznesenie o neodkladnom opatrení zruší rozhodnutím, ktorým žalobe vo veci samej vyhovel. Ustanovenie § 335 platí primerane.

15. Z vyššie uvedených ustanovení vyplýva, že v prípade, ak súd nariadi neodkladné opatrenie pred začatím konania a navrhovateľovi povinnosť podľa § 336 ods. 1 C. s. p. neuloží, je súčasne povinný poučiť strany vo výrokovej časti tohto rozhodnutia, ktorým sa neodkladným opatrením ukladá určitá povinnosť, o ich možnosti podať žalobu vo veci samej a o právnych následkoch s tým spojených; jeho povinnosťou je teda okrem uvedenia možnosti podať žalobu vo veci samej aj uviesť strany a predmet konania žaloby vo veci samej.

16. Zákon tak súdu stanovuje obligatórnu poučovaciu povinnosť (poučiť stranu, proti ktorej neodkladné opatrenie pred začatím konania smeruje, o možnosti podať žalobu a o právnych následkoch s tým spojených), a to v záujme rovnosti sporových strán a zabezpečenia adekvátnej ochrany práv a oprávnených záujmov strán, proti ktorým neodkladné opatrenie smeruje. Súd je tak povinný týmto stranám poskytnúť v zmysle ustanovenia § 337 ods. 1 a ods. 2 C. s. p. kvalifikované poučenie.

17. V uvedenom prípade súd prvej inštancie vo výrokovej časti svojho rozhodnutia uviedol nasledovné poučenie: „Súd poučuje odporkyňu, že môže podať ako žalobca vo veci samej žalobu proti navrhovateľom ako žalovaným, ktorej predmetom bude úprava práv a povinností strán v súvislosti s užívaním vyššie špecifikovaných nehnuteľností.“ Je zrejmé, že v poskytnutom poučení je prítomné vymedzenie strán a predmetu konania. Absentuje v ňom poučenie o právnych následkoch spojených s podaním žaloby vo veci samej. Súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd teda odporkyňu o týchto právnych následkoch výslovne nepoučili, čím (podľa odporkyne) porušili obligatórnu poučovaciu povinnosť stanovenú zákonom. K samotnému vymedzeniu predmetu sporu v poučení súdu prvej inštancie najvyšší súd uvádza, že súd prvej inštancie síce mohol poskytnúť bližšiu špecifikáciu predmetu sporu vo výrokovej časti rozhodnutia, avšak v bode 17. jeho odôvodnenia tento svoj postup vysvetlil tým, že uviedol, čo má (resp. môže) byť predmetom konania vo veci samej. Z ustanovenia § 337 C. s. p. totiž nevyplýva povinnosť súdu poskytnúť účastníkovi konania presnú a jednoznačnú formuláciu žalobného návrhu. Vymedzenie predmetu sporu tak, ako ho vymedzil súd prvej inštancie vo výrokovej časti svojho rozhodnutia, v spojení s

bližším vysvetlením v odôvodnení rozhodnutia, považuje najvyšší súd za dostatočné. Absenciu poučenia o právnych následkoch spojených s podaním žaloby vo veci samej nepovažuje najvyšší súd za pochybenie takej intenzity, že by predstavovalo porušenie práva na spravodlivý proces, a to zvlášť za situácie, že neplatnosť výpovede z nájmu bytu už bola predmetom súdneho konania vedeného na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 11C/56/2014, ktoré sa právoplatne skončilo dňa 19. februára 2018.

18. Odporkyňa v dovolaní poukázala na uznesenie najvyššieho súdu z 26. septembra 2018 sp. zn. 5 Cdo 135/2017, v ktorom súd konštatoval, že neposkytnutím kvalifikovaného poučenia podľa § 337 C. s. p. žalovanej vo výrokovej časti rozhodnutia, ktorým bolo nariadené neodkladné opatrenie, došlo k porušeniu práva žalovanej na spravodlivý proces a naplneniu vady v zmysle § 420 písm. f) C. s. p. Nejde však o vec totožnú s prejednávanou vecou. Vo veci prejednávanej najvyšším súdom pod sp. zn. 5 Cdo 135/2017 súd prvej inštancie v samostatnom výroku svojho rozhodnutia uložil žalobcovi povinnosť podať žalobu vo veci samej. Odvolací súd uvedený výrok zmenil tak, že návrh zamietol, avšak do rozhodnutia nedoplnil výrok, ktorým by poučil žalobcu o možnosti podať žalobu vo veci samej podľa § 337 C. s. p. Nedošlo teda k žiadnemu poučeniu v zmysle uvedeného ustanovenia C. s. p. V aktuálne prejednávanej veci súd prvej inštancie odporkyňu o tejto možnosti kvalifikovane poučil, neuviedol iba poučenie o právnych následkoch podania žaloby vo veci samej.

19. Pokiaľ ide o námietku odporkyne, že nemá k dispozícii žiadnu žalobu vo veci samej, ktorou by mohla dosiahnuť zrušenie neodkladného opatrenia, najvyšší súd uvádza, že takouto žalobou by mohla byť žaloba podľa § 137 písm. c) C. s. p. o určenie, že navrhovateľka 2/ nemá právo užívať byt alebo žaloba o určenie, že zmluva o výpožičke/dohoda o užívaní bytu uzatvorená medzi navrhovateľmi, ich nebohým synom a odporkyňou je neplatná. Do úvahy prichádza aj žaloba podľa § 137 písm. a) C. s. p. o vypratanie bytu. V rámci konania o ktorejkoľvek z týchto žalôb by súd musel posúdiť otázku platnosti zmluvy o výpožičke, resp. dohody o užívaní bytu ako otázku predbežnú. V prípade, ak by súd takejto žalobe vyhovel, odporkyňa by dosiahla zrušenie neodkladného opatrenia.

41.**R O Z H O D N U T I E**

Právomoc súdu nie je daná vo veciach nárokov príslušenstva pohľadávky (poplatku z omeškania) na zaplatenie poistného na zdravotné poistenie.

(uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 3. decembra 2019 sp. zn. 1KO 11/2019)

Z o d ô v o d n e n i a:

1. Okresný súd Čadca (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvého stupňa“) predložil vec kompetenčnému senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na rozhodnutie sporu o právomoc podľa § 11 ods. 1 CSP v kompetenčnom konflikte medzi ním a Úradom pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou Bratislava. Dôvodil tým, že právny vzťah medzi žalobcom ako postupníkom pohľadávky na zaplatenie poistného na zdravotné poistenie a žalovaným ako platiteľom poistného je vzťahom verejnoprávnej povahy a vec vyplývajúca z verejnoprávneho vzťahu súdy nerozhodujú poukazujúc pritom na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/128/1997 a 6Cdo/102/2011. Postúpením pohľadávky poistného nedošlo k zmene verejnoprávneho charakteru nielen pohľadávky, ale ani príslušenstva - úroku verejnoprávnej pohľadávky; príslušenstvo pohľadávky vždy „sleduje“ právny režim pohľadávky (istiny). Keď teda o pohľadávke (istine) mal právomoc a rozhodol Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, má právomoc a zároveň povinnosť rozhodnúť aj o príslušenstve pohľadávky - 9 % úroku z omeškania ročne z istiny - dlžného poistného a poplatku z omeškania. Podotkol, že rozhodnúť neznamená aj priznať nárok.

2. Kompetenčný senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako súd príslušný na rozhodnutie sporov o právomoc medzi súdmi a inými orgánmi (§ 11 CSP), po prejednaní veci bez nariadenia pojednávania dospel k záveru, že rozhodovanie o uplatnenom nároku nepatrí do právomoci súdu.

3. Právomoc sa všeobecne posudzuje ako oprávnenie určitého štátneho orgánu riešiť otázky, ktoré sú zákonom zverené do jeho kompetencie. Civilný sporový poriadok vymedzuje právomoc súdov v § 3 a 4. Ustanovenie § 3 CSP určuje, že súdy prejednávajú a rozhodujú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány. Súkromnoprávne vzťahy, z ktorých vychádzajú súkromnoprávne spory a iné veci, sú charakterizované najmä právnou rovnosťou a vôľovou autonómiou ich účastníkov. Ich postavenie je rovnocenné, čo znamená, že jeden z účastníkov súkromnoprávneho vzťahu nie je oprávnený jednostranne ukladať povinnosti druhému účastníkovi a ani sám autoritatívne vynuocovať splnenie povinnosti druhého účastníka súkromnoprávneho vzťahu. Nad rámec súboru vzťahov uvedených v § 3 CSP súdy prejednávajú a rozhodujú aj iné veci, ktoré sa už nezakladajú priamo na práve súkromnom, ale len vtedy, ak to ustanovuje zákon - čo vyplýva z § 4 CSP. Právomoc súdu je základnou procesnou podmienkou, ktorej splnenie súd skúma z úradnej povinnosti v každom štádiu konania a na každej inštancii (§ 161 ods. 1 CSP). Jej nedostatok je neodstrániteľný a vedie k zastaveniu konania (§ 161 ods. 2 CSP v spojení s § 9, resp. § 10 ods. 1 CSP).

4. Podľa § 11 ods. 1 CSP spory o právomoc medzi súdmi a inými orgánmi rozhoduje kompetenčný senát najvyššieho súdu podľa tohto zákona. Rozhodnutím kompetenčného senátu sú

súdy a orgány verejnej moci viazané.

5. Z obsahu spisu vyplýva, že Okresný súd Čadca (ďalej ako „okresný súd“ alebo „súd prvého stupňa“) na základe žaloby doručenej súdu 14. septembra 2007 začal konať vo veci podanej žaloby žalobcu voči žalovanému o splnenie povinnosti žalovaného zaplatiť mu peňažnú pohľadávku vo výške 578 731 Sk (19 210 eur) s príslušenstvom [poplatok z omeškania z dlžnej sumy poistného 1 400 512 Sk (46 488,48 eur) a úrok z omeškania vo výške 0,05% za každý deň z omeškania zo sumy 1 979 243 Sk (578 731+1 400 512) od 17. novembra 2006 do zaplatenia]. Žalobca vo vzťahu k uplatnenému nároku ako rozhodujúce skutočnosti v žalobe uviedol, že nadobudol pohľadávku na poistnom na zdravotné poistenie a pohľadávku na poplatku z omeškania z nezaplateného (resp. oneskorene zaplateného) poistného v zmysle zákona č. 273/1994 Z.z. na základe Zmluvy o postúpení pohľadávok z 29. septembra 2006 uzavretej medzi ZH Kredit, s.r.o. ako postupcom a GENERIX, a. s.

5.1. Okresný súd Čadca vo veci uznesením z 9. novembra 2010 č. k. 4Cb/40/2010-142 konanie o zaplatenie istiny 19 210 eur (dlžné poistné) a príslušenstva 46 488,48 eur zastavil a zároveň pripustil zmenu žaloby a rozhodol o povinnosti zaplatiť súdny poplatok. Podľa zmenenej žaloby sa žalobca domáhal voči žalovanému zaplatenia príslušenstva z dlžného poistného 102 080,19 eur (poplatok z omeškania 86 933,46 eur, čo predstavuje 0,2% denne z dlžnej sumy poistného 46 488,48 eur za obdobie od 17. novembra 2006 do 9. júna 2009, úrok z omeškania 15 146,73 eur čo predstavuje 9 % ročne zo sumy 65 698,8 eur od 17. novembra 2006 do 9. júna 2009).

5.2. Okresný súd Čadca rozsudkom z 27. septembra 2011 č. k. 4Cb/40/2010-374 žalobu o zaplatenie 102 080,19 eur zamietol; rozhodol tiež o náhrade trov konania (č.l. 374 spisu). Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Žiline uznesením z 24. apríla 2013 pod sp. zn. 14Cob/185/2012, 14Cob/186/2012, 14Cob/187/2012 okrem iného napadnutý rozsudok okresného súdu zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie s tým, že súdu prvého stupňa nariadil skúmať, či je daná právomoc súdov a či nie sú dané podmienky na postúpenie veci inému orgánu. (č. l. 452 spisu).

5.3. Okresný súd Čadca po vrátení veci ďalším uznesením z 1. júla 2014, č. k. 4Cb/40/2010-509 konanie zastavil pre nedostatok právomoci súdov vo veci konať a rozhodol po právoplatnosti o postúpení veci príslušnému orgánu - Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou (č. l. 509 spisu). Krajský súd v Žiline uznesením z 30. septembra 2015 sp. zn. 14Cob/312/2014 uznesenie okresného súdu v napadnutých výrokoch o zastavení konania a o postúpení veci Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou potvrdil ako vecne správne. V názorovej zhode s okresným súdom mal za to, že príslušenstvo pohľadávky je nutné posudzovať podľa rovnakého právneho režimu ako pohľadávku samotnú; na dlžné poistné sa vzťahoval zákon č. 273/1994 Z. z., na rozhodovanie o nároku na zaplatenie poplatku z omeškania z neodvedeného alebo oneskorene odvedeného poistného sa preto vzťahuje rovnaký zákon, tým je splnená podmienka § 85h ods. 1 cit. zákona a v nadväznosti na § 85h ods. 3 má preto úrad právomoc vydávať platobné výmery vo veciach poplatkov, ktoré sa týkajú predmetu sporu.

5.4. Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou pobočka Trenčín po postúpení spisu Okresným súdom Čadca rozhodnutím z 25. apríla 2016 sp. zn. DK301/00057/2016 výrokom I. správne konanie vo veci nároku žalobcu na zaplatenie poistného na zdravotné poistenie v sume 19 210,34 eur za obdobie 03/1996 - 05/1999 a poplatku z omeškania podľa § 23 ods. 2 zákona č. 273/1994 Z. z. v sume 46 488,48 eur (0,2 % denne z dlžnej sumy poistného 19 210,34 eur za každý deň omeškania) za obdobie od 17.11.2006 do 09.06.2009 podľa § 30 ods. 1 písm. a/ správneho poriadku zastavil, výrokom II. správne konanie vo veci uplatnenia úroku z omeškania podľa § 517 ods. 2 OZ v spojení s § 3 nar. vlády SR č. 87/1995 Z. z. vo výške 9 % ročne zo sumy 65 698,82

eur (19 210,34 eur + 46 488,48 eur) za obdobie od 17.11.2006 do 09.06.2009 vo výške 15 146,73 eur podľa § 30 ods. 1 písm. a/ správneho poriadku zastavil. Dôvodil, že uplatňovanie nároku na zaplatenie pohľadávky na poistnom alebo poplatku z omeškania podaním návrhu na úrade je výkonom verejnoprávnej pôsobnosti zdravotnej poisťovne a táto verejnoprávna úloha nemôže byť postúpená subjektu súkromného práva. Mal za to, že žalobca nie je aktívne legitimovaný na podanie návrhu na vydanie platobného výmeru na poplatok z omeškania podľa zákona č. 273/1994 Z. z.

5.5. Druhostupňový správny orgán, predseda Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou Bratislava na základe rozkladu rozhodnutím zo 4. marca 2019 č. 6058/2019/301 zmenil prvostupňové rozhodnutie tak, že A) poistné na zdravotné poistenie 19 210,34 eur za čas 3/1996 - 5/1999 ostáva nezmenené, B) poplatok z omeškania 0,2 % denne za čas od 17.11.2006 do 09.06.2009 vo výške 46 488,48 eur sa mení na obdobie 3/96 - 5/99 a C) zrušil prvostupňové rozhodnutie úradu vo výroku o zastavení konania vo veci úroku z omeškania 9 % ročne zo sumy 65 698,82 eur (19 210,34 eur + 46 488,48 eur) za obdobie od 17.11.2006 do 09.06.2009 v celkovej výške 15 146,30 eur s tým, že po právoplatnosti postupuje vec Okresnému súdu Čadca.

5.6. Vo vzťahu k zrušujúcemu výroku prvostupňového rozhodnutia správneho orgánu a postúpenia veci Okresnému súdu Čadca na odôvodnenie rozhodnutia uviedol nasledovné: „Čo sa týka uplatnenia úroku z omeškania podľa § 517 ods. 2 OZ úrad k uvedenému poznamenáva, že vychádzajúc z ustanovení § 18-20 zákona 581/2004 Z. z nie je kompetentný v tejto veci rozhodnúť, a to ani v prípade, ak by takýto nárok uplatnil aktívne legitimovaný účastník konania. Úrad postupuje vec v časti úrokov z omeškania civilnému súdu, na základe právneho názoru Najvyššieho súdu SR vysloveného rozsudkom sp. zn. 4 Sžo/3/2016 z 6.6.2017, podľa ktorého na rozhodnutia podľa § 517 ods. 2 OZ má rozhodnúť súd a to civilný, t.j. vec patrí do právomoci súdov a nie správneho orgánu“.

5.7. Podľa spisu rozhodnutie Úradu pre dohľad na zdravotnou starostlivosťou nadobudlo právoplatnosť 13. marca 2019 (č. l. 601 spisu).

5.8. Okresnému súdu Čadca bola vec postúpená 10. apríla 2019. Okresný súd s postúpením veci vyslovil nesúhlas; vychádzal z toho, že na prejednanie danej veci nie je daná právomoc súdu, keďže rozhodovanie o žalobou uplatnených nárokoch patrí do právomoci iného orgánu, do právomoci úradu. Tento svoj záver odôvodnil tým, že pre posúdenie, či vec patrí do právomoci súdu, za primárne treba považovať posúdenie povahy (charakteru) žalobou uplatňovaného práva. K tomu uviedol, že tento nárok vznikol ako zákonný následok oneskoreného plnenia povinností vyplývajúcej a upravenej právnou normou z oblasti verejného práva a nemožno ho preto, a to ani v dôsledku jeho postúpenia na ďalší subjekt, považovať v žiadnom prípade za pohľadávku z práva súkromného. Zastáva názor, že existuje kompetenčný konflikt, pretože existujú popri sebe dve rozhodnutia vydané súdom a úradom o vzájomnom postúpení veci pre nedostatok právomoci vo veci konať.

6. V danom prípade predmetom konania je zaplatenie poplatku z omeškania a úroku z omeškania ako príslušenstva pohľadávky z dlžného poistného podľa zákona č. 273/1994 Z.z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní (ďalej len „zákon č. 273/1994 Z.z.“). Predmetom skúmania bolo, či rozhodovanie o nároku uplatňovanom v tomto konaní z oneskorene zaplateného poistenia ako úrok z omeškania 9 % ročne zo sumy 65 698,82 eur (19 210,34 eur + 46 488,48 eur) za obdobie od 17.11.2006 do 09.06.2009 v celkovej výške 15 146,3 eur spadá do právomoci súdu. Pri riešení tejto otázky vychádzal z týchto záverov:

7. Pre analýzu právneho vzťahu účastníkov a posúdenie jeho povahy z hľadiska právomoci súdu na prejednanie a rozhodnutie o nároku, ktorý žalobca vyvodzuje z tohto právneho vzťahu je rozhodujúce obsahové hľadisko, teda akú majú povahu práva a povinnosti účastníkov, tvoriace obsah tohto právneho vzťahu. Len uvedené kritérium je určujúce pre posúdenie, či žalobou uplatnený nárok je vyvodzovaný z takého právneho vzťahu, ktorý možno podriaďiť pod niektorý z právnych vzťahov vymenovaných v § 7 ods. 1 O.s.p. (porovnaj tiež rozhodnutie sp. zn. 4Cdo/128/97). Zmeny v právnej úprave právomoci podľa Civilného sporového poriadku, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto posudzovania nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

8. Podľa § 2 zákona č. 273/1994 Z.z. povinné zdravotné poistenie je poistenie, na ktorého základe sa poskytuje zdravotná starostlivosť v rozsahu a za podmienok ustanovených osobitnými predpismi a služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v rozsahu a za podmienok ustanovených osobitnými predpismi.

9. Podľa § 18 ods. 9 zákona č. 273/1994 Z.z. príslušná poisťovňa predpíše platiteľovi poistného (§ 16 ods. 1 až 3) platobným výmerom dlžné poistné, ak ho neodviedol v termíne splatnosti podľa odsekov 1 až 4.

10. Podľa § 23 ods. 2 zákona č. 273/1994 Z.z., ak poisťovňa zistí nedostatky uvedené v odseku 1, predpíše platiteľovi poistného poplatok z omeškania vo výške 0,2% z dlžnej sumy poistného za každý kalendárny deň, prípadne odo dňa pôvodnej splatnosti poistného za príslušný kalendárny mesiac alebo odo dňa skrátenia tohto poistného za príslušný kalendárny mesiac do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet príslušnej poisťovne.

11. Podľa § 23 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z.z. príslušná poisťovňa predpíše platiteľovi poplatok z omeškania platobným výmerom.

12. Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 580/2004 Z.z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z.z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 580/2004 Z.z.“) zdravotné poistenie je

a) povinné verejné zdravotné poistenie, na základe ktorého sa poskytuje poistencom verejného zdravotného poistenia (ďalej len "poistenec") za podmienok ustanovených týmto zákonom zdravotná starostlivosť a služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti (ďalej len "zdravotná starostlivosť") v rozsahu ustanovenom osobitným predpisom, 1)

b) individuálne zdravotné poistenie, na základe ktorého sa poskytuje poistencom individuálneho zdravotného poistenia zdravotná starostlivosť v rozsahu určenom v zmluve podľa osobitného predpisu.

13. Podľa § 2 ods. 2 zákona č. 580/2004 Z.z. vykonávanie verejného zdravotného poistenia je činnosť vo verejnom záujme, pri ktorej sa hospodári s verejnými prostriedkami. Verejné zdravotné poistenie vykonávajú zdravotné poisťovne za podmienok ustanovených v osobitnom predpise.

14. Podľa § 77a ods. 1 zákona č. 580/2004 Z.z. na konanie a rozhodovanie o pohľadávkach z verejného zdravotného poistenia sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní, ak tento zákon neustanovuje inak.

15. Podľa § 77a ods. 2 zákona č. 580/2004 Z.z. ustanovenie odseku 1 sa použije rovnako

na rozhodovanie o pohľadávkach na poistnom a poplatkoch z omeškania, ktoré bol platiteľ poistného povinný uhradiť podľa predpisov účinných do 31. decembra 2004.

16. Podľa § 77a ods. 3 zákona č. 580/2004 Z.z. nárok na pohľadávky podľa odsekov 1 a 2 môže zdravotná poisťovňa uplatniť podaním návrhu na vydanie platobného výmeru na úrade. Podanie je možné vykonať písomnou alebo elektronickou formou. Spôsob a náležitosti elektronickej formy podania určí úrad.

17. Podľa § 18 ods. 1 písm. a/, bod 3. zákona č. 581/2004 Z.z., úrad vykonáva dohľad nad verejným zdravotným poistením tým, že vydáva platobné výmery vo veciach uplatnených zdravotnou poisťovňou, ak ide o pohľadávky na poistnom vyplývajúce z neodvedených preddavkov na poistné alebo neodvedeného nedoplatku na poistnom podľa osobitného predpisu³⁸⁾, úroky z omeškania^{38a)} a pohľadávky vyplývajúce z nezaplatenej úhrady za neodkladnú zdravotnú starostlivosť podľa osobitného predpisu,^{38b)} (podľa poznámok^{38), 38a)} a^{38b)} osobitným predpisom treba rozumieť zákon č. 580/2004 Z.z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z.z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov; poznámka súdu).

18. Podľa prechodného ustanovenia § 85h ods. 1 zákona č. 581/2004 Z.z. zdravotná poisťovňa uplatňuje na úrade nárok na dlžné poistné, nárok na poplatok z omeškania z neodvedeného alebo oneskorene odvedeného poistného na zdravotné poistenie, na ktoré mala zdravotná poisťovňa nárok podľa predpisov účinných do 31. decembra 2004.

19. Podľa prechodného ustanovenia § 85h ods. 3 zákona č. 581/2004 Z.z. úrad vydáva platobné výmery vo veciach poplatkov z omeškania, ak ide o pohľadávky na poistnom vyplývajúce z neodvedeného alebo oneskorene odvedeného poistného na zdravotné poistenie, na ktoré mala zdravotná poisťovňa nárok podľa predpisov účinných do 31. decembra 2004.

20. Zohľadniac žalobcom vymedzený rozhodujúci skutkový stav (ktorý zostal v priebehu súdneho konania a konania pred úradom nezmenený) považuje kompetenčný senát za potrebné podčiarknuť, že žalobca svoj nárok vyvodzuje z právneho vzťahu, ktorý:

a) vznikol medzi ním ako postupníkom pohľadávky poistného na zdravotné poistenie a platiteľom poistného, predmetom ktorého je platenie poistného, resp. poplatku z omeškania z neodvedeného resp. oneskorene odvedeného poistného na zdravotné poistenie žalovanou vzniknutých ešte podľa zákona č. 273/1994 Z.z. Právny rámec, v ktorom vzniklo ním uplatnené právo, vymedzil sám žalobca svojimi skutkovými tvrdeniami, pričom ho lokalizoval práve len do tohto právneho vzťahu; tým zároveň (nepriamo) vylúčil, že k nemu došlo v inom právnom vzťahu,

b) sa netýkal niektorej z typických súkromných oblastí života fyzickej osoby alebo existencie právnickej osoby a nevyplýval zo súkromného práva. Išlo o verejnoprávny vzťah sledujúci zabezpečenie riadneho fungovania verejného zdravotného poistenia, teda cieľ, odlišný od tých, pre ktoré fyzické a právnické osoby vstupujú do súkromnoprávných vzťahov. Účastníci v danom vzťahu nemali autonómne a rovnoprávne postavenie, charakteristické pre tie právne vzťahy založené na súkromnom práve, naopak, ich odlišné postavenie v tomto právnom vzťahu vykazovalo znaky, odzrkadľujúce osobitný význam zdravotného poistenia, na ktorého základe sa poskytuje zdravotná starostlivosť v rozsahu a za podmienok ustanovených osobitnými predpismi a služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v rozsahu a za podmienok ustanovených osobitnými predpismi,

c) je upravený právnym predpisom, samostatne riešiacim dôsledky nezaplatenia, resp. oneskoreného zaplatenia poistného na zdravotné poistenie osobitným postupom zákonom na to

určeného orgánu.

d) tým, že zmluvou z 29. septembra 2006 došlo k postúpeniu pohľadávok poisteného na zdravotné poistenie a poplatku z omeškania, resp. úroku z omeškania na postupníka (na žalobcu), nedošlo k zmene povahy pohľadávok a ich príslušenstva.

21. Nezaplatenie zdravotného poistenia i nárok na poplatok z omeškania, je nárokom, ktorý zodpovedá ust. § 23 ods. 2 zákona o zdravotnom poistení, ktorý vznikol ako následok oneskoreného plnenia nárokov z práva verejného a nie z pohľadávky z práva súkromného. Charakter uvedenej pohľadávky zostáva trvalo zachovaný a nemôže sa zmeniť ani v prípade, že sa pohľadávka postupuje, resp. prechádza zo zákona na iné subjekty. Použitie právnych predpisov z oblasti súkromného práva pri nakladaní s ňou neznamena, že sa zmenila na pohľadávku súkromnoprávnou, a preto pri vymáhaní nedoplatku na poistnom, či poplatku z omeškania za jeho nezaplatenie alebo oneskorené zaplatenie, rovnako aj úroku z omeškania z nezaplateného poistného a poplatku z omeškania nie je žalobca so žalovaným v súkromnoprávnom vzťahu a dlhy, ktoré vznikajú žalobcovi zo vzťahov z práva verejného, nemožno považovať za dlhy, ktoré majú rovnakú povahu ako dlhy z práva súkromného. Podľa názoru najvyššieho súdu nárok, ktorý je predmetom sporu, je nepochybne nárokom z práva verejného, pri vymáhaní nedoplatkov na poistnom a poplatku z omeškania, resp. úroku z omeškania nie je zdravotná poisťovňa s platiteľom poistného v súkromnoprávnom vzťahu, pričom tento charakter pohľadávky vyplývajúci z práva verejného sa nezmenil ani tým, že sa pohľadávky postúpili na iný subjekt, ako aj, že o tomto nároku v zmysle § 85h ods. 3 zákona č. 581/2004 Z.z. má právo rozhodnúť Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou. Keď teda o pohľadávke (istine) a poplatku z omeškania mal právomoc a rozhodol Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, má právomoc a zároveň povinnosť rozhodnúť aj o príslušenstve pohľadávky - 9 % úroku z omeškania ročne z istiny - dlžného poistného a poplatku z omeškania. Skutočnosť ako si subjekt právny nárok označil, nie je pre posúdenie charakteru uplatneného nároku rozhodujúca, významné je obsahové hľadisko, teda akú majú povahu práva a povinnosti účastníkov, tvoriace obsah tohto právneho vzťahu. V tejto súvislosti žiada sa pripomenúť, že zmenu obsahu tohto verejnoprávneho vzťahu na súkromnoprávny Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí sp. zn. 4 Sžo/3/2016 z 6.6.2017, na ktoré poukazuje úrad nevysvetlil, v dôvodoch iba konštatoval, že sa jedná o nárok podľa § 517 ods.2 OZ o ktorom má rozhodnúť civilný súd.

22. Vzhľadom na uvedené kompetenčný senát najvyššieho súdu uzavrel, že v časti nároku o zaplatenie úroku z omeškania z dlžného poistného na zdravotné poistenie a poplatku z omeškania z neodvedeného alebo oneskorene odvedeného poistného na zdravotné poistenie ako nároku verejnoprávnej povahy nie je daná právomoc súdu.